

Årsredovisning

2017

01

KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE HAR ORDET	4
---------------------------------------	---

ORGANISATION	6
--------------	---

Förvaltningsberättelse

OMVÄRLDSPÅVERKAN	10
------------------	----

KOMMUNENS STYRNING & MÅL	18
--------------------------	----

FINANSIELL ANALYS	26
-------------------	----

MEDARBETARE	36
-------------	----

02

Verksamhetsberättelser

KOMMUNSTYRELSEN	42
-----------------	----

ARBETSLIVSNÄMNDEN	46
-------------------	----

SAMHÄLLSNÄMNDEN	50
-----------------	----

SKOLNÄMNDEN	54
-------------	----

SOCIALNÄMNDEN	58
---------------	----

AB HÄRNÖSANDSHUS	62
------------------	----

RÄDDNINGSTJÄNSTEN HÖGA KUSTEN - ÅDALEN	64
--	----

HÄRNÖSANDS ENERGI OCH MILJÖ AB	66
--------------------------------	----

03

Finansiella rapporter

RESULTATRÄKNING	69
-----------------	----

BALANSRÄKNING	70
---------------	----

KASSAFLÖDESRAPPORT	71
--------------------	----

NOTER	72
-------	----

DRIFT- & INVESTERINGSREDOVISNING	82
----------------------------------	----

REDOVISNINGSPRINCIPER	84
-----------------------	----

EKONOMISK ORDLISTA	87
--------------------	----

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

PULS, PEPP OCH GEMENSAM KRAFT

Årets peppare bor i Härnösand och verkar på Gerestaskolan! Den morgonrutin som under året framgångsrikt utvecklades för att höja puls och lärande under skoldagen fick nationell uppmärksamhet vid Idrottsgalan i Globen. Härnösand står för en inspiration som nu sprider sig över landet.

Samverkan

Jag tycker att det pris som utdelades på Idrottsgalan kan stå som symbol för alla de människor som under 2017 gett puls och pepp till Härnösands utveckling. De är många. Det finns en gemensam kraft som verkar för att Härnösand blir allt mer attraktivt och uppmärksammat.

Det är den gemensamma kraft som sätter Härnösand i topp som kulturkommun med ett föreningsliv som ger oss musik, konst- och litteraturupplevelser. Det är initiativ i gemensam kraft som gör att

vi har ett växande bilmuseum och genom nationell och länsövergripande samverkan ett helt nytt fritidsbåtsmuseum. Inspelningen av Antikrundan på Murberget Läns museet Västernorrland och filmen om svensken från Härnösand som blev inuit var två fina nedslag från SVT.

Vi har med helt ideella krafter fått ännu en julmarknad och tack vare entusiaster en brummande motorbana i funktion igen. När det i början på hösten upprepades incidenter som gjorde att centrum upplevdes otrött samlade sig över 30 föreningar som skapade positiv verksamhet på torget. Under hela oktober månad flyttade de ut sina möten, träningar och aktiviteter till torget. Trots riktigt mycket regn och oktoberrusk skapades en varm och välkomnande känsla. För att inte tala om de 70 volontärer som vecka efter vecka möter våra många asylsökande och bjuder in till svenskaträning och meningsfulla fritidsmöjligheter. Föreningslivet har en fantastisk stor betydelse för ett aktivt och tryggt Härnösand.

Samverkan med företagen är helt avgörande för att Härnösand ska utvecklas, välfärden växa och arbetstillfällena bli fler. Ett viktigt exempel är den tillväxtstrategi med handlingsplan för bra företagsklimat som vi antog i direkt samverkan. Det är också den gemensamma kraften som har gett oss en rad nya butiker och restauranger och Djuphamnen en ny möjlighet att ta emot laster.

Det är den gemensamma kraften som gör Härnösand till ledande miljökommun där alla tar steg in i kretsloppssamhället. Den antagna Energi- och klimatplanen markerar vår starka vilja att bygga ett nytt Härnösand som vilar på långsiktighet och hållbarhet.

Arbetsmarknad, bostadsbyggande och företagande

Det är den gemensamma kraften som utvecklar vårt näringsliv och skapar de innovativa Härnösandsföretag som nu stormar fram. Vi finns alltså på en internationell marknad och flera av våra företag drar till sig lokalt riskkapital. Ett urstarkt tecken på att vi i Härnösand tror på vår framtid. Vi hjälps åt!

Värdet av gemensam kraft blir tydligt när vi ser den lyckade samverkan vi skapar tillsammans med andra kommuner i norr och söder. För några år sen fanns ingen Bizmaker, ingen Höga Kusten Destination, inget Höga Kusten Invest, ingen HK Industrigrupp. Vi har lyckats ta spets i varumärkeslanseringen av Höga Kusten Destination som storartat nominerades till Stora turistpriset 2017.

Med gemensamma insatser växer nya bostäder fram; Gädeåpark, Solbacken, Bryggarenstrand, Lövudden och mitt i centrum... Mer är på gång för långsiktiga och uthålliga framtida byggnationer. Kommunen har gjort ett strategiskt köp av området kring gamla lärarhögskolan och inleder nu ett planarbete för denna nya stadsdel. Gamla sjukhusområdet är ett annat utvecklingsområde vi jobbar med. Samtidigt projekteras förnyelse av kajer och broar, och arbete för ett nytt destinationshotell fortsätter.

Välfärd, skola och omsorg

Vi har satsat mer än någonsin på välfärden under 2017. Inom skolan har många nyheter lanserats; fri frukt till alla elever under skoldagen, fria blöjor på förskolorna och nya resurser har lagts på arbetet med giftfri skola. Musik- och kulturskolan har blivit avgiftsfri, vilket skapar möjligheter för fler att delta i kulturlivet. Technichus har fått stöd för att göra en omstart, vilket ger möjligheter till ökat lärande inom vetenskap och teknik.

Skolan har fått många nya elever, inte minst i de lägre åldrarna. Vi arbetar för fullt med att kapa köerna och tillskapa nya grupper. Det är bra med många barn i Härnösand - de är vår största tillgång för framtiden. Vårt nya samlade gymnasium har vuxit och har snart tusen elever. Och vid invigningen av de totalrenoverade lokalerna drogs alla med i årets största flashmob! Nya högstadiet i Vendela Hellmanskolan öppnade också under hösten. Tyvärr kom terminen att störas av en grupp elever som på upprepade sätt saboterade skolans miljö. Ledningens allt skarpare åtgärder för att komma till rätta med problemen ser nu ut att ha haft rätt verkan.

Under året har det varit lätt att bli peppad av rapporter från det sociala arbetet – resultaten är tydliga. Vår hemtjänst har under året fått bra betyg av berörda och anhöriga, trivseln för de äldre på våra särskilda boenden har förbättrats, liksom arbetsmiljön för medarbetarna. Det stöd vi utvecklat för anhöriga och närstående till dementa (PER-modellen) har gett många en bättre livssituation när livet förändras.

Införandet av Trygg hemgång har också gjort övergången från sjukhusviselse till återkomsten till Härnösand smidig och välkomnande. Under två år har ingen Härnösandspatient behövt ligga kvar på sjukhus i onödan, eftersom vi kunnat bereda plats för alla. Vi har arbetat mycket för att förbättra lokalsituationen inom den sociala omsorgen. Dagligverksamheten för många av våra mest utsatta invånare har blivit ännu bättre efter flytten av Franzén-gruppen till nya, ändamålsenliga lokaler. Även Individ- och familjeomsorgen flytt till nya samlade lokaler har starkt förbättrat mottagningen av de som söker stödinsatser och skapat en bättre arbetsmiljö.

Så mycket mer....

Under våren 2017 tog vi beslut att kraftfullt sänka avgiften för resande inom Härnösands kommun. Ett månadskort på buss ska kosta 50 kronor, inte 1500. Upp till 19 års ålder ska det vara avgiftsfritt. Dessvärre har genomförandet dragit ut på tiden, men det kommer.

Heltidsreformen har beslutats och inletts, länge emotsedd. Sjukfrånvaron har sjunkit bland kommunens 2 000 medarbetare, särskilt inom socialtjänsten. Där är en minskning från ifjol med hela 40 procent.

Härnösands roll som Regionshuvudstad har befästs. För första gången sedan 2012 noteras i Härnösand 2017 en befolkningsminskning (-79). Sammantaget uppgår dock ökningen under de senaste åren till nära 1 000 invånare och det tilltagande bostadsbyggandet bör tala för att tillväxten nu fortsätter. Härnösand har en relativt hög medålder, men sedan 2012 har den sjunkit för både män och kvinnor.

Utbyggnaden av bredband till hela kommunen har satt fart. Vatten och avlopp till Södra Härnön håller på att färdigställas. Ekonomin har under flera år vuxit med 4 procent och under två mandatperioder har vi varje år kunnat redovisa överskott i kommunens ekonomi.

Jag är stolt över att sedan hösten 2010 ha fått leda kommunens utveckling. Jag vill känna det som att Härnösand nu är en stad som vågar tro på sig själv och att alla kan åstadkomma skillnad. Gemensam kraft gäller!

Fred Nilsson, kommunstyrelsens ordförande (S)

2015 ANTOGS KOMMUNENS NYA MÅL OCH EN NY ORDNING FÖR HUR VI TYDLIGT SKA FÖLJA UPP OCH MÖTA HUR VI LYCKAS. VÅRA MÅL:

- Attraktivt boende** i unik livsmiljö
- Växande näringsliv** med mångsidig arbetsmarknad
- Ledande miljökommun** med aktivt omställningsarbete
- Kunskapsstaden** är alla kan växa
- Jämställd och solidarisk välfärd** av hög kvalitet
- God service** med gott bemötande
- Framtidens arbetsgivare**
- Välskött och stabil ekonomi**

Organisation

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Detta görs med stöd av de olika facknämnderna. I kommunstyrelsens ansvar ingår även strategiska näringslivsfrågor.

Socialnämnden

Socialnämndens uppgift är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring. Nämnden ska också verka för en god vård och omsorg för äldre och funktionshindrade samt bedriva verksamhet som ger stöd för den enskilde att leva ett självständigt och aktivt liv i gemenskap med andra. Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten beträffande stöd och service till funktionshindrade, den kommunala hälso- och sjukvården, bistånd, insatser mot missbruk och omsorg om barn och ungdom. Nämnden beslutar även i ärenden om serveringstillstånd samt ansvarar för kommunens familjerådgivning.

Arbetslivsnämnden

Arbetslivsnämnden är kommunens nämnd för arbetsmarknad, vuxnas lärande och mottagning av nyanlända. Nämnden har ansvar för vuxenutbildning i form av Kommunal vuxenutbildning (Komvux), Lärvox, Svenska för invandrare (SFI), samhällsorientering för nyanlända (SO) samt för Yrkehögskolan. Även mottagning av nyanlända samt sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden ingår i nämndens uppdrag.

Skolnämnden

Skolnämnden ansvarar för utbildning av barn och ungdomar i åldern 1-21 år. Skolnämndens verksamheter omfattar förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundskolasärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt den kommunala Musik- och kulturskolan.

Samhällsnämnden

Samhällsnämnden ansvarar för miljöarbete, fysisk planering, bygglov, mark- och fastighetsfrågor, mätningssuppgifter, gator och parker, naturvård, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroller. I samhällsnämndens ansvarsområde ingår även fritids- och ungdomsverksamhet, däribland drift av fritids- och friluftsanläggningar samt ungdomsgården Kåken.

Mandat i kommunfullmäktige

Socialdemokraterna	19
Nya Moderaterna	7
Miljöpartiet de gröna	5
Centerpartiet	3
Sverigedemokraterna	3
Vänsterpartiet	3
Liberalerna	2
Kristdemokraterna	1

TOTALT **43**

ORGANISATIONSSCHEMA

Var går dina pengar?

100 kr

I SKATT TILL KOMMUNEN
ANVÄNDES UNDER 2017 SÅHÄR:

34 kr

VÅRD & OMSORG

26 kr

SKOLA, BARN
& UNGDOM

13 kr

FÖRSKOLA &
BARNOMSORG

9 kr

INFRASTRUKTUR
& SKYDD .MM

6 kr

FRITID & KULTUR

6 kr

INDIVID- &
FAMILJEOMSORG

2 kr

VUXENUTBILDNING
& ÖVRIG UTBILDNING

2 kr

POLITISK
VERKSAMHET

1 kr

AFFÄRSVERKSAMHET

1 kr

SÄRSKILT RIKTADE
INSATSER

KOMMUNENS INTÄKTER

2017

Intäkter	mnrk	%
Skatteintäkter	1 151,5	57
Generella statsbidrag och utjämningsbidrag	447,6	22
Bidrag	255,7	13
Taxor och avgifter	39,6	2
Hyror och arrenden	50,5	3
Försäljning av verksamhet	36,0	2
Övriga intäkter	29,4	1
Total	2 010,3	100

KOMMUNENS KOSTNADER

2017

Kostnader	mnrk	%
Personalkostnader	1 132,5	57
Entreprenader och köp av verksamhet	301,7	15
Lokalhyror	192,6	10
Bidrag	75,0	4
Material, bränsle, energi och vatten	97,6	5
Övriga kostnader	68,0	3
Tjänster	49,2	3
Avskrivningar	46,1	2
Finansiella kostnader	24,6	1
Total	1 987,4	100

Fem år i sammandrag

KOMMUNEN	2017	2016	2015	2014	2013
Folkmängd 31/12	25 190	25 269	25 066	24 755	24 509
Total skattesats %	34,63	34,63	34,03	34,03	34,03
varav kommunal skattesats	23,34	23,34	23,34	23,34	23,04
Verksamhetens nettokostnad, mnkr*	-1 548,8	-1 456,6	-1 422,6	-1 357,8	-1 297,2
Skatteintäkter och generella statsbidrag, mnkr	1 599,1	1 485,7	1 414,1	1 356,9	1 312,7
Finansnetto, mnkr*	-17,8	-5,0	-11,5	-5,3	-20,6
Årets resultat, mnkr	22,9	14,6	1,3	6,0	-51,5
Årets resultat, mnkr*	32,4	24,2	-20,0	-6,2	-5,2
Tillgångar, mnkr	917,7	951,8	955,7	774,6	752,9
Tillgångar per invånare, kr	36 431	37 860	38 127	31 290	30 720
Skulder, avsättningar, mnkr	1 082,1	1 139,1	1 157,5	977,7	962,1
Skulder, avsättningar per invånare, kr	42 958	45 310	46 178	39 495	39 254
Eget kapital, mnkr	-164,4	-187,3	-201,8	-203,1	-209,2
Nettokostnadsandel av skatteintäkter, %*	98,0	98,4	101,4	100,5	100,4
Soliditet, %	-17,9	-19,7	-21,1	-26,2	-27,8
Investeringsvolym, mnkr	66,4	64,6	132,3	74,4	77,2
Avskrivningar	-46,1	-39,9	-32,7	-26,3	-22,5
Antal tillsvidareanställda	1 904	1 892	1 842	1 816	1 758
Antal årsarbetare tillsvidareanställda	1 841	1 825	1 763	1 726	1 671
HÄRNÖSANDS KOMMUNKONCERN	2017	2016	2015	2014	2013
Årets resultat, mnkr	46,5	44,5	20,4	23,3	-42,8
Årets resultat, mnkr*	56,0	46,5	-0,9	10,5	4,1
Soliditet, %	6,0	5,0	3,0	3,0	2,0
Nettoinvesteringar, mnkr	302,0	200,0	286,0	198,0	155,0
Antal tillsvidareanställda	2 136	2 125	2 031	1 997	1 940

* Exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster

01

Förvaltnings- berättelse

OMVÄRLDSPÅVERKAN
—
KOMMUNENS STYRNING
OCH MÅL

FINANSIELL ANALYS
—
MEDARBETARE

Omvärldspåverkan

SAMHÄLLSEKONOMI

Den svenska ekonomin är inne i en uppåtgående spiral av stigande efterfrågan och produktion. En starkare tillväxt i omvärlden och expansiv finanspolitik på hemmaplan bidrar till att högkonjunkturen förstärks än mer nästa år. Arbetslösheten väntas minska till 6 procent i slutet av 2018 och bristen på eftertraktad kompetens blir allt mer påtaglig. Riksbanken har beslutat att avvakta med ränteökningar till hösten 2018. 2017 blev återigen ett bra år för börsen och övertygande fundament pekar på att detta också kommer att präglade nästkommande år.

Väntar en recession mot slutet av 2018? En historiskt viktig indikator för detta är att tioårsräntan är högre än tvåårsräntan. För tillfället är tecknen mycket små. Men det betyder inte att risken för recession de närmaste åren är liten. Det finns andra faktorer som kan skapa recession, exempelvis fallande bostadspriser och börskurser.

Tillväxtmarknaderna i Asien och Latinamerika kommer troligen att fortsätta utvecklas positivt och konsumtionen i Kina gynnar omkringliggande regioner. Östeuropa riskerar att få det kärvt beroende på oljeutvecklingen och den politiska situationen. SKL fastslår att befolkningsutvecklingen kommer att medföra minskade skattemedel motsvarande 59 miljarder kronor från 2021. Effektivisering genom ny teknik och nya arbetssätt krävs inom kommuner och landsting.

Räntan påverkar Härnösandshus och pensionsskulden

Ränteutvecklingen är främst betydelsefull för Härnösandshus som har huvuddelen av kommunkoncernens skulder till kreditinstitut. Dessutom påverkas kommunens pensionsskuld av förändringar i räntenivån. Kommunen har etablerat en pensionsstiftelse och redovisar hela sitt pensionsåtagande i balansräkningen. Pensionsstiftelsen har ett kapital på ca 230 miljoner kronor. Med en räntenivå på -0,50 procent och i praktiken ingen inflation behöver stiftelsen bara ha en avkastning på 1-2 procent för att klara sitt åtagande. Den mycket låga räntan som marknaden erbjuder innebär att de investeringar som kommunen står inför blir billigare att finansiera. Kommunen har tagit tre större lån och räntan har varit noll eller till och med negativ. Detta innebär att kommunen får betalt för att låna pengar.

Risker och möjligheter för Härnösand

Härnösand, liksom länet och regionen, påverkas självklart av globala trender. Näringslivet och regionens invånare är i ökad grad berörda av beslut och förutsättningar som inte går att påverka lokalt eller regionalt. Risken är av övergripande karaktär och mycket svår att hantera för en relativt liten kommun. Ersättningsarna från Migrationsverket minskar och schablonmodeller för ersättningar görs om. Detta innebär att beslutade budgetar måste hanteras med försiktighet. Ökningstakten på skatter och bidrag minskar vilket innebär att kommunen måste vara extra fokuserad på nettokostnadsutvecklingen.

Härnösands kommun arbetar strategiskt för att möta några av de framtida utmaningarna. Fokus under kommande år ligger till exempel på:

- Etablering av hotell vid Kanaludden
- Sju fokusområden för utveckling: digitalisering, sund ekonomi, ändamålsenlig förvaltning, minskad arbetslöshet, heltidsprojektet, attraktivt varumärke, utbildning som grundar
- Pensionsavgångar och den demografiska utvecklingen samt den ökade efterfrågan på välfärdstjänster gör kommunsektorn till en framtidsbransch
- Utbyggnad av bredbandsnätet
- Utveckling av arbetsmarknadsområdet mellan Sundsvall och Örnsköldsvik
- Järnväg med dubbelspår mellan Härnösand och Gävle
- Samarbete med Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik för att utveckla besöksnäringen inom Höga Kusten

Härnösands kommun lyckas med balansnumret att både gasa och bromsa samtidigt. Kommunens resultat är bra samtidigt som stora satsningar planeras i olika projekt. Det gäller till exempel anläggandet av VA vid Södra Sundet och etableringar av nya bostadsområden.

NÄRINGSLIV

Härnösand tappade 20 platser och hamnade på plats 254 i Svenskt Näringslivs ranking över företagsklimatet i landets kommuner.

Enkäten som ligger till grund för rankingen går ut till 200 företag i Härnösand och i år har 88 företag svarat. Glädjande är att frågor kring effektivitet i ärendehantering, förstärkelse för företags ärenden samt återkoppling har fått betydligt högre betyg än vid förra årets mätning.

En ny tillväxtstrategi för Härnösand antogs i februari 2017. Strategin kompletterar kommunens fastställda vision och mål och är ett av kommunens viktigaste styrdokument.

För att förbättra företagsklimatet och resultaten framåt har kommunen tillsammans med SKL genomfört utbildningen "Förenkla helt enkelt" med ett stort antal deltagare från alla förvaltningar. Kommunen har också tillsammans med näringslivet jobbat fram en handlingsplan med utgångspunkt i tillväxtstrategin. Samtidigt har ett avtal med företagarorganisationerna tagits fram. Avtalet styr hur kommunen tillsammans med HNEF (Härnösand Näringsliv Ekonomiska Förening) ska arbeta för ett bra företagsklimat. Ökat engagemang för företagsfrågor, ökad kunskap om näringslivets behov och ett utvecklat entreprenöriellt förhållningssätt ska ge ett bättre företagsklimat och bättre placering på Svenskt Näringslivs ranking.

Åtskilliga företag i Härnösand berörs av kommunens upphandlingar under året. Av de 160 avtal som tecknats finns 81 avtal inom avtalsområdet "tekniska konsulter". De flesta av företagen inom avtalsområdet är lokala.

Det råder stor efterfrågan på mark och exploatering från företagen. Bland annat för etablering av en kretsloppsodling och ny lokal för ett byggföretag på Saltviks industriområde. Västra Saltvik exploateras för mer industrimark. För att bättre möta behoven har organisationen förstärkts med nya medarbetare. Kommunen har inlett ett arbete för att förenkla och förbättra service och förutsättningar för medborgare och företagare.

Nyföretagande

Information erbjuds regelbundet till aktörer som är intresserade av att starta företag. Under året har nio informationsträffar arrangerats med totalt 68 deltagare. Rådgivning erbjuds löpande. Bolagsverkets statistik visar att 132 nya företag har registrerats under året, vilket är 14 fler än förra året (118). Samtidigt har det totala nyföretagandet i

Sverige minskat med en procent.

Kommunen verkar för att erbjuda bättre information, service och företagslots till blivande och etablerade företagare med utländsk bakgrund. En inkubatormiljö etablerades under våren 2016 i Sambiblioteket i samarbete med BizMaker. I december fanns åtta företag i inkubatorn.

Mötesplatser/information

Totalt har cirka 460 företagsrepresentanter deltagit i olika företagsmöten och företagsbesök under 2017. Konceptet med företagsfrukostar har blivit en allt viktigare mötesplats som lockar många besökare. Under året har cirka 1 050 företagare deltagit.

Nio digitala nyhetsbrev har nått ut till alla företag i Härnösand, till intressenter och politiker med flera. Utöver det har två tryckta

85%

**ARBETSKRAFT INOM
OFFENTLIG SEKTOR**

Efterfrågan på arbetskraft inom offentliga verksamheter ökar i hela landet. I Härnösand uppgår den tillgängliga arbetskraften bland inrikes födda, både sysselsatta och arbetslösa, till 85 procent. För utrikes födda ligger siffran på 77 procent.

bilagor distribuerats med tidningen Yippie och därmed nått alla hushåll i Härnösands kommun. Nya Sambiblioteket fortsätter att utvecklas för att bli en kreativ miljö för entreprenörskap. Ett projekt pågår för att skapa en utvecklingsmiljö där idéer och företag kan växa.

Handel

Härnösands centrum har bytt fastighetsägarstruktur. En gemensam satsning för framtiden pågår och en ny företagarförening (HÄR Handel och Möten) har bildats. Den nya föreningen har påbörjat arbetet och den 1 december var det premiär för Härnösands nya digitala presentkort. Nya caféer och matställen har gett positiva effekter. Ett lättillgängligt kontor för handelsfrågor finns numera på Storgatan.

Besöksnäring

Samverkan mellan ångermanlandskommunerna i bolaget Höga Kusten Destinationsutveckling har givit positiva effekter. Samverkan mellan destinationsbolaget och näringsdrivna Höga Kusten Turism nominerades som länets representant till Stora Turism-priset. En effekt av Höga Kusten-samverkan är att antalet kryssningar med

Birka Cruises till Härnösand och Höga Kusten har ökat. Under 2017 anlöpte fyra kryssningar från Stockholm med totalt 6 000 passagerare. Det genererade ca 3,5 miljoner kronor i intäkter till näringen i området. Utöver detta har lokal mat och dryck levererats till kryssningarna: exempelvis genom Hernö Gin och Hernö Hantverksöl. I Reseguidens omröstning "Årets bästa sommarstad" intog Härnösand en tredjeplats vilket är den bästa placeringen någonsin.

Kommunen har stöttat olika evenemang, exempelvis Nostalgidagarna, Härnösands Stadsfest och Härnösand Opera Academy & Festival. Syftet har varit att öka antalet gästnätter och i övrigt bidra till andra positiva effekter för Härnösand och Höga Kusten. Under perioden 13-22 juli lockades ca 60 000 besökare till evenemangen i Härnösand, en ökning jämfört med tidigare år.

Landsbygdsfrågor

I september anordnades Landsbygdskonferens i Höga Kusten med ca 150 deltagare i Sollefteå. Landsbygdsrådet från Härnösand fanns på plats. Rådet har mandat att besluta om medfinansiering till utvecklingsprojekt i Härnösand via Landsbygdsprogrammet. Ett projekt har avslutats

under året: En ny hamnanläggning har byggts på Hemsön för boende på Lungön och besökande båtar. "Landsbygd 2.0" är ett nystartat projekt som fokuserar på entreprenörskap, boende, friluftsliv och servicepunkter. Leader Höga Kusten är finansiär till projektet.

ARBETSMARKNAD

I november 2017 var 361 357 personer inskrivna vid Arbetsförmedlingen i Sverige. Av dem är 166 766 kvinnor och 194 951 män. Av de inskrivna är 169 486 födda i Sverige, 38 615 personer inom Europa och 169 780 är födda utanför Europa. Antalet inskrivna arbetslösa har minskat med 3 106 personer under året varav de flesta är kvinnor. Den kraftiga ökningen av nyanlända med uppehållstillstånd som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen märks tydligt i statistiken. Många saknar utbildning, eller har utbildning som behöver valideras, vilket kraftigt bromsar deras inträde på den svenska arbetsmarknaden. Befolkningsstillskottet i arbetsför ålder består uteslutande av utrikesfödda. Gruppen har en särskilt utsatt ställning på arbetsmarknaden och har utgjort mer än hälften av det totala antalet inskrivna arbetslösa i länet sedan i mars 2011. Idag utgör gruppen 47 procent av antalet inskrivna. I Härnösand är motsvarande siffra 51 procent. Motsvarande för riket är 57 procent. Trenden visar på en fortsatt ökning av den tudelade arbetsmarknaden.

Till grupperna med utsatt ställning på arbetsmarknaden räknas arbetslösa med högst förgymnasial utbildning, de som är födda utanför Europa och de som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Sverige

I november 2017 uppgick arbetslösheten i Sverige till 7,4 procent, en sänkning med 0,2 procentenheter på ett år. Efterfrågan på arbetskraft ökar, men för att få arbete krävs i allmänhet gymnasieutbildning.

Under 2017 har arbetslösheten minskat bland inrikes födda, medan den ökat bland födda utanför Europa. Den främsta orsaken är att andelen nyanlända flyktingar som fått sina uppehållstillstånd beviljade skrivs in som deltagare i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag.

Västernorrland

I Västernorrland har gruppen öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd ökat med 2 procent under 2017. Länets totala arbetslöshet är högre än riket och uppgår till 8,9 procent av arbetskraften.

Härnösand

I Härnösand har gruppen öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd ökat med 5,6 procent. Kommunens totala arbetslöshet är högst i länet och uppgår till 12,3 procent av arbetskraften (1 421 personer). Majoriteten av dem är födda utanför Europa. Förklaringen är att många av dem står långt ifrån arbetsmarknaden med hänsyn till utbildningsbakgrund och strukturen på arbetsmarknaden i Härnösand.

Ungdomar i Härnösand

Den öppna arbetslösheten i gruppen ungdomar 18-24 år har minskat med drygt 4,3 procent. 224 ungdomar har varit inskrivna som öppet arbetslösa eller i program hos Arbetsförmedlingen. 121 av dessa har utomeuropeiskt ursprung, en grupp som ökat med 15,4 procent.

Arbetslösheten sjunker generellt i Sverige på grund av förbättrad konjunktur. Härnösand påverkas inte nämnvärt av högkonjunkturen då de lokala arbetstillfällena till största delen återfinns inom offentlig sektor. Det innebär att kommunen i dag inte erbjuder en arbetsmarknad för alla. För att få ett arbete i Härnösand krävs i de flesta fall högskolekompetens. Kommunen behöver därför ett rejält tillskott på enkla jobb.

Högkonjunkturen i Sverige ger framtidstro främst inom digitalisering, jordbruk och handel. I länet har sysselsättningen ökat med 400 tjänster under 2017 och under 2018 förutspås 400 nya arbetstillfällen. Efterfrågan på arbetskraft inom offentliga verksamheter ökar i hela landet. I Härnösand uppgår den tillgängliga arbetskraften bland inrikes födda, både sysselsatta och arbetslösa, till 85 procent. För utrikes födda ligger siffran på 77 procent.

I gruppen arbetslösa, 20-64 år, finns 350 personer som inte tillhör utsatta grupper. 1 100 av de som saknar arbete i Härnösand tillhör utsatta grupper.

FOLKHÄLSA

Med folkhälsa menas hela eller delar av befolkningens allmänna hälsotillstånd. Hälsa är en resurs för individen medan god folkhälsa är ett mål för samhället. Insatserna för en bättre folkhälsa bör ingå som en viktig del i arbetet för hållbar tillväxt, god välfärd och ekologiskt hållbarhet. Utgångspunkten i Härnösands folkhälsoplan är att alla invånare ska ha rätt till en god och jämlik hälsa.

Sverige

Enligt Socialstyrelsens och Folkhälsomyndighetens årsrapport 2017

utvecklas folkhälsan i Sverige positivt; exempelvis förbättras den självs kattade hälsan och medellivslängden ökar. Samtidigt finns tecken på att psykisk ohälsa ökar, framför allt bland unga och bland personer med högst förgymnasial utbildning. Det sker sällan stora förändringar i folkhälsan under ett år och data på kommunal nivå följer ofta utvecklingen i riket generellt.

Graden av hälsa varierar mellan kön, åldersgrupper och utbildningsnivå. Ohälsan är exempelvis större hos män än kvinnor, och bland personer som saknar eftergymnasial utbildning. Övervikt och högt blodtryck ökar hos båda könen. År 2016 hade 44 procent av kvinnorna och 57 procent av männen i åldern 16-84 år övervikt eller fetma.

Barn och ungdomar

Elever i Västernorrland följer riksmönstret när det gäller alkoholvanor i årskurs 9 och gymnasiet. Trenden visar att allt färre ungdomar dricker alkohol. Andelen elever i åk 9 Härnösand som uppgett att de druckit alkohol de senaste 30 dagarna har halverats från år 2013. Konsumtionen bland dem som dricker är emellertid högre än genomsnittet för åldersgruppen. Färre ungdomar i landet röker, samma gäller ungdomarna i Härnösand. Det finns ett tydligt samband mellan rökande ungdomar och rökande föräldrar.

Alla elever i förskoleklass, åk 4, 7 och åk 1 på gymnasiet erbjuds hälsosamtal. Resultatet visar att arbetsmiljön i skolan har försämrats; trivseln och arbetsron är något sämre än tidigare år. Fler upplever att kamrater blir retade eller dåligt behandlade av andra barn. Stressen i skolarbetet har ökat och märks redan bland elever i åk 4. Även den psykiska ohälsan har ökat.

Befolkning

BEFOLKNING

Under 2017 ökade antalet folkbokförda i Sverige med 125 089 personer. Vid årets slut uppgick folkmängden till 10 120 242 personer. Folkmängden ökar av två anledningar: Det föds fler barn än det dör personer vilket har gett en naturlig folkökning på 23 444 personer. Den främsta förklaringen är dock att invandringen varit hög. Året invandringsöverskott uppgår till 98 869 personer.

Befolkningen har ökat i samtliga län. Västernorrlands län ökade med 396 personer och det är invandringen som ger den positiva effekten. Totalt har Västernorrland nu 245 968 invånare.

Av Sveriges 290 kommuner har 226 ökat sin befolkning under 2017, till största delen på grund av den höga invandring som fördelar sig över hela landet. Samtliga svenska kommuner har ett invandringsöverskott. 160 kommuner hade däremot ett födelseunderskott, och

i 173 kommuner var den inrikes utflyttningen högre än inflyttningen.

Invånarantalet i Härnösand uppgick vid årsskiftet till 25 190 vilket är en minskning med 79 personer sedan förra året. Förklaringen består i att utflyttningen varit hög, främst bland utrikesfödda, och att födelse-nettot varit negativt. Prognoser visar att invånarantalet kommer att minska ytterligare framgent.

Befolkningens sammansättning är en utmaning för framtiden. Liksom många andra kommuner har Härnösand en hög andel äldre (26 %). Utvecklingen pekar mot att andelen kommer att fortsätta att öka. Det kommer att innebära påfrestningar på ekonomi och arbetskraftsförsörjning.

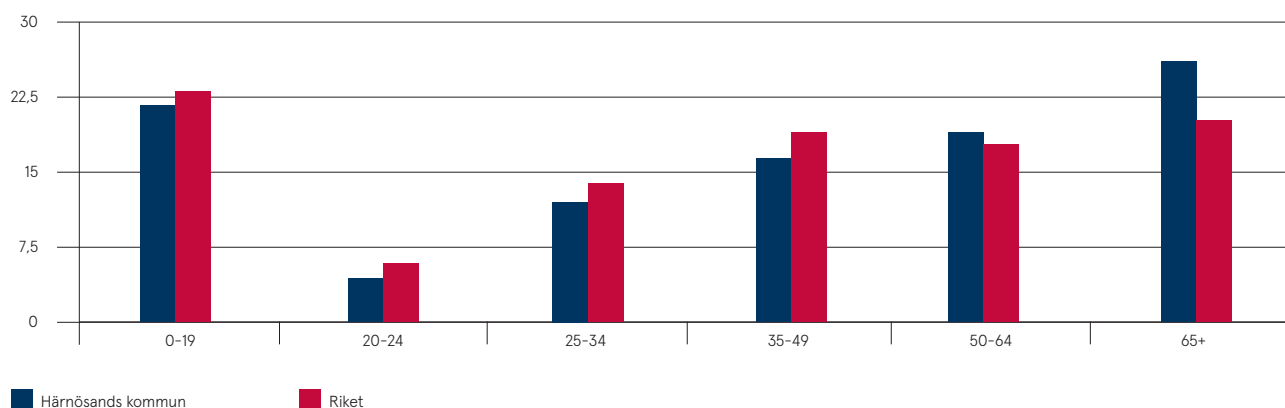
Befolkning fakta

Befolkning	Härnösands kommun, antal	Västernorrlands län, antal
2017	25 190	245 968
2016	25 269	245 572
2015	25 066	243 897
2014	24 755	243 061
2013	24 509	242 156

In- och utflyttning	Inflyttning	Utflyttning	Förändring
Annan kommun i länet	420	493	-73
Annan kommun i riket	639	1 049	-410
Utlandet	450	45	405
TOTAL	1509	1587	-78

Förändring under 2017: 000 invånare

Åldersgrupper	Härnösand %	Antal	Riket %	Antal
0-19	22%	5 578	23%	2 339 515
20-24	5%	1 326	6%	616 919
25-34	12%	2 951	14%	1 396 496
35-49	16%	4 129	19%	1 926 545
50-64	19%	4 751	18%	1 834 621
65+	26%	6 455	20%	2 006 146
SUMMA	100%	25 190	100%	10 120 242

Kommunens styrning och mål

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen ställer krav på att kommunerna ska ha god ekonomisk hushållning. Det innebär att den kommunala servicen ska vara anpassad efter invånarnas behov och förväntningar utifrån en given budget. Det innebär också att arbetet ska vara effektivt med ett positivt resultat över en längre period. För det krävs ett långsiktigt och strategiskt arbete mot uppsatta mål och en kontinuerlig uppföljning av resultaten.

Hur kommunen styrs

En av kommunfullmäktiges främsta uppgifter är att sätta mål för verksamheterna, samt att följa de övriga föreskrifter som gäller för dem. Långsiktiga mål utgör själva ramen för styrningen. De spänner över alla grundläggande områden och stakar ut den gemensamma färdriktningen. För att veta i vilken mån kommunen lyckas med sina ambitioner krävs fokus på uppföljning och resultat. Därför har kommunfullmäktige utverkat kortsiktiga, avgränsade och konkreta resultatuppdrag med tillhörande styrtal som anger vad nämnder och bolagsstyrelser ska prioritera under året och vad uppföljningen ska fokusera på. Nämnderna kan utöver det formulera egna mål för sitt arbete, med utgångspunkt från kommunens vision och övergripande mål. Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla uppsikt över hela kommunens samlade verksamheter, såväl nämnder som kommunala bolag. För att uppföljningen ska kunna ske på ett konsekvent och likvärdigt sätt följer kommunstyrelsen upp alla mål genom delårsrapporter och årsredovisning. Nämndernas och styrelsernas måluppfyllelse sammanställs till ett kommungemensamt resultat.

Målprogram och vision

Härnösands målprogram gäller för perioden 2016-2019. Programmet innehåller en vision och åtta övergripande mål fördelade på två perspektiv. Härnösandsperspektivet speglar den önskvärda utvecklingen i Härnösand generellt. Här betonas samverkan mellan olika aktörer och vikten av att kommunorganisationen bidrar till detta. Organisationsperspektivet innehåller mål för den verksamhet kommunen själv bedriver, de tjänster som levereras samt personal och ekonomi.

Vision 2019:

Härnösand - bygger en hållbar framtid

Härnösand är en levande mötesplats där människor förverkligar sina drömmar. En kommun i positiv utveckling som tar ledarskap för framtiden. En plats med centralortens attraktion, landsbygdens rikedom och med uppkoppling mot omvärlden. Härnösand erbjuder hög livskvalitet för alla invånare och gäster. Vårt gemensamma mål är ett solidariskt samhälle med ekologisk omställning som grund. Här bygger vi en hållbar framtid!

Mål och måluppfyllelse

Måluppfyllelsen redovisas med hjälp av färgerna grönt, gult och rött. Bedömningen av måluppfyllelsen ska ses i relation till kommunens ambitionsnivå inom respektive verksamhetsområde. En röd eller gul markering är inte lika med dålig kvalitet, utan betyder att kvaliteten inte når upp till kommunens ambitionsnivå. Tabellerna i det kommande avsnittet visar kommunens måluppfyllelse i samlad form. Nämndernas redovisning av arbetet med resultatuppdragen ligger till huvudsaklig grund för bedömningen.

FÄRGKODSFÖRKLARING

Härnösandsperspektivet Detta perspektiv fokuserar på önskvärd utveckling i Härnösands kommun. För att uppfylla dessa mål krävs att många olika aktörer samverkar och att kommunorganisationen bidrar till detta.

● Nått målet ◆ Bättre än baslinjen ■ Sämre än baslinjen

Kommunövergripande mål	
Mål 1 - Attraktivt boende i unik livsmiljö	◆
Mål 2 - Växande näringsliv med mångsidig arbetsmarknad	■
Mål 3 - Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete	◆
Mål 4 - Kunskapsstaden där alla kan växa	◆

◆ Mål 1 - Attraktivt boende i unik livsmiljö

Härnösand är en öppen och välkomnande kommun som ger utrymme för nya människor och nya initiativ. En plats där man lätt kan möta andra och vara delaktig i samhällsutvecklingen. Härnösand är känt för sina attraktiva boendemiljöer, en levande landsbygd och närheten till Höga Kusten. Invånarna har god hälsa och känner sig trygga. Ett pulserande kulturliv och mångfald av fritidsaktiviteter skapar möten över gränser.

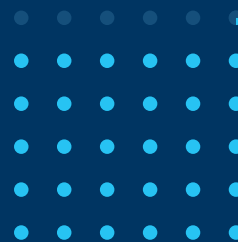
Resultatuppdrag	Målnivå 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Baslinje 2015
Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka	90%	84%	88%	88%
Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet ska öka	Index 57	Index 45	Index 50	Index 51

Analys Medborgarnas omdöme om Härnösand som en bra plats att leva och bo på har legat på en hög nivå sedan 2014. Kommunens arbete med att bredda kontaktytorna och utöka servicen inom kultur, förenings- och näringsliv är några av förklaringarna. Vidare har insatser gjorts för att stärka centrumutvecklingen, liksom möjligheterna till boende och företagande på landsbygden. Behovet av bostäder är ett kvitto på ortens attraktivitet och ett bostadsförslingsprogram ska genomföras. Härnösand når högre betyg än genomsnittet inom miljöarbete och kultur. Totalt sett märks dock en liten nedgång i betygsindex. Förändringen är främst kopplad till medborgarnas upplevelse av det kommersiella utbudet och till känslan av trygghet.

Tre faktorer är särskilt viktiga för en fortsatt positiv utveckling. Den nyligen antagna "Handlingsplan för näringsliv" som är intimt kopplad till kommunens tillväxtstrategi ska omsättas i praktiken. Utöver det ska plats- och varumärkesplattformen ligga till grund för kommunens marknadsföring och kommunikation, och kommunens fortsatta strategiska arbete utifrån riktlinjerna i bostadsförslingsprogrammet ska genomföras. En särskild faktor som dramatiskt kommer att påverka förutsättningarna för Härnösands attraktivitet och utveckling är Nya Ostkustbanan. Det faktum att järnvägssträckningen till och från Sundsvall är en flaskhals har bromsat möjligheterna till ökad pendling.

Med kommuninvånarnas upplevelse av trygghet är det sämre ställt enligt resultatet av årets medborgarundersökning. Det kan antas ha koppling till sensommarens oroligheter i stadskärnan och att världsläget i allmänhet är oroligt. Kommunen har verkat för ökad öppenhet och insyn. Under året har aktiviteter för allmänheten genomförts på torget i samarbete med förenings- och näringslivet. Den allmänna informationen om krisberedskap har utökats och kommunicerats via annonser och hemsida. Fler väktare rör sig i staden och ett samverkansavtal har ingåtts med polisen. Utbildning i krishantering och pågående dödligt våld har genomförts inom skolnämndens verksamheter.

Enligt Dagens Nyheter's sammanställning av SCB:s medborgarundersökning har Härnösand fått ett av landets tio sämsta betyg inom frågeområdet. Omkring hälften av de svarande känner sig inte bekväma med att vistas ute under kvällar och nätter, eller ser en risk för att drabbas av hot, rån och misshandel. Upplevelsen av trygghet är lägst bland personer 35-55 år, därefter ökar den något med stigande ålder. Störst är upplevelsen av trygghet i åldersgruppen 18-34 år.

84%

RESULTAT 2017

Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka.

50%

RESULTAT 2017

Andelen deltagare som efter tolv månaders arbetsförberedande insatser upplever en förbättrad anställningsbarhet ska öka.

■ **Mål 2 – Växande näringsliv med mångsidig arbetsmarknad**

Härnösand har ett näringsliv som växer och företag som utvecklas positivt. Klimatet för entreprenörskap och innovation är gott. Nya jobb uppstår på en arbetsmarknad som är bred och inkluderande med ansvarstagande för miljö och goda arbetsvillkor. Utveckling av kommunikationer och infrastruktur ger stärkta förutsättningar på en regional och global arena.

Resultatuppdrag	Målnivå 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Baslinje 2015
Resultatet i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet ska öka	Index 3,55	Index 3,01	Index 3,12	Index 3,47
Andelen deltagare som efter tolv månaders arbetsförberedande insatser upplever en förbättrad anställningsbarhet ska öka*	75%	50%	(ej data)	(ej data)

*) Nytt resultatuppdrag från 2017.

Analys Härnösand har anledning att glädjas över flera framgångar inom näringslivsområdet. Bland annat har kommunen klättrat från plats 248 till plats 103 i undersökningen "Årets företagarkommun". Bolagsverkets statistik visar att 132 nya företag har registrerats under året vilket är 14 fler än föregående år (118). Statistiken för riket visar att nyföretagandet minskat med en procent. Utvecklingen i Härnösand är positiv även i jämförelse med övriga Sverige.

Även i Reseguidens ranking "Sveriges bästa sommarstad" har kommunen avancerat och intar nu en tredjeplats. Den växande besöksnäringen ger positiva effekter på det lokala näringslivet. Samtidigt tycks Härnösand gå mot försämrade resultat i Svenskt Näringslivs årliga ranking av företagsklimatet. Dialogen med företagen behöver fördjupas. Den handlingsplan för näringsliv som upprättats tillsammans med HNEF (Härnösands Näringslivs Ekonomiska Förening) förväntas förbättra resultatet framgent. Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i kommunens tillväxtstrategi. Strategin har utarbetats tillsammans med näringslivsrepresentanter och syftar till att skapa bästa möjliga framtid för människor och företag så att fler kan och vill bo, leva och verka i Härnösand.

Arbetslösheten i Härnösand är högst i länet. En stor utmaning består i att tillvarata den kraft och kompetens som finns bland nyanlända, liksom i att stärka ställningen hos människor som står långt från arbetsmarknaden. En fördjupad samverkan kring dessa frågor har inletts med Arbetsförmedlingen. Under året har 748 personer tagit del av olika insatser som till exempel arbetsprövning, praktik, studier och beredskapsanställning. Utifrån individuella handlingsplaner utifrån ska den egna anställningsbarheten öka. Uppföljningar visar att drygt hälften av deltagarna upplever en ökad anställningsbarhet och att insatserna har lett till personlig utveckling och ökade kunskaper.

För att förstärka arbetet med näringslivs- och arbetsmarknadsfrågor behöver kommunen fortsätta att initiera och hålla dörren öppen för samverkan med både externa och interna aktörer. Vidare krävs aktuella kunskaper om förändringar i arbetslivet globalt, nationellt och lokalt för att hållbara strategier ska kunna utvecklas. Härnösand deltar tillsammans med 20 andra kommuner i "Stora jobbstudien" genom Kairos Future, som tillhandahåller aktuella rapporter inom området.

◆ **Mål 3 – Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete**

All utveckling i Härnösand präglas av hållbarhet och gemensamt engagemang för minskad miljöpåverkan. Här utvecklas kunskapen som behövs för att skapa ett hållbart samhälle, med förnybar energi, klimatsmarta lösningar, ökad självförsörjning och hushållning av naturresurser är Härnösand en föregångare i omställningen till en fossilfri ekonomi.

Resultatuppdrag	Målnivå 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Baslinje 2015
Andelen invånare som är nöjda med kommunens gång- och cykelvägar ska öka	Index 53	Index 51	Index 50	Index 50
Antalet resor med kollektivtrafik ska öka	480 000	603 063	469 500	465 000
Andelen miljöbilar i organisationen ska öka	80%	64%	60%	64%

Analys Andelen miljöbilar i organisationen ökar igen: 70 procent av alla nya bilar under året var gasbilar. Kretsloppet för biogasproduktion är slutet och allt produceras nu lokalt i Åland där också matavfall från Örnköldsvik och Sundsvalls kommuner tas om hand. Härnösand blir en av Sveriges mest täta kommuner avseende tillgången till infrastruktur för laddbara bilar, under året har infrastrukturen utökats med 46 platser. Utvecklingen mot en fossiloberoende fordonspark är på god väg. Resande med kollektivtrafik ökar och utbyggnad av gång- och cykelvägar pågår.

Även inom andra områden sker utveckling. Andelen miljöcertifierade förskolor och skolor blir fler. Ett program för kommunens kemikaliehantering har antagits och ska bidra till att fasa ut och förhindra skadliga produkter i verksamheterna.

Härnösand har nu en klimatplan vars långsiktiga mål ligger i nivå med de nationella och som gäller för samtliga verksamheter och bolag och för Härnösand som geografiskt område. I årets medborgarundersökning når miljöarbetet ett högre betyg än genomsnittet. Den enkätundersökning som presenteras i tidskriften Aktuell Hållbarhet visar att Härnösand nu är norra Sveriges ledande miljökommun.

◆ Mål 4 – Kunskapsstaden där alla kan växa

Härnösand är en modern kunskapsstad med kreativa miljöer för utbildning och lärande. Framgångsrik skolverksamhet på alla nivåer ger alla chansen att lyckas. Nya samarbeten, kunskapsutbyte och närhet till högre utbildning lägger en grund för dagens och morgondagens jobb och näringslivets kompetensbehov. Folkbildning och kulturella uttryck ger inspiration till nytänkande.

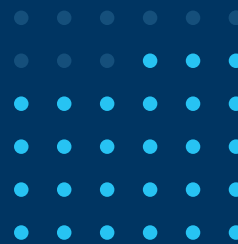
Resultatuppdrag	Målnivå 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Baslinje 2015
Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram ska öka	88,0%	77,3%	84,5%	83,5%
Andelen gymnasieelever som fullföljer utbildning inom tre år i kommunen ska öka *)	81,0%	77,4%	69,0%	73,5%
Andelen elever i åk 3 som deltagit i och klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk ska öka **)	74,0%	76,0%	75,0%	69,0%
Andelen deltagare under 40 år, som saknar grundskole- eller gymnasiebetyg och är inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd som börjar studera för att komplettera betygen ska öka	40,0%	60,0%	40,0%	(ej data)
Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg ska öka	70,0%	77,0%	85,0%	83,0%

*) Nyckeltalet utgick ur databasen Kolada 2015. Resultaten baseras på ett snarligt nyckeltal (gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun). Beslut om nytt styrtal inför 2018 har fattats.

***) Efter delårsredovisningen 2016 gjorde Kolada en rättelse av uppgifterna för detta nyckeltal. Det påverkade samtliga kommuners resultat för 2016 till det bättre. Rättelsen har införts i tabellen ovan.

Analys Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram har sjunkit för både Härnösand och riket. Det antas till del bero på att den höga andelen nyanlända har varierad skolbakgrund och bristande svenskakunskaper. Omorganisationen inom högstadiet kan ha inverkat på resultatet då verksamhetens stabilitet påverkades i initialskedet. I förlängningen förväntas förändringen bidra till högre måluppfyllelse och likvärdighet mellan skolorna. Måluppfyllelsen för andelen elever som fullföljer gymnasieutbildning inom tre år har däremot ökat är högre än genomsnittet för riket. Även andelen elever i åk 3 som klarar ämnesprovet i svenska och svenska som andra språk har ökat de senaste åren och ligger nu i linje med snittet för riket. För att påverka måluppfyllelsen inom skolförvaltningens verksamheter fokuseras bland annat utveckling inom digitalisering, kollegialt lärande och hållbar utveckling. Behovet av varierade lärmiljöer betonas liksom att undervisningen bedrivs i nära samspel med det omgivande samhället. Värdergrundsarbete främjar arbetsro, trygghet och goda relationer.

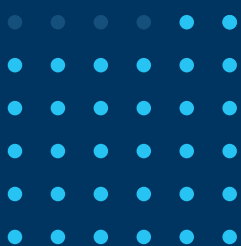
Resultat från brukarundersökningar visar bland annat att barn i förskola och skola i hög grad känner sig trygga, att bemötandet från personal är gott och att elever upplever att de får hjälp och stöd med skolarbetet. Utvecklad digitalisering och huvudmannaplanen för studie- och yrkesvägledning i skolförvaltningens verksamheter är ett led i att främja varierande lärmiljöer och därmed inkludera alla barn

77%

RESULTAT 2017

Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg ska öka.

90%

RESULTAT 2017

Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka.

och elever i undervisningen. Fortsatt kompetensutveckling är nödvändig.

Inom arbetslivsförvaltningen har insatserna under året bestått i att kartlägga studiebakgrund, genomföra studiemotiverande insatser och studievägledning. Totalt 312 personer i åldern 20–40 deltagit i insatser via Arbete och Integration. Merparten av de personer som under året varit inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd har inte haft förutsättningar att studera på grundskole- eller gymnasienivå på grund av ej slutförda SFI-studier, psykisk ohälsa, missbruk eller ekonomiska hinder. Dessa räknas därför inte med i utfallet.

Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs med godkänt betyg på Komvux uppgår till 77 procent vilket är en ökning sedan delårsbokslutet (74 %). Förstelärare har ett tydligt uppdrag att driva kompetensutveckling för pedagogisk personal i syfte att stärka studiesvaga elevers kunskapsutveckling. Studiemotiverande insatser har genomförts för att få fler elever att slutföra sina studier med goda resultat och det pedagogiska stödet har utvecklats för de som studerar med utbildningskontrakt.

Kommunen genomför flera insatser för att stärka Härnösand som kunskapsstad. Bland annat har förstudier och utvecklingsprojekt skapats för grundskolverksamheten, Yrkeshögskolan och Technichus genom ett samverkansavtal med Mittuniversitetet. Sambiloteket kommer att bli en mötesplats för medborgare och inhysa ett framtida Lärcentrum. Lokalen kommer också att utgöra ett nav för det arbete som löpande pågår för att utveckla Härnösand och regionen.

Organisationsperspektivet

Detta perspektiv innehåller mål för den verksamhet som kommunorganisationen själv bedriver, de tjänster som levereras samt personal och ekonomi.

Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet	◆
Mål 6 - God service med gott bemötande	◆
Mål 7 - Framtidens arbetsgivare	◆
Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi	●

◆ Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet

Härnösands kommun erbjuder välfärdstjänster av hög kvalitet där behoven styr och insatserna ges på lika villkor oavsett kön, sexuell läggning eller bakgrund. Resurser prioriteras så att allas rätt till utveckling och ett värdigt liv tillgodoses. Kommunens arbete präglas av lyhördhet och respekt för den enskilde. Barnens bästa är i centrum för alla beslut.

Resultatuppdrag	Målnivå 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Baslinje 2015
Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka	91,0%	90,0%	91,0%	87,0%
Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka	84,0%	89,0%	82,0%	82,0%

Analys Den välfärd kommunen erbjuder medborgare i behov av hemtjänst och särskilt boende motsvarar i hög grad brukarnas förväntningar. Inom hemtjänsten fortgår arbetet med att upprätta genomförandeplaner för att kvalitetssäkra brukarinflytandet i de tjänster som utförs. Detta har sedan tidigare identifierats som en viktig åtgärd för brukarnas nöjdhet. På kommunens särskilda boenden finns ansvariga som bistår med att arrangera aktiviteter för brukarna under veckodagar och helger vilket är ett framgångsrikt koncept. Anhörigrådsträffar genomförs kontinuerligt och är mycket uppskattade. Nöjdheten hos brukarna i offentlig regi har minskat med 1 procent sedan 2016 medan nöjdheten hos brukarna i enskild regi har ökat med 6 procent.

Kommunen verkar för jämställdhet och solidaritet inom flera områden. Ett exempel är det pågående omställningsarbete som innebär att deltider övergår till heltider. En handlingsplan med så kallade "aktiva åtgärder" har upprättats enligt förändringar i diskrimineringslagen. Åtgärderna omfattar samtliga diskrimineringsgrunder. Ett annat exempel är kulturområdet där jämställdhets- och mångfaldsperspektivet

har varit ett bärande tema, och där syftet har varit att förena människor från olika kulturer och för att stärka ungdomars röst och delaktighet i samhället.

◆ Mål 6 – God service med gott bemötande

Gott värdskap, hög tillgänglighet och professionalitet är värden som genomsyrar Härnösands kommun. Kommunens medarbetare och politiker bemöter alltid människor med vänlighet, tydlighet och effektivitet. Genom samverkan, respekt och lyssnande byggs det goda samhället.

Resultatuppdrag	Målnivå 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Baslinje 2015
Andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga ska öka *)	46,0%	50,0%	–	–
Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd ska minska	19 dgr	39 dgr	41 dgr	36 dgr

*) Nytt resultatuppdrag. Antogs inför årsplan 2017.

Analys Servicemätningen visar att andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga har ökat. Målnivån har uppnåtts men arbetet slutar inte där. Hög servicenivå är avgörande för att medborgare ska känna sig väl bemötta. Att kommunen verkar för ökad tillgänglighet i vidare mening har en positiv inverkan på måluppfyllelsen generellt. Arbetet med att förbättra servicen och bemötandet har fortsatt i hög takt genom det serviceprojekt som startade i januari 2017. Projektet ska vidareutveckla möjligheterna att kontakta kommunen via telefon, besök eller e-post. Bland annat kommer en gemensam servicefunktion att etableras på Sambiblioteket och gemensamma riktlinjer kommer att upprättas där det framgår vad som förväntas av medarbetare i kundkontakter.

När det gäller handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök ligger kommunen ännu långt ifrån ambitionsnivån. Utfallet ska dock tolkas med viss försiktighet. En processkartläggning har visat att det verksamhetssystem som uppgifterna hämtas från inte är synkroniserat med handläggningsrutinerna. Detta kommer att åtgärdas under 2018.

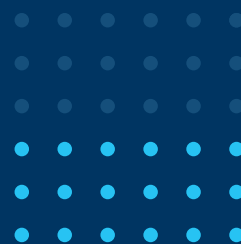
◆ Mål 7 – Framtidens arbetsgivare

Härnösands kommun är en föregångare som arbetsgivare och erbjuder en attraktiv arbetsplats dit människor söker sig. Organisationen präglas av nyfikenhet med beredskap för nya utmaningar. Medarbetare ges ett gott ledarskap, möjlighet till personlig och professionell utveckling och inflytande över sitt arbete. Härnösands kommun är en jämställd och hälsofrämjande arbetsplats med låga sjuktal, mångfald och goda arbetsvillkor.

Resultatuppdrag	Målnivå 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Baslinje 2015
Nöjd medarbetarindex ska öka	Index 82	Index 78	Index 81	Index 79
Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning ska öka	80,0%	80,0%	79,2%	78,0%
Sjukfrånvaron ska minska	7,0%	6,9%	7,8%	10,1%

Analys

Medarbetarenkäten omfattar frågeområdena motivation, styrning och ledarskap. Medelvärde har minskat med 3,66 procent från föregående år. Den största förändringen återfinns inom området motivation: Färre medarbetare uppger att de ser fram emot att gå till arbetet, och upplevelsen av att arbetet är utvecklande och meningsfullt har minskat. Totalt har 1 312 personer besvarat enkäten vilket är en minskning med 7 procent från föregående år (1 457).

50%

RESULTAT 2017

Andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga ska öka.

1,4%

RESULTAT 2017

Resultatöverskott i procent
av skatter, statsbidrag och
utjämning

Kommunen verkar för att stärka ledarskapet i Härnösands kommun. Chefsdagar och utbildningar kring arbetsmiljö, mångfald, diskriminering och rehabilitering är några exempel. Ett omfattande utbildningsprogram kring arbetsmiljö har genomförts för samtliga chefer och skyddsombud inom socialförvaltningen. Vidareutvecklingen av det systematiska arbetsmiljöarbetet fortsätter under nästa år i övriga förvaltningar. Detta förväntas påverka måluppfyllelsen positivt under kommande år.

Kommunen når årets ambitionsnivå för andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning. Ett omfattande och långvarigt arbete har bedrivits i syfte att skapa en modell för att åstadkomma fler heltidsanställningar. Processen har påbörjats med att ge förutsättningar till heltidsanställningar för alla i organisationen. Inom socialförvaltningen finns de flesta deltidstjänsterna idag, och arbetet kommer påverka måluppfyllelsen i positiv riktning då majoriteten av medarbetarna där är kvinnor. Den ackumulerade sjukfrånvaron inom socialförvaltningen har minskat till 6,9 procent (jan-okt). Tidiga rehabiliteringsutredningar är en viktig förklaring till detta. För kommunen totalt uppgår sjukfrånvaron till 6 procent.

Förmågan att möta framtiden med rätt kompetens är den största och viktigaste utmaningen för kommunen som arbetsgivare och en strategisk fråga för hela organisationen. I en komplex verksamhet är både attityder och kunskap basen för engagerade medarbetare som upplever att de både kan och vill bidra till en positiv utveckling.

Betydelsen av att ha ett starkt arbetsgivarvarumärke har aldrig varit större än nu. Härnösand ska uppfattas som en handlingskraftig, nytänkande och engagerad kommun och arbetsgivare. I detta sammanhang är samverkansavtalet med Mittuniversitetet en viktig komponent. Genom avtalet tillförs kommunen forskning och kunskap som renderar i tillämpning av nya metoder och konkreta lösningar på utmaningar och behov.

◆ **Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi**

I Härnösands kommun används resurser effektivt, ändamålsenligt och med långsiktighet. Uppsatta budgetmål uppnås och kommunens ekonomiska ställning är god. Långsiktiga och rätt genomförda investeringar och upphandlingar ger utveckling på kort och lång sikt. God analys och uppföljning samt respekt för miljömässig och social hållbarhet är en självklarhet.

Resultatuppdrag	Målnivå 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Baslinje 2015
Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning	1,0%	1,4%	1,0%	0,1%
Samtliga nämnder och styrelser ska följa budget	5 av 5	4 av 5	4 av 5	5 av 5

Analys Utfallet visar ett resultatöverskott på 1,4 procent av skatter, statsbidrag och utjämning. Det överstiger målnivån med 0,4 procent. Fyra av fem nämnder har ett positivt utfall gentemot budget. Socialnämnden har ett minusresultat på 0,9 mnkr och detta får anses vara bra. Den samlade bedömningen är att kommunen klarar god ekonomisk hushållning.

Finansiell analys kommunen

Härnösands kommun redovisar ett resultat på 22,9 mnkr för år 2017. I resultatet ingår en jämförelsestörande post avseende ägartillskott och förlusttäckning till Technichus på 4,5 mnkr samt en extraordinär kostnad för upprustning av Djuphamnskajen på 5 mnkr. Om engångsposterna exkluderas uppgår resultatet till 32,4 mnkr. Samma resultatmätt under 2016 var 24,2 mnkr. Det innebär att det löpande driftsresultatet för kommunen har förbättrats med 8,2 mnkr och att ekonomin har stärkts i år igen. Kommunen når inte det budgeterade resultatet på 30 mnkr men klarar det finansiella målet för god ekonomisk hushållning. Resultatet uppgår till 1,4 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Samtliga nämnder och styrelser bedöms ha följt budget, trots ett marginellt underskott inom socialnämnden. Periodens investeringar uppgår till 66 mnkr, vilket är en minskning med 1 mnkr jämfört med 2016. Självfinansieringsgraden uppgår till 107 procent, vilket är en betydande förbättring.

RESULTAT OCH KAPACITET

Årets resultat ♦ Tabell 1

RESULTAT	2017	2016	2015
Årets resultat, mnkr	22,9	14,6	1,3
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	1,4	1,0	0,1
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster, mnkr	32,4	24,2	-20,0
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	2,0	1,6	-1,4

Kommunens resultat uppgår till 22,9 mnkr, en förbättring med 8,3 mnkr under 2017. Om kommunens resultat relateras till skatteintäkter och statsbidrag redovisar kommunen under 2017 ett resultat på 1,4 %. För att analysera resultatet är det viktigt att eliminera alla jämförelsestörande och extraordinära engångsposter. Härnösands kommun har en jämförelsestörande post på -4,5 mnkr. Det avser ägartillskott samt underskottstäckning till det kommunala bolaget Technichus AB. Under året har kommunen även haft en extraordinär kostnad för upprustning av bärigheten vid Djuphamns kaj med -5 mnkr, hamnen ägs av extern part.

Exkluderas dessa jämförelsestörande och extraordinära engångsposter uppgår resultatet till 32,4 mnkr för 2017, vilket är en förbättring sedan 2016. Det innebär att de löpande driftskostnaderna för kommunen har minskat 2017 med 8,2 mnkr. Det visar även på att

ekonomin har stärkts de senaste två åren efter att ha minskat under ett antal år. Ett av kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning är att resultatet ska uppgå till 1-2 % av skatteintäkter och statsbidrag. Kommunen har ett gott resultat i år och uppnår målet för god ekonomisk hushållning.

Balanskravsutredning ♦ Tabell 2

BALANSKRAVSUTREDNING (MNKR)	2017	2016	2015
Årets resultat	22,9	14,6	1,3
samtliga realisationsvinster	-0,5	-2,3	-1
vissa reavinster enl undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
vissa reaförluster enl undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	22,4	12,3	0,3
medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
Sänkning av diskonteringsräntan på pensioner (synnerliga skäl)	0,0	0,0	0,0
Ansvarsförbindelse pensioner (synnerliga skäl)	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	22,4	12,3	0,3

Kommunallagen anger att intäkterna minst ska överstiga kostnaderna i både budget och utfall. Ett eventuellt underskott mot balanskravet ska återställas inom de kommande tre budgetåren. Från kommunens resultat på 22,9 mnkr avgår realisationsvinster om 0,5 mnkr.

Kommunen har inga övriga balanskravsjusteringar eller justeringar enligt synnerliga skäl i år. Årets balanskravsresultat blev +22,4 mnkr och det finns inga tidigare underskott att återställa.

Intäkts- och kostnadsutveckling ♦ Tabell 3

INTÄKTS- OCH KOSTNADSUTVECKLING (FÖRÄNDRING I %)	2017	2016	2015
Verksamhetens intäkter	-0,2	36,2	9,6
Verksamhetens bruttokostnader	4,6	10,1	5,1
Skatteintäkter och statsbidrag	7,6	5,1	4,2
Verksamhetens nettokostnad	5,9	4,6	4,1

För att leva upp till god ekonomisk hushållning bör nettokostnaderna inte öka i snabbare takt än skatteintäkterna och statsbidrag. Skatteintäkterna och statsbidrag har ökat med 7,6 % (113 mnkr), en förbättring med 2,5 procentenheter sedan 2016. En nivå som är hög och beror på bland annat på att kommunen erhöll 69,6 mnkr 2015 i tillfälligt statsbidrag för flyktingsituationen. Det beloppet fördelades på åren 2015-2018. 2017 har 28,5 mnkr använts och det återstår 22,8 mnkr för 2018. Valfärdsmiljarderna har också gett ett tillskott på 42,5 mnkr, bidrag för ensamkommande ungdomar över 18 år 1,3 mnkr samt byggbonus på 2,6 mnkr. Totalt tillskott uppgår till 74,9 mnkr. Den genomsnittliga utvecklingen av skatteintäkterna och statsbidrag har under en tioårsperiod legat på 3,5%. De senaste tre årens utveckling har legat över snittet vilket beror på extra statsbidrag för flyktingsituationen.

Bruttokostnader har ökat med hela 4,6%, vilket är en ökning med 87 mnkr. Jämfört med föregående år har kostnaderna dock inte ökat i samma takt utan har istället minskat med 5,5 procentenheter. Nivån är dock fortfarande hög och bör minska till 2-3 % för att behålla en sund ekonomi. Det är framförallt löner inkl sociala avgifter som har ökat mest, 5,2 %. Det beror bland annat på den årliga löneöversynen, fortsatt tryck inom grundskola där antal årsarbetare har ökat samt inom förskola. Köp av verksamhet har ökat med 8%, 22 mnkr. Det beror på köp av platser inom grundskola och förskola samt tilläggsbelopp. Kommunen köper mest för verksamheter inom äldreomsorg och förskola.

Verksamhetens intäkter har stannat upp och har minskat med 0,6 mnkr. Det beror på att bidragen från Migrationsverket har minskat med 45 mnkr och står nu för 49% av bidragen (fg år 63%). Minskningen beror på ändrade ersättningsnivåer från juli månad, vilket slår mycket på kommunens verksamheter. Andra betydande bidrag som kommunen erhållit är från Arbetsförmedlingen samt Skolverket som har ökat med 17,5 mnkr från föregående år. Nedgången av bidrag täcks upp av hyresintäkter för kommunens asylboende. Kommunens verksamhetsintäkter täcker 21,2 % av verksamhetskostnaderna (fg. år 22,6%).

Nettokostnadsutvecklingen har stegvis ökat och nådde toppen 2014 med en ökning på 5,7%. I år har nettokostnadsutvecklingen ökat igen och stannar på 5,9% (87 mnkr), en hög nivå som har varit

under hela året. Tack vare ökade generella statsbidrag klarar ändå kommunen att verksamhetens nettokostnad täcks av skatteintäkter och statsbidrag.

Nettokostnadsandel (%) av skatteintäkter och statsbidrag

♦ Tabell 4

NETTOKOSTNADSANDEL (%) AV SKATTEINTÄKTER OCH BIDRAG	2017	2016	2015
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	94,0	95,4	98,3
Avskrivningar	2,9	2,7	2,3
Nettokostnadsandel före finansnetto	96,9	98,1	100,6
Finansnetto	1,1	0,3	0,8
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster	98,0	98,4	101,4
Jämförelsestörande engångsposter (netto)	0,6	0,6	-1,5
Nettokostnadsandel	98,6	99,0	99,9

För att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning krävs en balans mellan intäkter och kostnader. Denna balans kan mätas genom nettokostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader, både exklusive och inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Generellt brukar en nettokostnadsandel på 97-98 % ses som god ekonomisk hushållning, eftersom då klarar de flesta kommuner av att över en längre tidsperiod finansiera sina reinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar.

Verksamhetens intäkter och kostnader tog i anspråk 94,0 % av skatteintäkter och statsbidrag, vilket är en minskning med 1,4 procentenheter. En förklaring till minskningen är att skatteintäkter och statsbidrag har ökat. Avskrivningarna, periodiserade kostnader för investeringar, tog i anspråk 2,9 %, vilket är 0,2 procentenheter högre än föregående år. Det beror på högre investeringsnivå de senaste åren med flera större investeringar 2015 som började skrivas av under 2016. Finansnettot hamnade på 1,1 % vilket är en försämring med 0,8 procentenheter. Försämringen beror bland annat på att de finansiella kostnaderna på pensioner har ökat. Kommunens nettokostnader efter finansnetto tog i anspråk 98,0 %, vilket är en förbättring på 0,4 procentenheter. Årets jämförelsestörande poster tog i anspråk 0,6%.

Investeringar ♦ Tabell 5

INVESTERINGAR	2017	2016	2015
Investeringsvolym, mnkr	66,4	64,6	132,3
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster, mnkr	64,6	63,0	131,3
Investeringsvolym / skatteintäkter, %	4,2	4,4	9,4
Självfinansieringsgrad av årets investeringar, %	106,8	86,0	27,0

Kommunens bruttoinvesteringar uppgår 2017 till 66,4 mnkr vilket är något högre än 2016. Investeringsbidrag har erhållits med 1,8 mnkr under 2017. Investeringsnivån när inte upp till budget som uppgår till 82,4 mnkr (budget 63 mnkr + 18,9 mnkr i över-/underskotts-

hantering från föregående år). De flesta investeringsprojekt är genomförda men Kronholmskajen, Västra Ringvägen etapp 2 samt några projekt inom fritid har påbörjats och ska slutföras under 2018. Därav kvarstår en del av budgeten.

Av de totala investeringarna på 64,6 mnkr avser 52% infrastruktur. De största projekten avser Strandängsvägen, Verkstadsvägen etapp 2, bro och GC-väg Bildhuggaren samt Lövuddsvägen på totalt 17,6 mnkr. 9% av investeringarna avser idrott och kultur. Några av de största projekten har varit byte av ventilationssystem på Högsletten, byte till ledbelysning i elljusspår, inköp av pistmaskin för skidspår samt inköp av sorteringsmaskin på Sambiblioteket. Övriga investeringar uppgår till 39%. Det gäller främst inköp av datorer till skolor, investeringar i gymnasiet samt investeringar i samband med IFO:s flytt till nya lokaler.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar. Därmed stärks kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Självfinansieringsgraden efter avdrag av investeringsinkomster uppgår 2017 till 106,8%, en förbättring jämfört med 2016. Det innebär att investeringarna har finansierats med skatteintäkter och investeringsinkomster och att den finansiella handlingsberedskapen inför framtiden har förbättrats.

RESULTAT OCH KAPACITET

Likviditet ♦ Tabell 6

LIKVIDITET	2017	2016	2015
Likviditet, %	28,0	37,0	50,0
Rörelsekapital, mnkr	-330,0	-307,0	-193,0
varav semesterlöneskuld	65,0	64,0	63,0
Anläggningskapital, mnkr	166,0	120,0	-9,0

Kassalikviditet är ett mått på kommunens kortfristiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har förstärkts. Likviditeten uppgår till 28 %, en försämring med 9 procentenheter. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 % för likviditeten. Rörelsekapitalet uppgår till -330 mnkr varav semesterlöneskulden 65 mnkr. Det negativa rörelsekapitalet beror på lägre kortfristiga fodringar och likvida medel i förhållande till kortfristiga skulder. Detta visar på att det finansiella utrymmet på kort sikt har försämrats.

Soliditet ♦ Tabell 7

SOLIDITET	2017	2016	2015
Soliditet, %	-17,9	-19,7	-21,1
Eget kapital, mnkr	-164,4	-187,3	-201,8

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Ett kriterium för god ekonomisk hushållning

är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. I Härnösands kommuns soliditetsmått inkluderas kommunens hela pensionsförpliktelse (fullfunderingsmodellen). Kommunens soliditet är -17,9 % vilket är en förbättring med 1,8 procentenheter. Förbättringen beror på ett bra resultat som förbättrar soliditeten i rätt riktning. Dock krävs det resultat upp mot 3 % av skatteintäkter och statsbidrag för att komma till en positiv soliditet och eget kapital. Soliditeten i genomsnitt bland svenska kommuner är cirka 7 %.

Låneskuld ♦ Tabell 8

LÅNESKULD	2017	2016	2015
Låneskuld, mnkr	170,0	150,0	150,0

Låneskulden uppgår 2017-12-31 till 170 mnkr. Nytt lån på 20 mnkr togs under första tertiet. Alla lån förfaller under 2018, 70 mnkr före 2018-08-31 och 100 mnkr under hösten 2018. Genomsnittsräntan för året uppgår till -0,087%, räntekostnaden har varit positiv med 147 tkr. För framtiden är det viktigt att det finansiella målet hålls med ett resultat av skatteintäkter och generella statsbidrag på upp till 2-3 %, för att undvika ny upplåning.

Borgensåtagande ♦ Tabell 9

BORGENSÅTAGANDE (MNKR)	2017	2016	2015
Borgen	1 255,8	1 197,8	1 177,8
varav			
kommunala bolag	1 233,2	1 173,5	1 151,1
egna hem	0,2	0,3	0,6

Kommunens borgensåtagande 2017 uppgår till 1 255,8 mnkr. 98 % av åtagandet avser borgen som har tecknats för lån tagna i de helägda kommunala bolagen. Borgensåtagande utanför koncernen uppgår till 22,6 mnkr jämfört med 24,3 mnkr 2016. Ökningen av det totala borgensåtagandet på 58 mnkr avser de kommunala bolagen och då främst AB Härnösands Kommunfastigheter och Härnösand Energi och Miljö AB som ökat sina upplåningar. Kommunen tar ut en borgensavgift på 0,4 % av de kommunala bolagen. 2017 har borgensavgiften uppgått till 4,7 mnkr. Målet är att minska och på sikt avsluta ingångna borgensåtaganden som ligger utanför kommunen och dess bolag.

Pensionsåtagande ♦ Tabell 10

PENSIONSÅTAGANDE (MNKR, INKLUSIVE LÖNESKATT)	2017	2016	2015
Avsättningar pensioner	115,0	111,0	101,0
Avsättning särskild ålderspension	0,0	1,0	1,0
Avsättning pensioner före 1998	713,0	744,0	780,0
Summa	828,0	856,0	881,0
varav pensionsstiftelse	-236,0	-236,0	-249,0

Härnösand redovisar från och med 2005 hela sin pensionsskuld i balansräkningen. Detta ger en mer rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning. Kommunens totala pensionsåtagande i balansräkningen uppgår till 828 mnkr inklusive löneskatt, varav i pensionsstiftelse -236 mnkr inkl löneskatt. Jämfört med 2016 har avsättningen minskat med 28 mnkr vilket beror på att pensionsutbetalningarna är större än övriga poster (intjänande pensioner och finansiella kostnader). Pensionskostnaderna blev 43 mnkr (fg. år 52 mnkr).

2009 bildades Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse för att trygga delar av det pensionsåtagande kommunen har. Under 2009 och 2010 överfördes pensioner för personer födda före 1940 till ett belopp av 130,6 mnkr. Pensionerna tillhörde till största del avsättningen för pensioner före 1998. I december 2013 överfördes pensioner för personer födda 1940-1942 till ett belopp av 88,5 mnkr. Totalt är 219,1 mnkr tryggt i pensionsstiftelsen.

Merparten av landets kommuner redovisar sitt pensionsåtagande enligt blandmodellen. I blandmodellen finns endast årets pensionsutbetalningar inklusive löneskatt med i resultatet för intjänad pensionsrätt till och med 1997. Hela pensionsåtagandet ingår inte i bokföringen och redovisas utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Intjänad pensionsrätt från och med 1998 behandlas lika i båda modellerna (blandmodellen och fullfonderingsmodellen) och återfinns som avsättning i balansräkningen hos alla kommuner. För Härnösands kommun som valt fullfonderingsmodellen ingår utbetalda pensioner inkl löneskatt i resultaträkningen som en kostnad. Men i denna modell ska även årets förändring av avsättningen bokföras vilket påverkar kommunens resultat, enligt nedan.

Löneskatt ♦ Tabell 11

BELOPP INKL LÖNESKATT (MNKR)	2017	2016	2015
Ingående åtagande	743,9	780,1	811,4
Utgående åtagande	712,8	743,9	780,1
Årets förändring	31,1	36,2	31,3

Årets förändring av balansposten är en resultatförbättring för kommunen på 31,1 mnkr, och denna post skulle inte ha funnits om kommunen hade tillämpat blandmodellen. Det betyder att kommunens resultat 2017 tack vara fullfonderingsmodellen har förbättrats med detta belopp.

Delposter ♦ Tabell 12

BELOPPET BESTÅR AV FÖLJANDE DELPOSTER (MNKR)	2017	2016	2015
Pensionsutbetalningar	-41,4	-39,3	-37,5
Ränteuppräknig	7,4	7,5	7,7
Basbeloppsuppräknig	14,3	3,4	7,0
Aktualisering	-6,3	-5,8	-4,4
Bromsen	0,0	0,0	0,0
Övriga poster	-5,1	-2	-4,1
Summa	-31,1	-36,2	-31,3

Kommunen påbörjade en översyn av pensionsskuldredovisningen men valde att invänta regeringsförslaget om ny redovisningslag. Förslaget visade sig inte innebära någon förändring av pensionsredovisningen. Kommunen bör inom en snar framtid ta ställning till om fullfonderingsmodellen ska tillämpas, eller om blandmodellen ska gälla. Kommunen har under året 2017 haft 1 avtal om visstids-pensioner vilka utbetalas fram till 65 års ålder. Visstidspensionen samordnas med förvärvsinkomster och socialförsäkringsförmåner. Åtaganden gäller för 1 förtroendevald. Under året har 12 775 kr (kpa) betalats ut fördelat på 1 åtaganden. För kommunalråd och förtroendevalda gäller reglemente PRF-KL (pensionsreglemente för heltidssysselsatta förtroendevalda) för uppdragstagare som på börjat sitt uppdrag senast under föregående mandatperiod.

Utfall i förhållande till budget ♦ Tabell 13

UTFALL I FÖRHÅLLANDE TILL BUDGET (MNKR)	2017	2016	2015
Avvikelse nämnder	9,0	15,0	17,0
Avvikelse årets resultat	-7,1	0,0	-9,0

Kommunen redovisar ett resultat om -7,1 mnkr i förhållande till budget. Kommunen budgeterade ett resultat på 30 mnkr och utfallet blev 22,9 mnkr. (Jämförs resultatet med prognos augusti på 6 mnkr är det en avvikelse på +16,9 mnkr.

I början av året genomfördes en över- och underskottshantering som minskade kommunens budgeterade resultat till 23,9 mnkr. I resultatet ingår en jämförelsestörande post med -4,5 mnkr som avser ägartillskott och förlusttäckning för Technichus. En extraordinär kostnad har också redovisats på -5,0 mnkr som avser upprustning av Djuphamnskajen. Kommunen har även redovisat generella statsbidrag gällande flyktingsituationen/välfärdsmiljarder på 72,4 vilket är 28,8 bättre än budget samt övriga generella statsbidrag 3,9 mnkr. Dock är skatteintäkterna lägre vilket ger en nettoeffekt på +11,4 mnkr. Avskrivningarna avviker även det mot budget med -6,8 mnkr.

Totalt sett har kommunen klarat sig bra utifrån omständigheterna och tack vare högre statsbidrag som har täckt den löpande driften. Budgetavvikelsen för kommunens nämnder blev ett överskott på 9,0 mnkr. Fyra nämnder klarade sin budget och en nämnd visar ett underskott, socialnämnden -0,9 mnkr. Överskottet beror bland annat på ökade tillfälliga statsbidrag och externa intäkter som matchar kostnaderna. Överskottet hänger också samman med att socialnämnden och skolnämnden tilldelats extra medel om 7,2 respektive 7,7 mnkr efter en negativ prognos vid delårsbokslutet. Detta bidrar till att nämnderna klarar budget. Ställs resultatet mot nämndernas totala kostnader på 2,1 mnkr (inklusive kommuninterna poster) var avvikelsen 0,4 %. Avvikelsen bedöms som måttfull i förhållande till omfattningen på nämndernas uppdrag. En längre analys finns i avsnittet verksamhetsberättelser.

Helårsprognos ♦ Tabell 14

HELÅRSPROGNOS, AVVIKELSE (MNKR)	UTFALL HELÅR	PROGNOS AUG	PROGNOS APR
Kommunstyrelsen	6,1	11,2	11,7
Arbetslivsnämnden	3,3	0,0	0,0
Samhällsnämnden	0,5	0,6	0,4
Skolnämnden	0,0	-9,3	-13,1
Socialnämnden	-0,9	-7,6	0,0
Avvikelse nämnder	9,0	-5,1	-1,0

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar till att anpassa sig efter förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 % av kostnadsomslutningen innebär en god prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör teoretiskt ligga så nära noll som möjligt.

Fyra nämnder visar ett positivt utfall mot budget och sammantaget blev det 9,0 mnkr, socialnämnden -0,9 mnkr. Det är en förbättring på 14,1 mnkr sedan prognosen i augusti. Skol- och socialnämnden avviker mest mellan utfall och prognosen, vilket till viss del beror på att de har blivit tilldelade mer medel från kommunfullmäktige. Sammantaget var prognosavvikelsen under 1% (avvikelse mellan prognos och utfall i förhållande till verksamhetens kostnader) vilket är god prognossäkerhet. Sett till enskilda nämnder avviker arbetslivsnämnden +2,4% samt kommunstyrelsen +2,1%.

FRAMTID

Det ekonomiska resultatet för helåret 2017 blev ett resultat på plus 22,9 mnkr jämfört med budget. Kommunens ledningsgrupp arbetar för tydlig styrning och att man vidtar de åtgärder som behövs för att kommunen klarar en väl underbyggd prognos för kommande år. För att Härnösands kommun skall stå bra rustat inför kommande åren, krävs det att kommunen klarar av att lämna ett positivt överskott. Ett resultat på 3 procent innebär att kommunen kan finansiera sina egna löpande investeringar och ha beredskap för om skattesnurrar eller andra orsaker skapar ett plötsligt underskott i resultatet. Skattesnurrar indikerar ett minskat utrymme från 2019 och framåt. Kommunens resultat har de senaste åren förbättrats av AFA pengar och flyktingmedel. Det är viktigt att redan 2018 börja agera så att man klarar kommande års resultat. Det är viktigt att kommunen har en väl balanserad budget där man vågar kraftfullt satsa på framtiden samtidigt som man hushåller med de ekonomiska resurserna. För att undvika framtida pensionspucklar så har en pensionsstiftelse etablerats och kommunen har utökat pensionsstiftelsens åtaganden till alla som är födda 1942 och tidigare. Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse har nu ett kapital på ca 230 mnkr. Även kommunförbundet använder sig av pensionsstiftelsen för att säkerställa sin personals pension.

Kommunen nådde mycket glädjande ett resultat på 1,4 procent av skatter och bidrag vilket innebär att nyckeltalen har förbättrats från 2016 till 2017. Med ett eget kapital på -164,4 mnkr 2017 och en soliditet på -17,9 procent så är vägen lång att uppnå en positiv soliditet. Detta kommer att ställa höga krav på att kommunen har kontroll på sin ekonomi, genom att lagd budget för 2018 inte överskrids och att kommunens förvaltningar kan samarbeta för att öka kvaliteten. Kommunen planerar att starta upp ett projekt för att förbättra kommunens effektivitet.

För att säkerställa kommunens processer så fokuserar samtliga förvaltningar på att etablera en fungerande intern kontroll process. Kommunen har startat upp ett projekt för effektivare och enklare inköp. En översyn av budgetprocessen planeras också att genomföras. Kommunens nya mål som är kopplade till resultatuppdrag på varje förvaltning innebär att kommunfullmäktige får lättare att följa upp hur målarbetet fortskrider under året.

Finansiell analys koncernen

Koncernens resultat 2017 uppgår till 46,5 mnkr vilket är en liten förbättring jämfört med föregående år då resultatet uppgick till 44,5 mnkr. Både kommunen och Härnösandshus har förbättrat sina resultat. HEMABs och Räddningstjänstförbundets resultat ligger strax under föregående års positiva resultat.

Huvuddelen av de hårda verksamheterna såsom fastighets-, vatten- och avlopps- samt gatuverksamhet bedrivs i bolagsform i de två helägda kommunala koncernerna AB Härnösandshus samt Härnösand Energi & Miljö AB (HEMAB). De mjuka verksamheterna såsom skola, vård och omsorg finns i kommunen. I den sammanställda redovisningen ingår AB Härnösandshus, HEMAB samt Räddningstjänstförbundet Höga Kusten Ådalen där kommunens andel uppgår till 33 %. Resterande del ägs till lika delar av Kramfors och Sollefteås kommuner.

I kommunkoncernen ingår även Invest i Härnösand AB (100%), Stiftelsen Länsmuseum i Västernorrland (30%), Ostkustbanan AB (5,70%) samt Höga Kusten Destination AB (25%). Dessa har undantagits från den sammanställda redovisningen då de inte uppfyller villkoren, se redovisningsprinciper. I juni 2017 har samtliga aktier i Technichus i Mitt Sverige AB överlåtits till Invest i Härnösand AB.

RESULTAT OCH KAPACITET

Årets resultat ♦ Tabell 1

RESULTAT	2017	2016	2015
Årets resultat före extraordinära poster, mnkr	56,0	49,1	24,6
Årets resultat efter skatt, mnkr	46,5	44,5	20,4
Årets resultat efter skatt och exkl. jämförelsestörande poster, mnkr	51,0	46,5	-0,9
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	2,0	1,6	-1,4

Koncernens resultat uppgår till 46,5 mnkr efter skatt jämfört med 44,5 föregående år. I resultatet från kommunen ingår det en jämförelsestörande post på -4,5 mnkr som avser ett ägartillskott och understötsstäckning till Technichus. Om denna post exkluderas blir koncernens resultat 51,0 mnkr. Det löpande driftresultatet har

förbättrats något jämfört med föregående år, främst på grund av kommunensförbättrade driftresultat. Alla bolagen har goda resultat, Härnösandshus något bättre än föregående år och HEMAB samt Räddningstjänstförbundet något sämre.

Resultat och avkastning på eget kapital enligt koncernens ägarförhållande i respektive koncernbolag ♦ Tabell 2

RESULTAT OCH AVKASTNING PÅ EGET KAPITAL	2017	2016	2015
AB Härnösandshus, mnkr	7,9	6,2	3,3
AB Härnösandshus, % av eget kapital	3,4	2,8	2,0
HEMAB, mnkr	15,4	15,7	15,6
HEMAB, % av eget kapital	5,7	6,5	6,0
Räddningstjänsten, mnkr	0,3	0,5	0,2
Räddningstjänsten, % av eget kapital	15,8	17,1	7,0

Före elimineringar och konsolidering uppvisar bolagen följande resultat efter skatt:

- AB Härnösandshus 7,9 mnkr
- Härnösand Energi och Miljö AB 15,4 mnkr.
- Räddningstjänstförbundet Höga Kusten Ådalen 0,9 mnkr, varav kommunens andel utgör 0,3 mnkr.

Resultatet för Härnösandshus 2017 uppgår till 7,9 mnkr vilket är en förbättring med 1,7 mnkr jämfört med 2016. Uthyrningsgraden har varit hög under hela året och räntekostnaderna har även i år minskat, -2,3 mnkr jämfört med 2016. Resultatet har påverkats positivt av reavinsterna på totalt 1,3 mnkr vid försäljning av fastigheter. Reparations- och underhållskostnaderna har också minskat 2017.

HEMABs resultat uppgår 2017 till 15,4 mnkr. Intäkterna är i samma nivå som föregående år förutom aktiverat arbete som minskat något. Driftkostnaderna är i samma nivå som föregående år med undantag för av- och nedskrivningar som är något lägre.

Räddningstjänstförbundets resultat uppgår 2017 till 0,9 mnkr jämfört med 1,5 mnkr föregående år. Förbundet har ökat sina intäkter avseende

automatfarm och extern utbildning. Personalkostnaderna har ökat vilket dels förklaras av höga pensionskostnader men även av höga kostnader för övertidsersättning.

För de organisationer i koncernen som inte har konsoliderats in i koncernens siffror uppgår resultatet till 1,3 mnkr, som fördelar sig enligt följande:

- Invest i Härnösand AB (100%), 0,0 mnkr
- Länsmuseum i Västernorrland (30%), -1,3 mnkr

För Ostkustbanan AB och Höga Kusten Destination AB fanns inga finansiella rapporter tillgängliga vid tiden för kommunens årsredovisning.

Förändring av intäkter och kostnader ♦ Tabell 3

FÖRÄNDRING AV INTÄKTER OCH KOSTNADER I %	2017	2016	2015
Verksamhetens intäkter	-0,3	22,2	5,9
Verksamhetens kostnader	4,1	9,0	4,6
Verksamhetens nettokostnad	6,8	4,2	4,5

Verksamhetens intäkter har minskat med 0,3 procent till 852,6 mnkr jämfört med 855,1 mnkr 2016. I koncernen är det endast Räddningstjänstförbundet som har ökat sina intäkter, + 3,8 mnkr jämfört med 2016. Kommunen har minskat verksamhetens intäkter främst genom minskade bidrag från Migrationsverket. Härnösandshus har minskade intäkter med 2,3 mnkr och HEMAB med 4,2 mnkr. Kostnaderna har istället totalt ökat för koncernen med 4,1 procent till 2 216 mnkr jämfört med 2 128 mnkr 2016. Härnösandshus har minskat sina kostnader medan övriga har ökat, främst ökning avseende personalkostnader. Totalt för koncernen har verksamhetens nettokostnader ökat med 6,8 procent till 1 501 mnkr jämfört med 1 406 mnkr föregående år.

Investeringar ♦ Tabell 4

INVESTERINGAR	2017	2016	2015
Nettoinvesteringar, mnkr	302,0	200,0	286,0
Avskrivningar, mnkr	137,0	134,0	121,0
Nettoinv./avskrivning, i %	221,0	149,0	236,0
Självfinansieringsgraden av årets investeringar, i %	61,0	85,0	49,0

Totala nettoinvesteringarna för koncernen uppgår till 302 mnkr 2017. Huvuddelen av investeringarna ligger i kommunen och HEMAB, som innehar vatten- fiber- och fjärrvärmeanläggningar. Under 2017 har även Härnösandshus gjort stora investeringar, 89,8 mnkr, främst i pluslägenheter vid Gädeå Park samt i ombyggnationen av fastigheten Vägmannen till hyreslägenheter. Kommunen har investerat för 64,6 mnkr och når inte upp till den budgeterade investeringsnivån på 82,4 mnkr på grund av att några påbörjade projekt kommer att slutföras under 2018.

HEMABs nettoinvesteringar uppgår till 159,8 mnkr och avser främst reinvesteringar i befintliga ledningar och anläggningar, nya

anläggningar som VA-anlutningar på södra Härnön samt fiberutbyggnad. Räddningstjänstens nettoinvestering på 6,5 mnkr avser främst ett nytt höjdfordon.

Soliditet ♦ Tabell 5

(%)	2017	2016	2015
Soliditet	6,0	5,0	3,0

Koncernens långsiktiga betalningsberedskap, soliditet, uppgår 2017 till 6% vilket är en förbättring jämfört med 2016. Det låga talet beror på flera år av negativa resultat. Eget kapital för koncernen uppgår till 171,6 jämfört med 125,1 mnkr föregående år.

RISK OCH KONTROLL

Likviditet ♦ Tabell 6

LIKVIDITET	2017	2016	2015
Balanslikviditet, %	32,0	51,0	63,0
Rörelsekapital, mnkr	-489,9	-304,3	-191,2
Anläggningskapital, mnkr	671,0	430,0	272,0

Likvida medel har minskat med 65 mnkr jämfört med 2016 och uppgår till 48,7 mnkr. Balanslikviditeten i koncernen uppgår i år till 32 procent jämfört med 51 procent 2016. Om värdet överstiger 100 procent innebär det att koncernens kortfristiga skulder är mindre än de kortfristiga fordringarna. Rörelsekapitalet visar koncernens finansiella styrka. Koncernen har även i år högre kortfristiga skulder än omsättningstillgångar. Anläggningskapitalet är en del av det egna kapitalet och har ökat med 241 mnkr och uppgår till 671 mnkr.

Låneskuld till kreditinstitut ♦ Tabell 7

LÅNESKULD TILL KREDITINSTITUT	2017	2016	2015
Låneskuld, mnkr	1 358,0	1 253,0	1 176,0
Andel lån som förfaller till betalning, %			
inom år 1	30,0	14,0	6,0
inom år 2 - 5	64,0	7,0	13,0
efter år 5	6,0	80,0	82,0

Koncernens låneskuld har ökat med 105 mnkr jämfört med föregående år och uppgår till 1 358 mnkr 2017. Kommunen har ökat sin låneskuld med 20 mnkr och även HEMAB och Härnösandshus har lånat upp ytterligare under 2017 i samband med stora investeringar.

Det finns ingen gemensam policy i koncernen för upplåning men i ägardirektiven för AB Härnösandshus och HEMAB framgår att bolagen ska följa kommunens finanspolicy samt ett förbud mot att pantsätta tillgångar för att ta upp lån. 2005 togs beslut om att varje år ange borgenstak för de helägda kommunala bolagen samt för Härnösands Folkhögskola.

Den höga skuldsättningen gör koncernen känslig för förändringar på finansmarknaden. En viktig faktor i detta fall är givetvis räntekostnaderna på gamla lån, men också möjligheten till att skaffa nya medel till bra ränta. Det fortsatt låga ränteläget har även under 2017 bidragit till en låg räntekostnad.

603 mnkr ligger i kommunen och resterande del avser Räddningstjänsten med 11,7 mnkr. Härnösandshus och HEMAB har en försäkringslösning, HEMAB med KPA.

Pensionsåtaganden ♦ **Tabell 8**

PENSIONSÅTAGANDE (MNKR, INKLUSIVE LÖNESKATT)	2017	2016	2015
Pensionsåtagande	603	630	641
Totalt	603	630	641

Genom att kommunen under 2005 övergick till fullkostnadsmodellen av pensioner ligger nu hela pensionsåtagandet för koncernen i balansräkningen. Huvuddelen av pensionsåtagandet på

KONCERNENS MELLANHAVANDEN

Kommunens ekonomiska engagemang i bolagen är i stort sett lika mellan åren 2015-2017. Under 2017 har kommunens och Härnösandshus mellanhavanden avseende försäljning minskat bland annat genom att kommunen inte längre hyr Vågmannen. Kommunens borgensförpliktelse har ökat vilket beror på att koncernbolagen har ökat sin externa upplåning. Precis som de senaste åren har kommunen under 2017 tagit ut en borgensprovision på 0,4 procent av bolagen.

Koncernens mellanhavanden ♦ **Tabell 9**

FÖRSÄLJNING	Köpare 2017	Säljare 2017	Köpare 2016	Säljare 2016	Köpare 2015	Säljare 2015
Härnösands kommun	62,8		74,0		61,5	
Härnösand Energi & Miljö AB		11,1		9,4		7,2
AB Härnösandshus		43,4		56,8		46,7
Räddningstjänstförbundet		8,3		7,8		7,6
RÄNTOR						
Härnösands kommun		4,7		4,9		4,7
Härnösand Energi & Miljö AB	2,5		2,5		2,3	
AB Härnösandshus	2,2		2,4		2,4	
Räddningstjänstförbundet	0,0		0,0		0,0	
LÅN	Givare 2017	Mottagare 2017	Givare 2016	Mottagare 2016	Givare 2015	Mottagare 2015
Härnösands kommun	0,5		1,5		2,5	
Härnösand Energi & Miljö AB		0,0		0,0		0,0
AB Härnösandshus		0,5		1,5		2,5
Räddningstjänstförbundet		0,0		0,0		0,0
BORGEN						
Härnösands kommun	1 233,1		1 173,5		1 151,1	
Härnösand Energi & Miljö AB		608,0		562,9		568,2
AB Härnösandshus		625,1		610,6		582,9
Räddningstjänstförbundet				0,0		0,0

Medarbetare kommunen

VÄRDEGRUND

Kommunens värdegrund uttrycks genom ledorden Kund-Ansvar-Glädje och kan beskrivas enligt följande.

KUND: Jag möter våra kunder med respekt och god service.

Vi är lyhörd och för en dialog med våra kunder.

ANSVAR: Jag tar ansvar för våra mål och respekterar fattade beslut.

Vi arbetar kontinuerligt med att förbättra vår verksamhet.

GLÄDJE: Jag har en positiv inställning till alla människor jag möter.

Vi samarbetar genom att se och bekräfta varandra. Värdegrunden är en plattform för allt kommunen gör, både externt och internt. När medarbetare och chefer tar ansvar för att värdegrunden omsätts i vardaglig handling skapas en hållbar och utvecklande kommun.

LEDARSKAP

Ett av Härnösands kommun övergripande mål är att vara framtidens arbetsgivare. Det innebär bland annat att chefer i kommunen tillsammans med medarbetarna skapar jämställda, hälsofrämjande arbetsplatser med goda arbetsvillkor.

För att utveckla ledarskapet har chefer erbjudits behovsanpassade utbildningar om bland annat arbetsmiljö, mångfald, diskriminering och rehabilitering. Vidare har beslutsstödssystemet Äpplet utvecklats kring personalfrågor för att stödja det analytiska och strategiska ledarskapet.

MEDARBETARSKAP

Begreppet medarbetarskap innebär bland annat att medarbetaren själv tar en aktiv och ansvarstagande roll. Medarbetarens engagemang för arbetet och arbetsgivaren bidrar till kvalitet och utveckling. Under året har ny arbetsmiljöpolicy och mångfaldspolicy implementerats som en del för att stödja ett gott medarbetarskap.

Fördel Härnösand, en webbaserad portal där kommunens personalförmåner finns samlade, fortsätter att utvecklas med fler erbjudanden och förmåner som till exempel möjlighet att köpa elcykel via löneavdrag. Intresset för att använda Fördel Härnösand har ökat

i organisationen.

Den årligt återkommande medarbetarveckan har genomförts med temat "Varumärket Härnösand". Bland annat genomfördes 15 föreläsningar och aktiviteter som lockade ca 1 500 besökare under veckan.

ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA

Härnösands kommun arbetar aktivt för att utveckla och genomföra åtgärder för att säkerställa ett förebyggande arbetsmiljöarbete. Som ett led i detta har bland annat "Sunt arbetslivs" arbetsmiljöutbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete genomförts för 50 chefer och 40 skyddsombud under året. Vidare har utbildning kring diskrimineringslagen och att främja mångfald genomförts för 96 chefer.

Utifrån diskrimineringslagen har också arbetet med aktiva åtgärder påbörjats, ett förebyggande och främjande arbete för att motverka diskriminering i våra verksamheter.

Nya förenklade rutiner i det systematiska arbetsmiljöarbetet har skapats. För att underlätta medarbetarnas rapportering av tillbud och olycksfall har systemet KIA implementerats i organisationen. För att stimulera en hälsosam livsstil erbjuds medarbetarna en friskvårdstimme i veckan samt en personlig friskvårdspeng. Glädjande är att sjukfrånvaron fortsatt minska under året och ligger nu på 6,0 procent för hela kommunen.

FRAMTID

En av de viktigaste utmaningarna för kommunen är att möta framtiden med rätt kompetens. Ett strategiskt arbete pågår för att långsiktigt attrahera, utveckla och behålla medarbetare och säkerställa kompetens såväl på medarbetar- som organisationsnivå. Omställningsarbetet med att skapa heltidstjänster av deltidstjänster är nödvändigt för att möta välfärdsutvecklingen. Det gör att rekryteringsbehovet minskar och att kommunen i förlängningen blir mer jämställd. Införandet av heltider som norm är ett omfattande arbete i kommunen under de kommande åren.

Medarbetarfakta kommunen

ANSTÄLLDA

Medarbetare ♦ Tabell 1	2017	2016	2015
Tillsvidareanställda	1 904	1 892	1 844
Visstidsanställda, månadslön	261	256	196

Tillsvidareanställda per förvaltning, antal ♦ Tabell 2	2017	2016	2015
Härnösands kommun	1 904	1 892	1 844
Kommunstyrelseförvaltning	213	209	182
Arbetslivsförvaltning	73	72	70
Samhällsförvaltning	71	66	72
Skolförvaltning	744	723	700
Socialförvaltning	803	823	822

Personalkostnader, totalt mnkr ♦ Tabell 3	2017	2016	2015
Härnösands kommun	1 187,7	1 140,9	1 039,7
Kommunstyrelseförvaltning	116,4	111,7	132,3
Kommungemensam verksamhet	46,5	51,2	-
Arbetslivsförvaltning	107,4	111,3	88,4
Samhällsförvaltning	40,4	38,8	39,5
Skolförvaltning	433,4	400,2	371,1
Socialförvaltning	443 551	427,6	408,4

Fotnot: Socialförvaltningen har med 803 medarbetare flest tillsvidareanställda, följt av skolförvaltningen med 744. Tillsammans sysselsätter de två förvaltningarna 81,3 procent av kommunens tillsvidareanställda medarbetare.

ÅLDERSFÖRDELNING

Åldersfördelning, tillsvidareanställda 2017, antal ♦ Tabell 4	Personer	Medelålder
Alla åldrar	1 904	47,0
20-29	169	26,5
30-39	328	34,8
40-49	535	44,7
50-59	571	54,3
60-	301	62,2

Fotnot: Medelåldern för kommunens tillsvidareanställda är 47,0 år. Medelåldern för tillsvidareanställda kvinnor är 47,3 år och för män 46,2 år.

Medarbetarfakta kommunen

KÖNSFÖRDELNING

Könsfördelning per anställningsform 2017 (%) ♦ Tabell 5	Kvinnor	Män
Tillsvidareanställda	76	24
Visstidsanställda med månadslön	57	43
Timanställda	67	33

Fotnot: Av kommunens tillsvidareanställda medarbetare är andelen kvinnor 76 procent och andelen män 24 procent. Bland visstidsanställda med månadslön eller timlön är könsfördelningen inte lika ojämn. Där är andelen kvinnor 57 procent respektive 67 procent.

PENSIONSavgÅNGAR

Förväntad pensionsavgång, antal ♦ Tabell 6	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt	35	54	66	55	59
Kvinnor	22	40	58	42	53
Män	13	14	8	13	6

Fotnot: Medarbetarna har möjlighet att gå i pension tidigast vid 61års ålder och som senast vid 67 år. Det gör det svårt att bedöma de närmsta årens pensionsavgångar, men pensionsavgångarna vid 65 års ålder väntas öka fram till 2020 för att sedan minska något.

SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaro, % ♦ Tabell 7	jan-nov 2017	jan-nov 2016	jan-nov 2015
Alla åldrar	6,0	6,3	7,0
<=19	5,7	3,2	6,5
20-29	4,8	5,8	6,4
30-39	5,1	5,4	5,3
40-49	5,6	5,7	7,4
50-59	6,9	6,7	7,8
60-	7,3	8,3	7,2

Sjukfrånvaro, % ♦ Tabell 8	jan-nov 2017	jan-nov 2016	jan-nov 2015
Kvinnor	6,6	7,0	7,7
Män	4,8	4,8	5,1

Sjukfrånvaro per förvaltning, % ♦ Tabell 9	jan-nov 2017	jan-nov 2016	jan-nov 2015
Kommunstyrelseförvaltningen	4,2	5,0	3,2
Arbetslivsförvaltningen	5,1	4,9	4,3
Samhällsförvaltningen	5,11	5,7	3,3
Skolförvaltningen	6,0	5,8	5,9
Socialförvaltningen	7,0	7,8	10

Fotnot: Under 2017 har sjukfrånvaron i kommunen minskat. Den största minskningen har skett inom socialförvaltningen där riktade insatser har gjorts och resulterat i en positiv utveckling av sjuktalet.

Medarbetarfakta koncernen

HÄRNÖSANDSHUS

AB Härnösandshus är certifierat inom arbetsmiljöområdet i enlighet med OHSAS 18001. Ett led i bolagets systematiska arbetsmiljöarbete är att kontinuerligt utveckla medarbetarna. Utöver fastställda policydokument för löne- och jämställdhetsarbetet finns inom ramen för bolagets verksamhetssystem rutiner för arbetet med att utveckla medarbetarna genom olika utbildningsinsatser. Ambitionen är att Härnösandshus ska vara en attraktiv arbetsgivare. Under året har ett antal utbildningar genomförts, bland annat om stresshantering i arbetet, taksäkerhet, el- och brandlarm för nyanställda fastighetsskötare samt arbetsmiljöutbildning för chefer. Under 2017 har bolaget fördubblat utbildningskostnaderna jämfört med 2016.

AB Härnösandshus har 32 tillsvidareanställda, en ökning med en medarbetare från föregående år. Medelåldern bland medarbetarna är 51 år och 59 procent av bolagets medarbetare är äldre än 50 år. Inom de kommande tre åren beräknas nio medarbetare lämna AB Härnösandshus med ålderspension.

Under 2017 har den totala sjukfrånvaron ökat från 1,84 till 2,35 procent. Den främsta anledningen är att långtidsfrånvaron har ökat jämfört med föregående år. Procentuellt är sjukfrånvaron högst bland de medarbetare som är under 30 år. Den totala sjukfrånvaron är betydligt högre för män än för kvinnor. Det förebyggande arbetsmiljöarbetets främsta syfte är att minska sjukfrånvaron och minska risken för olyckor. Utöver skyddsronder och andra förebyggande åtgärder uppmuntras de anställda till friskvård.

ANTAL ANSTÄLLDA	Kvinnor	Män	Total
Tillsvidareanställda	14	18	32
Visstidsanställda	0	0	0
SUMMA	14	18	32

ÅLDERFÖRDELNING FÖR TILLSVIDAREANSTÄLLDA, ANTAL	Kvinnor	Män	Total
<=19	0	0	0
20 - 29 år	1	2	3
30 - 39 år	1	0	1
40 - 49 år	5	5	10
50 - 59 år	4	5	9
60 -	3	6	9
SUMMA	14	18	32

HEMAB

Härnösands Energi & Miljö AB (HEMAB) har under 2017 påbörjat "Medarbetarprogrammet HEMAB 360" i syfte att stärka bolagets varumärke. Programmet startade upp under våren, med inriktning på ekologisk hållbarhet, och kommer att pågå fram till 2020. Successivt genomför bolaget satsningar på exempelvis fler elcyklar inom verksamheten och ökad kunskap gällande återvinning för försäljning av fordonsgas. Under nästa år kommer fokus bland annat att ligga på social hållbarhet samt särskilda satsningar utifrån bolagets samhällsuppdrag kring skol- och integreringsfrågor.

Under 2017 har bolaget haft en högre personalomsättning än tidigare.

För ett antal av tjänsterna pågår rekryteringsprocessen fortfarande och förväntas tillsättas under 2018. Vidare har HEMAB arbetat med förebyggande åtgärder för att undvika sjukskrivningar. Det hälsofrämjande arbetet fortlöper och visar på en nedåtgående trend avseende sjukfrånvaro och rehabilitering. Under 2017 uppgick sjukfrånvaron till 3,3 procent. HEMAB har 135 tillsvidareanställda och medelåldern bland medarbetarna är 45,4 år. Inom de kommande fem åren beräknas 19 medarbetare lämna HEMAB för ålderspension.

ANTAL ANSTÄLLDA	Kvinnor	Män	Total
Tillsvidareanställda	25	110	135
Visstidsanställda	4	7	11
SUMMA	29	117	146

ÅLDERFÖRDELNING FÖR TILLSVIDAREANSTÄLLDA, ANTAL	Kvinnor	Män	Total
<=19			
20 - 29 år	2	9	11
30 - 39 år	5	23	28
40 - 49 år	11	33	44
50 - 59 år	6	27	33
60 -	1	18	19
SUMMA	25	110	135

RÄDDNINGSTJÄNSTEN HÖGA KUSTEN-ÅDALEN

Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen har under året rekryterat tre heltidsbrandmän, två inspektörer samt en brandingenjör. Det är fem heltidsanställda som gått i pension samt en medarbetare som slutat på egen begäran.

På grund av pensionsavgångar finns ett fortsatt rekryteringsbehov inom flera yrkeskategorier under kommande år. Rekryteringen av deltidbrandmän är en viktig framtidsfråga som hela tiden kräver nya angreppssätt. Under de senaste två åren har det varit svårt att rekrytera heltidsbrandmän med SMO-utbildning (skydd mot olyckor). Marknadsföringsinsatser genomförs bland annat genom att besöka Sandöskolan och utbildningen inom området. Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen har 65 heltidsanställda, 141 deltidbrandmän, 16 frivilliga som ingår i räddningsvärdet samt fem

anställda som sjöräddare. Vidare finns två brandmän på provanställning samt sju timvikarier. Medelåldern bland förbundets medarbetare är 40,9 år och sjukfrånvaron uppgår till 4,1 procent under 2017. Inom de kommande fem åren beräknas sju medarbetare lämna Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen med ålderspension.

Förbundets medarbetare får kontinuerlig fortbildning i sjukvård, hjärt- och lungräddning för barn, hjärt- och lungräddning med defibrillator, taksäkkring med mera. Vidare ges alla brandmän möjlighet att träna en timme per arbetspass för att upprätthålla sin fysiska status. Övrig dagtidspersonal har en timme friskvård per vecka och anställda i beredskapsorganisationen får en årlig friskvårdspeng som kan användas för friskvårdsaktiviteter.

ANTAL ANSTÄLLDA	Kvinnor	Män	Total
Tillsvidareanställda	9	56	65
Visstidsanställda	0	0	0
SUMMA	9	56	65

RIB-organisation (deltidsbrandmän) 141 st, räddningsvärdet 16 st, sjöräddare 5 st, provanställningar 2 st, timanställda 7 st.

ÅLDERFÖRDELNING FÖR TILLSVIDAREANSTÄLLDA, ANTAL	Kvinnor	Män	Total
<=19	0	0	0
20 - 29 år	1	7	8
30 - 39 år	5	20	25
40 - 49 år	3	11	14
50 - 59 år	0	15	15
60 -	0	3	3
SUMMA	9	56	65

02

Verksamhets- berättelser

KOMMUNSTYRELSEN
-
SKOLNÄMNDEN
-
SOCIALNÄMNDEN

SAMHÄLLSNÄMNDEN
-
ARBETSLIVSNÄMNDEN
-
AB HÄRNÖSANDSHUS

HÄRNÖSAND ENERGI
& MILJÖ AB
-
RÄDDNINGSTJÄNSTEN
HÖGA KUSTEN-ÅDALEN

Kommunstyrelsen

VIKTIGA HÄNDELSE

ORGANISATION: Kommunstyrelsen har under året agerat interimistyrelse för arbetslivsförvaltningen då arbetslivsnämnden upplöstes.

DEMOKRATI OCH INFLYTANDE: Ett förslag till policy och riktlinjer för medborgarinflytande har skapats. I fokus finns ungas och utlandsföddas inflytande. Medborgarförslag ska ersättas med folkmotioner och invånardialoger ska vidareutvecklas.

NÄRINGS LIV OCH CENTRUMUTVECKLING: En tillväxtstrategi har antagits för Härnösand. Mot bakgrund av den har kommunen tillsammans med Härnösands Näringsliv Ekonomisk Förening (HNEF) skapat en handlingsplan för näringslivsutvecklingen. Samverkan ska främjas med nyanlända som vill starta eller redan driver företag i Härnösand. Genom SKL:s utvecklingsprogram Förenkla - helt enkelt ges kommunen stöd i arbetet för ett bättre företagsklimat. Tillsammans med fastighetsägare drivs centrumutvecklingen med fokus på etableringar och handelsstråk, utomhusmiljö och utveckling av Handelsplats Härnösands organisation och verksamhet.

DIGITALISERING: Kommunens digitala service har förbättrats sedan den senaste mätningen 2015, framförallt genom e-tjänstutvecklingen. Fritt Wifi har installerats på torget och kommer på sikt att finnas på fler platser.

SAMVERKAN FÖR UTVECKLING: Flera samverkansprojekt pågår inom organisationen, och mellan kommunen och andra organisationer. Ett exempel är den lokala överenskommelsen med Arbetsförmedlingen som ska förenkla arbetet med kompetensförsörjning och minska arbetslösheten. I samarbete med Mittuniversitetet stärker kommunen sitt utvecklingsarbete. Projekt och förstudier pågår inom olika områden. Campus Härnösand är ett projekt som syftar till fortsatt utveckling av eftergymnasiala utbildningar.

BESÖKSNÄRING: Härnösand fanns även i år med i Reseguidens omröstning "Sveriges bästa sommarstad". Härnösand intog tredjeplatsen vilket är den bästa placeringen hittills. Ett nationellt fritidsbåtsmuseum har etablerats i staden i samverkan med Statens

Maritima Muséer och Murberget Länsmuséet Västernorrland. Arbetet i bolaget Höga Kusten Destinationsutveckling har bland annat lett till ökat antal kryssningar med Birka Cruises till området. Under 2017 anlöpte fyra kryssningar från Stockholm med totalt 6 000 passagerare.

VARUMÄRKE: En varumärkesplattform har skapats i syfte är att stärka platsens och organisationens attraktivitet.

BOSTADSUTVECKLING: Nyproduktionen av bostäder fortsätter. Inflyttning i Härnösandshus bostadsprojekt i Gädeå Strand påbörjades i augusti 2017.

LANDSBYGDSUTVECKLING: Landsbygd 2.0, är ett nystartat utvecklingsprojekt med fokus på entreprenörskap, boende, friluftsliv och servicepunkter. Leader Höga Kusten är finansierad till projektet.

VERKSAMHETENS MÅL

◆ Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka

Härnösand som plats att bo och leva på har i fått höga betyg flera år i rad i SCB:s medborgarundersökning. Arbetet med att bredda kontaktytorna och utöka servicen inom kultur, förenings- och näringsliv är några av förklaringarna. Marknadsföringen av kommunen som organisation och geografisk plats har intensifierats och insatser har gjorts för att stärka såväl centrumutvecklingen som möjligheterna till boende och företagande på landsbygden. Behovet av bostäder är stort och ett strategiskt bostadsförsörjningsarbete pågår. Under 2017 märks en liten nedgång i betygsindex, från 88 till 84 procent. Förändringen är främst kopplad till det kommersiella utbudet och till upplevelsen av trygghet.

■ Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet ska öka

Medborgarnas upplevelse av trygghet minskar. I årets medborgarundersökning uppger omkring hälften av de svarande att de inte känner sig bekväma med att vistas ute under kvällar och nätter, eller ser en risk för att drabbas av hot, rån och misshandel. Upplevelsen av trygghet är lägst bland personer 35-55 år, därefter ökar den något med stigande ålder. Störst är upplevelsen av trygghet i åldersgruppen 18-34 år.

Kommunen verkar för ökad öppenhet och insyn. Fler väktare ronderar nu de centrala delarna och samverkansavtal med polisen har förnyats. Information om krisberedskap har kommunicerats till allmänheten via annonser och hemsida. Trygghetsåtgärder har genomförts under skolavslutningsveckan och i samband med stadsfesten och enligt utvärdering av socialtjänst och polis har åtgärderna fallit förhållandevis väl ut. Aktiviteter för allmänheten har arrangerats på torget i samarbete med förening- och näringslivet.

■ Resultatet i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet ska öka

Svenskt Näringslivs enkät skickades ut till 200 företag i Härnösand och besvarades av 88 aktörer. Kommunen har fått ett högre betyg på några av frågorna jämfört med ifjol, bland annat i fråga om tjänstemännens attityder och tillämpning av lagar och regler. Totalt backar Härnösand på rankinglistan från plats 234 till 254. Den handlingsplan som upprättats tillsammans med HNEF (Härnösands Näringslivs Ekonomiska Förening) kommer med stor sannolikhet att bidra till ett förbättrat resultat framgent. Handlingsplanens åtgärder utgår från tillväxtstrategin och har som mål att förbättra företagsklimatet och öka samverkan mellan näringsliv och kommun.

● Andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga ska öka

Resultatet av servicemätningen 2017 visar att andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga har ökat. Service och bemötande är ett fortsatt prioriterat utvecklingsområde. Det serviceprojekt som startade i januari 2017 kommer att bidra till ytterligare förbättrade resultat. En gemensam servicefunktion kommer att inrättas på Sambiblioteket och riktlinjer ska upprättas som tydliggör den förväntan kommunen har på medarbetarnas kontakter med medborgarna.

■ Nöjd medarbetarindex ska öka

Medarbetarenkäten omfattar frågeområdena motivation, styrning och ledarskap. Det totala medelvärdet har minskat med 3,66 procent från föregående år. Den största förändringen återfinns inom området motivation. Färre medarbetare uppger att de ser fram emot att gå till arbetet, och upplevelsen av att arbetet är utvecklande och meningsfullt har minskat. Totalt har 1 312 personer besvarat enkäten vilket är en minskning med 7 procent från föregående år (1 457). Under året har en rad aktiviteter genomförts för att stärka ledarskapet i Härnösands kommun. Chefsdagar och utbildningar kring arbetsmiljö, mångfald, diskriminering och rehabilitering är några exempel. Vidareutvecklingen av det systematiska arbetsmiljöarbetet förväntas påverka resultatet under nästa år.

● Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning ska öka

Årets ambitionsnivå avseende andel tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning har uppnåtts. Processen med att ge förutsättningar till heltidsanställningar för alla i organisationen har påbörjats. Årliga avstämningar av arbetet kommer att ske fram till den 31 maj 2021. De flesta deltidstjänsterna finns inom socialförvaltningen där majoriteten av de anställda är kvinnor.

● Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning

Resultatöverskottet uppgår till 1,4 procent av skatter, statsbidrag och utjämning. Målet är därmed uppnått och bedömningen är att Härnösands kommun har god ekonomisk hushållning.

◆ Samtliga nämnder och styrelser ska följa budget

Tre av fem nämnder når ett positivt utfall gentemot budget. Socialnämnden visar ett mindre underskott (- 0,9 mnkr). Trots ett utmanande ekonomiskt läge har kommunens nämnder totalt uppnått ett positivt resultat (9,0 mnkr).

EKONOMI

Årets resultat ◆ Tabell 1

Kommunstyrelsen uppvisar ett resultat per den sista december på 6,1 mnkr i överskott. Både kostnader (-7,9) och intäkter (14,0) har ökat mot budget. Huvuddelen av de interna intäkterna avser kostenhetens försäljning, främst till skolförvaltningen. Personalkostnaderna är 3,6 mnkr lägre än budgeterat på grund av ej realiserade personalkostnader på asylboendet Soludden. Ökat köp av verksamhet hos Technichus har bidragit till att kostnaderna för posten "köp av huvudverksamhet" är 5,6 mnkr högre än budgeterat.

Resultat per verksamhet ◆ Tabell 2

Budgetavvikelsen utgörs av ett överskott på 6,1 mnkr. De flesta verksamheter visar en positiv avvikelse mot budget. Största delen av överskottet (1,7 mnkr) inom den politiska verksamheten är hänförlig till posten "Projektbudget". Förvaltningsledningens underskott (0,8 mnkr) rör konsultkostnader för utredningar och länets gemensamma e-tjänstutvecklingsprojekt. HR-avdelningens överskott (1,4 mnkr) är knutet till lägre personalkostnader. Ekonomiavdelningens underskott (-2,2 mnkr) härleds främst till ekonomichefs ansvar (-11,2 mnkr) samt ett underskott på Härnösands Hästsport Arena (-1,1 mnkr). Detta uppvägs till stor del av överskott inom controllerenheten (3,0 mnkr) och asylboendet Soludden (7,8 mnkr). Underskottet är främst hänförligt till överförda medel om 14,9 mnkr till social- och skolförvaltningen samt till ökad köp av verksamhet från Technichus omfattande 4,5 mnkr utöver budgeterade medel.

Kommunledningskontorets överskott (2,8 mnkr) beror delvis på att medel för informationsenhet för nyanlända samt för inrättande av avtalsstrateg ej nyttjats. Personalkostnaderna är sammanlagt 0,7 mnkr lägre än budgeterat, främst inom kansli- och utvecklingsenheten. Även Överförmyndarenheten uppvisar lägre personalkostnader än budgeterat. Kostenhetens underskott (-2,1 mnkr) hänger samman med att kostnaderna för livsmedelsinköp överstiger intäkterna 5,1 mnkr. Tillväxtavdelningens överskott (1,1 mnkr) omfattar övriga främmande tjänster samt annonser, reklam och information.

Kulturenhetens underskott (-0,5 mnkr) utgörs främst av personalkostnader. Samma gäller biblioteket som har ett överskott (0,6 mnkr). Kommunikationsavdelningens överskott (1,1 mnkr) avser kostnader som inte hunnit upparbetas, bl. a för varumärkesprojektet. Budgetavvikelsen utgörs av ett överskott på 6,1 mnkr. De flesta verksamheter visar en positiv avvikelse mot budget. Största delen av överskottet (1,7 mnkr) inom den politiska verksamheten är hänförlig till posten "Projektbudget".

Förvaltningsledningens underskott (0,8 mnkr) rör konsultkostnader för utredningar och länets gemensamma e-tjänstutvecklingsprojekt. HR-avdelningens överskott (1,4 mnkr) är knutet till lägre personalkostnader. Ekonomiavdelningens underskott (-2,2 mnkr) härleds främst till ekonomichefs ansvar (-11,2 mnkr) samt ett underskott på

Härnösands Hästsport Arena (-1,1 mnkr). Detta uppvägs till stor del av överskott inom kontrollenheten (3,0 mnkr) och asylboendet Soludden (7,8 mnkr). Underskottet är främst hänförligt till överförda medel om 14,9 mnkr till socialnämnden och skolnämnden samt ägartillskott och förlusttäckning till Technichus om 4,5 mnkr utöver budgeterade medel.

Kommunledningskontorets överskott (2,8 mnkr) beror delvis på att medel för informationsenhet för nyanlända samt för inrättande av avtalsstrateg ej nyttjats. Personalkostnaderna är sammanlagt 0,7 mnkr lägre än budgeterat, främst inom kansli- och utvecklingsenheten. Även Överförmyndarenheten uppvisar lägre personalkostnader än budgeterat. Kostenhetens underskott (-2,1 mnkr) hänger samman med att kostnaderna för livsmedelsinköp överstiger intäkterna 5,1 mnkr. Tillväxtavdelningens överskott (1,1 mnkr) omfattar övriga främmande tjänster samt annonser, reklam och information. Kulturenhetens underskott (-0,5 mnkr) utgörs främst av personalkostnader. Samma gäller biblioteket som har ett överskott (0,6 mnkr). Kommunikationsavdelningens överskott (1,1 mnkr) avser kostnader som inte hunnit upparbetas, bl. a för varumärkesprojektet.

Investeringar ♦ Tabell 3

Investeringsbudgeten har, efter beslut i kommunfullmäktige 2017-04-24, utökats från 9,8 mnkr till 11,8 mnkr (+2,0). Detta avser investering av utrustning till Navet, samt ljudanläggning till Rådhuset. Kommunstyrelsens verksamheter har investerat för totalt 14,4 mnkr, vilket innebär att budget har överskridits (2,6 mnkr). Av detta har 0,7 mnkr investerats i Härnösands Hästsportarena. Internbankens underskott (-0,4 mnkr) och resterande underskott är hänförligt till KSF:s investeringsmedel. Detta avser renovering av Wendela Hellman-skolan (2,0 mnkr), samt kortläsarsystem på gymnasiet (2,2 mnkr).

Kommungemensam verksamhet ♦ Tabell 4

Kommungemensam verksamhet består av några väsentliga poster som pensioner, semesterlöneskuld och upplupna löner. Dessa administreras centralt. Genom en internbank kan verksamheterna finansiera sina investeringar mot en intern leasingkostnad. Pensionskostnaderna kompenseras internt via KP-pensionsavgift till förvaltningarna. Kostnaderna för pension har ökat de senaste åren och överskrider budget. I kommande budgetarbete bör kommunen ta höjd för detta. Semesterlöneskulden beräknades öka med 2,5 mnkr men ökningen uppgick till 0,8 mnkr. Det betyder att medarbetarna har tagit ut årets semester. Däremot har ferielönerna ökat i takt med löneökningar och fler medarbetare inom skolverksamheten.

FRAMTIDEN

En ny kommunallag träder i kraft 2018. Lagen kommer att ställa delvis nya krav på kommunen och en kartläggning har skett av vilka anpassningar som behöver göras. Ett omfattande arbete med kompetensförsörjning i kommunen kommer att genomföras. Det så kallade Heltidsprojektet (som innebär att deltider övergår till heltider) intensifieras. Samtliga chefer och skyddsombud ska genomgå en omfattande utbildning inom arbetsmiljö.

En digitaliseringsplan är under utveckling och en systemförvaltarorganisation kommer att implementeras under 2018 IT- och informationssäkerhetsfrågor blir allt viktigare. Ett ledningssystem för informationssäkerhet kommer att införas och anpassningar till den nya lagstiftningen ska ske.

Satsningen på bättre, mer professionell service fortsätter utifrån SKL:s utvecklingsprogram Förenkla - helt enkelt. Kommunreceptionen placeras i den nya utvecklingsmiljön på Sambiblioteket. Sambiblioteket etableras som en ny regional plattform för entreprenörskap, utveckling och innovation. Ett projekt pågår för att skapa en utvecklingsmiljö där idéer och företag kan växa. Arbetet med att stärka arbetsgivarvarumärket och platsens attraktivitet fortsätter. Ny webb för Härnösands kommun samt ny webb för platsen är under produktion och blir två viktiga ingredienser i varumärkesbyggandet. Den största delen av arbetet med varumärket innefattar bemötande och kulturfrågor, vilket kommer att omfatta hela organisationen på olika sätt.

Projekt Campus Härnösand pågår från augusti 2017 - juni 2018. Det ska ge en plattform för samverkan mellan utbildningsaktörer och stärka den lokala och regionala tillväxten. I "Framtidsarbetet Härnösand" som inleddes 2013 identifieras en tydlig vision om hur Härnösand skall fortsätta att utvecklas som kunskaps- och utbildningsstad.

För att Härnösands kommun ska ha en sund ekonomi kommande år tas flera initiativ för att skapa "en kommun". En översyn av förvaltningsorganisationen ska förenkla styrmodellen och förkorta ledtiderna för beslut. Målsättningen är att kommunen i framtiden ska klara ett resultat på tre procent av skatter och bidrag. Budgetprocessen kommer att genomlysas för att säkerställa att alla chefer har en förankrad budget att arbeta mot.

Årets resultat ♦ Tabell 1

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Differens utfall/budget 2017
INTÄKTER	263,0	297,7	283,7	14,0
varav tilldelade skattemedel	138,3	154,3	154,3	0,0
varav interna intäkter	96,2	107,5	98,4	9,1
varav externa intäkter	28,5	35,9	31,0	4,9
KOSTNADER	-257,5	-291,6	-283,7	-7,9
varav personalkostnader	-111,8	-116,4	120,0	3,6
varav köp av huvudverksamhet	-25,8	-33,5	-27,9	-5,6
varav lokalhyra	-22,3	-31,2	-28,8	-2,4
varav fastighets- och driftskostnader	-5,8	-3,9	-2,7	-1,2
varav avskrivningar	-5,8	-7,3	-6,7	-0,6
varav övriga kostnader	-86,0	-99,3	-97,6	-1,7
RESULTAT	5,5	6,1	0,0	6,1

Kommunstyrelsen

Resultat per verksamhet ♦ Tabell 2

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	- varav skattemedel	- varav intäkter	- varav kostnader
Kommunfullmäktige	0,6	0,3	4,1	0,0	-3,8
Kommunstyrelse	-0,1	2,3	10,4	0,0	-8,1
Revision	0,0	0,0	1,9	0,0	-1,9
Valnämnd	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1
Förvaltningsledning	0,0	-0,8	4,2	2,4	-7,4
Ekonomiavdelning	3,7	1,4	22,4	0,2	-21,2
Kommunledningskontor	0,8	2,8	24,5	46,1	-67,8
Tillväxtavdelning	0,8	1,1	51,7	9,0	-59,6
Kommunikationsavdelning	0,0	1,1	7,6	0,0	-6,5
IT-avdelning	0,7	0,1	13,6	5,5	-19,0
TOTALT	5,6	6,1	154,3	143,4	-291,6

Investeringar ♦ Tabell 3

(mnkr)	Investerat 2017	Budget 2017	Differens investerat/ budgeterat 2017
Utveckling Maskinhall	6,9	2,8	-4,1
Uppgradering reglersystem Maskinhall	0,5	3,0	2,5
RES-labb Maskinhall	5,4	5,0	-0,4
Kopiator ALF	0,9	1,0	0,1
Skåpbil NYE205	0,7	0	-0,7
TOTALT	14,4	11,8	-2,6

Kommungemensam verksamhet ♦ Tabell 4

(mnkr)	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017	- varav skatte- medel	- varav intäkter	- varav kostnader
Pensioner, löneskatt, ers. KPA	-21,8	-19,0	-42,8	0,0	0,0	-42,8
Kalkylerad KP-pension	8,2	20,8	21,6	0,0	21,6	0,0
Kalkylerad klimatkomp.	0,0	0,0	0,5	0,0	0,2	0,3
Semesterlöneskuld	-1,6	-2,5	-0,8	0,0	0,0	-0,8
Reglering avgifter	-0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2
Upplupna timlöner	2,9	-0,3	-2,5	0,0	0,0	-2,5
Leasing internbank	3,6	0,0	0,1	0,0	5,7	-5,6
Reavinst/-förlust fastigheter	-0,7	1,0	0,4	0,0	0,5	-0,1
Återvunna/förlorade kundf.	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Förtida upphör. av avtal	-7,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOTALT	-17,5	0,0	-23,2	0,0	28,1	-51,3

Arbetslivsnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER

Arbetslivsnämndens upplöstes i juni 2017. Kommunstyrelsen tog tillfälligt över det politiska ansvaret för förvaltningen. En ny nämnd tillsattes i november.

En organisationsförändring inom verksamheten Arbete och Integration har genomförts och i samband med detta gjordes en arbetsmiljöundersökning. Resultatet bearbetas under 2018.

Utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet pågår för att öka kvalitén i verksamheterna.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen strävar efter att kunna ta emot fler sökande till utbildning i SFI. Kötiden har varit lång trots effektiviseringsåtgärder. Delar av SFI kommer att upphandlas som komplement till den egna verksamheten.

Under 2017 införde regeringen ett studiestartsstöd som ska stimulera arbetslösa att studera för att öka sina möjligheter till arbete. Vuxenutbildningen har satsat resurser i form av särskilt stöd till målgruppen för att ytterligare bidra till lyckade resultat.

Språkundervisning har erbjudits vid arenaverksamhet inom Arbete och Integration. Utbildning i kombination med arbete underlättar för deltagarna och gör att språket kopplas till deltagarnas arbetsvardag.

Nya villkor avseende statsbidrag för yrkesutbildningar har trätt ikraft. För att få krävs att kommuner inom regionen samverkar kring planering och genomförande. Utbildningar ska planeras efter samråd med företrädare för arbetsgivare, organisationer och branscher samt motsvara behov på arbetsmarknaden. Utbildningsplatserna ska medfinansieras av kommunerna som söker statsbidraget.

Arbete och Integration

Insatser för att sänka arbetslösheten i utsatta grupper har fokuserats. Arbetslösa med störst behov av stöd har prioriterats med tonvikt på att erbjuda rätt insats i rätt tid. Arbetsträning, motivation till studier och språkundervisning i kombination med praktik eller anställning är exempel på insatser som har bidragit till att öka anställningsbarheten.

Arenorna för arbetsträning har utvecklats under året för att möta deltagares behov och förutsättningar. Nyanländas behov av språkträning är stort och arenorna har gett möjlighet till meningsfull sysselsättning i kombination med i undervisning i SFI.

Ett samarbete med Arbetsförmedlingen har inletts för att öka sysselsättningen för nyanlända kvinnor under etableringstiden.

Många arbetslösa är i behov av insatser från flera myndigheter. En förstudie har genomförts som visar att Arbetsförmedlingen, Region Västernorrland och Försäkringskassan har behov av att samverka. Under 2018 fortsätter kommunen dialogen kring samarbetsformer.

Projektet "Satsning för unga till arbete" har genomförts med goda resultat. Under året har totalt 45 ungdomar studerat med utbildningskontrakt. Av dessa har 15 ungdomar studerat vid Härnösands folkhögskola och 30 vid Vuxenutbildningen.

Mötesplatsen "Samlingspunkten" har verkat för att invånare i Härnösand ges möjlighet till delaktighet i samhället. Utökade öppettider och kulturinriktade insatser i samarbete med föreningar och frivilliga organisationer är exempel på nya satsningar under året.

VERKSAMHETENS MÅL

◆ Andelen deltagare som efter tolv månaders arbetsförberedande insatser upplever en förbättrad anställningsbarhet ska öka

Under året har 748 personer tagit del av olika insatser i form av arbetsprövning, arbetsträning, praktik, studier och beredskapsanställning. Individuella handlingsplaner skapas utifrån deltagarens behov och förutsättningar i syfte att öka anställningsbarheten. Regelbundna uppföljningar sker med deltagarna minst en gång i månaden.

Uppföljningar visar att drygt hälften av deltagarna upplever en ökad anställningsbarhet, att insatserna gett ökad kunskap och förståelse för arbetsgivarens krav och att de utvecklas under sin tid som deltagare. Om deltagare upplever låg eller ingen utveckling sker dialog med andra myndigheter för deltagaren ska få möjlighet ta del av andra insatser.

● Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg ska öka

Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux under 2017 och nått godkänt betyg uppgår till 77 procent.

Förvaltningen har på olika sätt utvecklat stödet till de elever som riskerar att inte nå kursmålen, exempelvis genom extra pedagogiskt stöd till ungdomar som studerar med utbildningskontrakt.

Förstelärare har i uppdrag att genomföra kompetenshöjande insatser för pedagogisk personal i syfte att stärka studiesvaga elevers kunskapsutveckling. Insatser har också berört studiemotiverande insatser för att få fler elever att slutföra sina studier med goda resultat.

● **Andelen deltagare under 40 år, som saknar grundskole- eller gymnasiebetyg, och är inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd som börjar studera för att komplettera betygen ska öka**

Totalt har 312 personer i åldern 20-40 år deltagit i insatser via Arbete och Integration. Majoriteten har utländsk bakgrund och läser SFI för behörighet till studier på grundskolenivå eller högre.

Många har haft formella möjligheter att påbörja studier, men har saknat reella förutsättningar att studera till följd av exempelvis psykisk ohälsa, missbruk, ekonomiska hinder eller oavslutade SFI-studier. Sådana situationer kräver ofta insatser som tar tid. För majoriteten, alltså de utlandsfödda, ligger möjligheten att studera vidare på grundskole- och gymnasienivå flera år bort.

EKONOMI

Årets resultat ◆ Tabell 1

Verksamheten har växt i takt med fortsatt hög arbetslöshet och antalet nyanlända som haft behov av sysselsättning, utbildning, integration samt stöd och vägledning. Kostnaderna har minskat med 2,2 mnr i relation till 2016 års utfall men ligger 10,0 mnr över budgeterade kostnader 2017. Intäkternas omfattning är 142,5 mnr och i nivå med 2016 års utfall. Utfallet på intäktsidan är 13,3 mnr högre än budgeterat 2017. Resultatet är ett överskott om 3,3 miljoner kronor, motsvarande en 2,3 mnr mer än föregående år.

Nämnden har tilldelats 58,7 mnr i kommunala skattemedel samt mottagit 83,8 mnr i interna och externa intäkter och bidrag, vilket innebär att 59 procent av finansieringen kommer från försäljning, bidrag och uppdrag från flertalet samarbetspartners och statliga verk (en minskning om 8 procent jämfört med 2016). Minskade intäkter och bidrag mellan 2016 och 2017 består framför allt av mindre statsbidrag och färre insatser från Arbetsförmedlingen.

Återhållsamhet har präglat större delen av året vilket förklarar överskottet i posten köp av huvudverksamhet (3,7 mnr) och personalkostnader (3,9 mnr). Personalkostnaderna är 9,4 mnr högre än budgeterat trots att tjänster har varit vakanta. Det beror framförallt på ökat antal anställda med beredskapsanställning.

Under året fick Vuxenutbildningen och SFI ett tillskott (1,0 mnr) och en omfördelning från ledning och administration till samhällsorientering genomfördes (0,8 mnr).

De största avvikelserna mot budget är Yrkeshögskolans och HETA:s underskott (0,9 mnr), minskad schablonersättning (-2,1 mnr) samt högre personalkostnader till följd av fler anställda i beredskapsanställning (9,4 mnr).

Resultat per verksamhet ◆ Tabell 2

Arbetslivsnämndens budget för politisk styrning har ett överskott (0,2 mnr) eftersom nämnden upplöstes. Överskottet inom ledning och gemensam administration (0,1) är en följd av återhållsamhet samt erhållna statsbidrag.

Arbete och Integration bidrar till nämndens resultat med 3,4 mnr. Kommunala skattemedel står för 28 procent av verksamhetens finansiering 2017, en ökning av nettokostnaden med 3 procent mot 2016.

De faktiska intäkterna och bidragen (69,3 mnr) är 10,6 mnr mer än budgeterat. Intäkterna rör främst serviceuppdrag och arbetsmarknadspolitiskt stöd från Arbetsförmedlingen.

För att skapa långsiktiga möjligheter till arbetsmarknadsåtgärder för personer i behov av stöd har alla verksamheter inom Arbete och Integration utvecklats. Samverkan med andra myndigheter har lett till fler insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden.

Vuxenutbildningen uppvisar underskott (-0,4 mnr).

Nettokostnaden har ökat med 7 procent i jämförelse med 2016.

Kommunala skattemedel står för 49 procent av verksamhetens finansiering. Inom Komvux har efterfrågan på grundläggande vuxenutbildning varit lägre än budgeterat. Lågt elevantal och därmed minskat statsbidrag för Yrkeshögskolans utbildningar ger ett underskott för Yrkeshögskolan och HETA (-0,9 mnr).

Trots tillförda medel till SFI, samhällsorientering samt återföring av projektmedel (1,8 mnr) har Vuxenutbildningen ett underskott (-0,4 mnr). De största förklaringsposterna är minskad schablonersättning samt underskott inom Yrkeshögskolan (-1,7 mnr).

Investeringar ◆ Tabell 3

Investeringar har beviljats inom yrkesutbildningar och HETA (1,0 mnr). HETA nyttjas av samtliga energitekniska utbildningar samt flertalet samarbetspartners vid exempelvis uppdragsutbildning. Underhåll och plan för utveckling av Maskinhallen är ett kontinuerligt arbete.

FRAMTIDEN

Verksamheterna effektiviseras och en lokalöversyn kommer att genomföras. Bland annat kommer fler av förvaltningens verksamheter att förläggas till Johannesbergshuset. Tillsammans med Arbetsförmedlingen kommer kommunen att samordna insatser för nyanlända i etablering.

FLER TILL STUDIER OCH HÖGRE UTBILDNINGSNIVÅ: Regeringen genomför satsningar för att ge lågutbildade ökade möjligheter att studera. Förvaltningen kommer att prioritera särskilt stöd och anpassning till studerande i målgruppen för att eleverna ska nå studiemålen.

Delar av SFI kommer att upphandlas som komplement till den egna verksamheten. Enligt Migrationsverkets prognoser minskar flyktingströmmen under 2018 vilket gör elevantalet svårt att uppskatta. SFI ska erbjudas i alternativa studiemiljöer, exempelvis på förvaltningens arenor. Studierna ska kunna kombineras med förvärvsarbete eller andra aktiviteter. Kötiden till utbildning ska minska och möjligheterna till individanpassning förbättras.

LÄRCENTRUM FÖR FRAMTIDEN: Lärcentrum ska utvecklas till att bli en länk mellan arbetslivet och utbildningsanordnare. Verksamheten ska inte själv bedriva utbildning utan agera mäklare. Utbildningarna ska vara efterfrågestyrda med inriktning på eftergymnasial utbildning såsom yrkeshögskola och högskola/universitet Ett starkt aktörsnätverk skapas på lokal, regional, nationell och internationell nivå och näringslivets behov ska särskilt beaktas.

YRKESHÖGSKOLA MED UTBUDE EFTER BEHOV: Fler invånare ska ges möjlighet till högre utbildning på hemorten och yrkeshögskolans utbud ska i högre grad anpassas efter kommunens och regionens kompetensbehov.

ÖKAD ANSTÄLLNINGSBARHET: Arbetsförberedande insatser kommer att fokusera på sysselsättning i kombination med språkträning och yrkes- och studievägledning.

DET INNEBÄR:

- att deltagare kan utveckla sina personliga förutsättningar.
- att deltagare kan värdera sina yrkeserfarenheter.
- att deltagare har kunskaper om arbetsgivares krav inom olika yrkesområden.
- att deltagare har insikt i sina egna förutsättningar och behov och möjligheter till kompetensutveckling.

Arbetsmarknadsarenorna är arbetsplatser anpassade efter individens behov och kompetens. Förutom meningsfulla arbetsuppgifter kommer deltagare erbjudas arbetsprövning, arbetsträning,

språkbedömning, språkträning och vägledning. Studier kommer i högre grad att förläggas på arenorna.

Externa arbetsgivare kommer att ges möjlighet till handledning och stöd för att ta emot arbetslösa med låg utbildningsnivå, där språknivå är det största hindret för anställning.

Långtidsarbetslösa ska erbjudas en anställning inom kommunen som löper över längre tid, en så kallad Trygg anställning. Samverkan mellan myndigheter kring arbetslösa personer som är behov av ett sammanhållet stöd är en viktig förutsättning för att sänka arbetslösheten i Härnösand. Under 2018 fortsätter dialogen med berörda myndigheter.

ÖKAD DELAKTIGHET: Integrationsverksamheten ska fokusera på kvalitet och tillgänglighet för att underlätta inkludering. Den minskade flyktingströmmen påverkar den planerade mottagningen av nyanlända med uppehållstillstånd.

Arbetslivsnämnden

Årets resultat ♦ Tabell 1

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Differens utfall/ budget 2017
INTÄKTER	142,4	142,5	129,2	13,3
varav tilldelade skattemedel	47,2	58,7	58,7	0,0
varav interna intäkter	15,0	7,6	3,6	4,0
varav externa intäkter	80,2	76,2	66,9	9,3
KOSTNADER	-141,4	-139,2	-129,2	-10
varav personalkostnader	-111,3	-107,4	-98	-9,4
varav köp av huvudverksamhet	-3,5	-4,4	-8,1	3,7
varav lokalhyra	-8,8	-10,4	-10,4	0,0
varav fastighets- och driftskostnader	-1,7	-0,7	-0,3	-0,4
varav avskrivningar	-0,8	-0,6	-0,9	0,3
varav övriga kostnader	-15,3	-15,7	-11,5	-4,2
RESULTAT	1,0	3,3	0,0	3,3

Resultat per verksamhet ♦ Tabell 2

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	- varav skattemedel	- varav intäkter	- varav kostnader
Arbetslivsnämnden	0,0	0,2	1,0	0,0	-0,8
Ledning och gemensam administration	-0,5	0,1	6,8	0,2	-6,9
Arbete och Integration	1,8	3,4	26,8	58,9	-82,3
Vuxenutbildning	-0,3	-0,4	24,1	24,8	-49,3
TOTALT	1,0	3,3	58,7	83,9	-139,3

Investeringar ♦ Tabell 3

(mnkr)	Investerat 2017	Budget 2017	Differens investerat/ budgeterat 2017
Utveckling Maskinhall	0,0	1,0	1,0
Uppgradering reglersystem Maskinhall	0,6	0,0	-0,6
RES-labb Maskinhall	0,3	0,0	-0,3
Kopiator ALF	0,1	0,0	-0,1
Skåpbil NYE205	0,1	0,0	-0,1
TOTALT	1,1	1,0	-0,1

Samhällsnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER

PLAN- OCH BYGGVERKSAMHET: Mängden bygglovsärenden är hög vilket beror på trycket inom byggsektorn. Ansökningar för bostadsbyggande fortsätter att strömma in. Planarbetet har lett till att följande områden nu medges bostäder:

- Solum 1:25
- Kaplanen 6
- Brattås 1:12
- Stenhammar (Talgoxevägen)
- Svarvaren 1, 3, 15 och Städet 15 (Tobaksmonopolet)

Även antalet detaljplaneärenden har ökat. Planläggning pågår för utbyggnad av domstolens lokaler samt en ny församlingslokal i närheten av Högsletten. Detaljplanen för hotellet är överklagad och domstolsförhandling har ägt rum. Beslut väntas i början av 2018.

FRITIDSVERKSAMHET: Kostnadskalkylen för en ny sporthallsanläggning är klar och frågan inväntar politisk beredning. En underhållsplan har skapats för Högslettens befintliga sporthall och under året har delar av den renoverats. Ett idrottspolitiskt program har skickats på remiss till föreningar och intressenter. En isbana har anlagts på Mellanholmen och planer finns på att vidareutveckla området för sommaraktiviteter.

TRAFIK: Ett samverkansprojekt (Koll 2020) har inletts för att förbättra det kollektiva resandet i länet. Förberedelsearbete har skett inför den subventionering av kollektivtrafik som införs 2018.

TEKNIKVERKSAMHET: Ett förfrågningsunderlag för upphandling av den nya gatuentreprenaden har färdigställts. Ett flertal investeringsprojekt har genomförts liksom satsningar på förbättrad belysning i staden.

MILJÖ: En inventering av fladdersmusbeståndet pågår och nödvändiga åtgärder ska vidtas för att dessa fridlysta djur ska kunna överleva. Arbetet sker med hjälp av statliga medel.

Inventering av enskilda avlopp pågår kontinuerligt för att minska utsläpp av närings- och smittoämnen. I år har kontroller skett vid Smitingen och Gånsviks hamn.

Luftmätningar i centrala Härnösand har genomförts som ett led i det gemensamma luftvårdsarbetet i Västernorrlands län.

Förvaltningen har under året bland annat genomfört projekt gällande belysning i bostadsrättsföreningar.

VERKSAMHETENS MÅL

◆ **Fler attraktiva tomter ska tillskapas genom initiativ till nya detaljplaner**

Under året har sex planbesked lämnats varav fem medger bostäder.

Utöver det har tolv planärenden pågått. Index har ökat något till följd av bostadsbyggandet som väntas fortsätta även kommande år. Målet nås inte men intresset är stort och planbesked lämnas kontinuerligt för att förutsättningarna ska finnas att skapa attraktiva boendemiljöer i Härnösands kommun.

■ **Säkerställa processen för detaljplanerad industrimark i Härnösand**

Arbete med att skapa en byggväg till Västra Saltviks industriområde har avbrutits. Anledningen är att hanteringen av hur industriområdet ska färdigställas på sikt har ändrats. Samarbetet mellan Teknikavdelningen och Tillväxtavdelningen i detta mycket komplexa arbete har varit värdefullt och givande för alla inblandade. Processkartläggning av hantering och etablering av industriområden är ett utvecklingsområde.

◆ **Andel invånare som är nöjda med kommunens gång- och cykelvägar ska öka**

Målet är inte uppnått, utfallet ligger i nivå med 2016. Under året har 1 052 m nya gång- och cykelstråk (GC) anlagts på följande objekt:

- Strandängsvägen
- Kvarteret Bryggaren
- Hospitalsgatan
- Grönkullaparken
- Hedda Wisingskolan

● **Andel resor med kollektivtrafik ska öka**

Utfallet är positivt med en resandeökning på närmare 20 procent. Den största förändringen ses inom tätortstrafiken och avser i första hand centrumlinjen. Eftersom centrumlinjen är avgiftsfri genereras inga nya intäkter, men stora resandeökningar märks även inom andra linjer.

◆ **Andelen miljöbilar i kommunorganisationen ska öka**

Andelen miljöbilar har inte ökat i planerad takt. I dagsläget finns 17 gasbilar, 13 etanolbilar och en elbil. Möjligheterna för att ytterligare öka andelen miljöbilar utreds fortlöpande, i första hand när det gäller gasbilar. Även marknaden för elbilar, framförallt elhybrider, växer stadigt vilket kommer att öka möjligheterna för framtida inköp.

● **Ge snabb och professionell handläggning av ärenden.**

Målet har uppnåtts med de åtgärder som genomförts och förbättringsarbetet kommer att fortsätta även under 2018. I slutet av 2017 fanns 1086 öppna ärenden, dessa inkluderar plan- och byggärenden, bostadsanpassningsbidrag samt miljöärenden förutom strandskydd. Under året har 489 plan- och byggärenden samt 135 bostadsanpassningsärenden avslutats.

Under året har 582 nya plan- och byggärenden samt 112 nya bostadsanpassningsärenden inkommit.

Under senhösten har plan- och byggavdelningen med framgång arbetat med att avsluta äldre ärenden från 2008 och framåt.

◆ Kommuninvånarna ska ha god möjlighet till dialog med nämnd och förvaltning i aktuella frågor.

Målnivån uppnås inte och ingen större förändring har skett sedan 2016. Ett antal aktiviteter har genomförts för att förenkla kontakten och kommunikationen med förvaltning och nämnd.

Förvaltningen har bjudit in till bygglovskväll där medborgarna fått svar på frågor. Nämnd har haft ett öppet sammanträde där medborgarna kunde delta och även ställa frågor direkt till nämnden. Förvaltningen har arbetat med att ta fram fler e-tjänster för bygglovsansökan. Uppföljning av ärendehandläggningstider har skett för att säkerställa lagstadgade handläggningstiderna hålls.

För att öka tillgängligheten för allmänheten har telefonfonder inrättats. Allmänheten har självfallet möjlighet att boka träff med handläggare och tid erbjuds vanligtvis inom en vecka.

◆ Aktivt stödja ett brett, levande föreningsliv i Härnösand.

Index har sjunkit med en enhet från 2016, vilket gör att nämnden inte når upp till målet.

Strukturerade hallbokningsträffar har lyckosamt genomförts tillsammans med föreningslivet. Modellen utvecklas över tid och föreningslivet har bidrag till ett bra resultat. Det kommande idrottspolitiska programmet kommer att ge en riktning för kommunens arbete med föreningarna ska utformas i framtiden. Genom ett nära samarbete med Västernorrlands idrottsförbund skapas allt bättre förutsättningar för det lokala föreningslivet att utvecklas.

◆ Ungdomars upplevelse av trygghet och inflytande i samhällsnämndens verksamheter ska öka.

Andelen ungdomar som upplever sig trygga och ha inflytande i samhällsnämndens verksamheter uppgår till 64 procent. Vid Kommunförbundets nätverksträffar förs diskussioner om den LUPP-undersökning som ligger till grund för resultatredovisningen. Kostnaden för undersökningar kommer troligen att öka väsentligt och det kan därför bli aktuellt att anlita en annan aktör.

◆ Engagerade och delaktiga medarbetare.

Resultatet från arbetsmiljökartläggningen och medarbetarenkäten har förbättrats under året. Antalet som besvarat enkäten uppnår inte målet. I handlingsplanen för 2018 är en av de prioriterade aktiviteterna engagemang i organisationen.

EKONOMI

Årets resultat ◆ Tabell 1

Samhällsnämnden visar ett överskott (0,5 mnkr). Intäkterna har ökat med 8,3 mnkr mellan åren och består av skattemedel. De externa intäkterna har minskat då exploateringsverksamheten har flyttats till kommunstyrelsen och Resecentrum har haft vakanta lokaler. Kostnaderna har ökat med 12,0 mnkr. Det beror främst på att nämnden belastas för skolskjutsar från 2014 och fram till 2017 som inte budgeterats samt avskrivningar på investeringar. Trots ökade kostnader har nämnden ett positivt resultat som beror på lägre personalkostnader, uteblivna kostnader för subventionerad kollektivtrafik samt uteblivna kostnader för verksamhet vid skolfritidsgårdar.

Resultat per verksamhet ◆ Tabell 2

Fritidsverksamhetens överskott (4,0 mnkr) är främst kopplat till ungdomsverksamhetens fritidsgårdar, minskade material-, fastighets- och energikostnader. Teknikverksamhetens överskott

(1,7 mnkr) beror främst på lägre personalkostnader (1,4 mnkr).

Trafikverksamhetens underskott (6,3 mnkr) hänger samman med att kommunen under några år inte har debiterats kostnaden för vissa sträckor av skolskjutsen, och att detta reglerats under året.

Investeringar ◆ Tabell 3

Av årets överskott på 20,2 mnkr kommer förvaltningen att begära att överföra 18,6 mnkr till 2018, då några projekt som påbörjats under året slutförs under kommande år.

De största investeringarna inom teknikverksamheten handlar bland annat om anläggning av helt ny gata på Lövudden, reinvestering i gata på Saltvikshöjden, projektering av bro över järnväg, samt gång- och cykelbro vid Bildhuggaren. Inom fritid har investeringarna främst bestått av nya arbetsmaskiner för kommunens idrottsanläggningar.

FRAMTIDEN

Ärendehantering ska digitaliseras och fler e-tjänster utvecklas. Handläggningstiderna följs upp för att säkerställa att de lagstadgade tiderna hålls. Behovsanalyser kommer att ligga till grund för tillsynsarbetet inom bygglov. Tillsammans med länets andra kommuner ska en ny plan- och bygglovstaxa fastställas.

Den nya gatuentreprenaden ska sjösättas och till sommaren kommer entreprenören att påbörja drift- och reinvesteringar. Samarbetet ska fördjupas och kontrollfunktionen förbättras. En förstudie inom projekt Nybrogatan (med tillhörande Nybro) drar igång. Likaså påbörjas en förstudie och tillståndsansökan för utsprängskajen på Härnön. Hela området är viktigt för Härnösands fortsatta utveckling och arbetet kräver ett helhetsperspektiv.

Arbetet med att trafiksäkra miljöer fortsätter. Ny gång- och cykelplan färdigställs under 2018. En bro över järnväg med ny gångs- och cykelbana påbörjas. E4:an genom Ålandsbro anläggs och bättre miljöer för pendlare skapas.

Under 2018 kommer nämnden att investera i ett nytt system för konstsnötillverkning i Vårdkasbacken och ny konstgräsplan på Bondsjöhöjdens IP. Renoveringen av sporthallens lokaler på Höglätten fortsätter och möjligheten att bygga en ny sporthall utreds vidare.

Den subventionerade kollektivtrafiken kommer att bli en betydelsefull åtgärd för att öka det kollektiva resandet och minska utsläppen i kommunen. En analys av tätortstrafiken ska säkerställa att linjenätet anpassas till de företagsetableringar, nya bostadsområden och annan näringsverksamhet som utvecklats under de senaste åren. Inom fladdermusprojektet ska de långsiktiga effekterna av belysning på fladdermuspopulationen studeras. Projektet avslutas under 2018. Exkursioner kommer att vara en av metoderna för att sprida information till allmänheten.

Samhällsnämnden

Årets resultat ♦ Tabell 1

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Differens utfall/ budget 2017
INTÄKTER	119,1	199,4	196,6	2,8
varav tilldelade skattemedel	163,3	171,8	171,8	0,0
varav interna intäkter	4,4	5,0	2,5	2,5
varav externa intäkter	23,4	22,6	22,3	0,3
KOSTNADER	-186,9	-198,9	-196,6	-2,3
varav personalkostnader	-38,7	-40,4	-42,5	2,1
varav köp av huvudverksamhet	-55,4	-57,1	-62,3	5,2
varav lokalhyra	-13,8	-13,7	-14,6	0,9
varav fastighets- och driftskostnader	-15,6	-13,5	-14,9	1,4
varav avskrivningar	-28,3	-30,5	-31,8	1,3
varav övriga kostnader	-35,1	-43,7	-30,5	-13,2
RESULTAT	4,2	0,5	0,0	0,5

Resultat per verksamhet ♦ Tabell 2

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	- varav skattemedel	- varav intäkter	- varav kostnader
Samhällsnämnd	-0,1	0,0	1,2	0,0	-1,2
Förvaltningsledning	0,7	0,8	36,6	1,6	-37,4
Fritidsverksamhet	0,3	4,0	45,4	13,0	-54,4
Miljöverksamhet	-0,4	0,8	3,1	3,0	-5,3
Plan & Byggverksamhet	1,3	-0,5	8,8	2,9	-12,2
Teknik verksamhet	1,3	1,7	34,4	2,7	-35,4
Trafikverksamhet	1,1	-6,3	42,3	4,3	-52,9
TOTALT	4,2	0,5	171,8	27,5	-198,8

Investeringar ♦ Tabell 3

(mnkr)	Investerat 2017	Budget 2017	Differens investerat/ budgeterat 2017
Fritidsverksamhet	4,1	7,9	3,8
Teknikverksamhet	37,9	54,3	16,4
TOTALT	42,0	62,2	20,2

Skolnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER

INKLUDERANDE FÖRSKOLA OCH SKOLA: Både de fristående och de kommunala förskolorna arbetar med att skapa tillgängliga miljöer där alla barn kan delta utifrån sina förutsättningar. Inom högstadiet och delvis inom låg- och mellanstadiet utvecklas arbetssätt med fokus på inkludering och på att öka elevers delaktighet. Gymnasiet har vidareutvecklat arbetet med skolans gemensamma värdegrund.

HUVUDMANNAPLAN FÖR STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING: Skolan och förskolan har fortsatt utvecklingsarbetet inom områdena arbetsliv, verklighetsanknytning och personlig utveckling. Aktiviteter har genomförts i samarbete med externa och interna aktörer.

SKOLANS DIGITALISERING: En plan för IKT har antagits. Insatser pågår i alla verksamhetsformer för att genom digitalisering utveckla både undervisningen och strukturerna runt den.

EN NY ELEVHÄLSOPLAN beslutades under våren och implementeringen sker med stöd av centrala elevhälsan.

SKOLORGANISATION: Gymnasiet och Musik & Kulturskolan har flyttat in i nya lokaler. En ny högstadieskola, Wendela Hellmanskolan, har bildats. Omflyttning av årskurser har skett inom Murbergsskolans lokaler. För Ängets och Gänsviks förskolor har inflyttningen i nya lokaler försenats.

UTOMHUSMILJÖER: Alla förskolor och flera skolor har ansökt om medel från Boverket för att göra förbättringar i förskolornas och skolornas utomhusmiljöer. Hanteringstiden för ansökningarna har varit lång och det är i dagsläget en förskola, en grundskola och grundsärskola som fått sin ansökning beviljad och påbörjat verkställande av åtgärder. Ett par skolor har gjort vissa anpassningar utifrån egna medel.

MINDRE BARNGRUPPER har genomförts för de yngsta barnen då forskning visar på vikten av att små barn kan få problem med anknytning om de inte blir sedda av de vuxna. Satsningen har finansierats med statsbidrag eller med medel från Kommunfullmäktige. Effekter som kan ses är mindre sjukfrånvaro bland barnen, mindre stress bland medarbetarna samt en ökad likvärdighet mellan förskolorna.

FRUKT TILL ALLA ELEVER: Alla barn och elever i skolnämndens verksamheter har nu tillgång till frukt under skoltid.

AVGIFTSFRI MUSIK OCH KULTURSKOLA: Avgiften för undervisning vid Musik & Kulturskolan slopades under hösten.

SKOLINSPEKTIONEN har genomfört tillsyn i Härnösand.

VERKSAMHETENS MÅL

◆ Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram ska öka

Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram har sjunkit 2017 både i Härnösand och riket. Den höga andelen nyanlända elever med varierad skolbakgrund och bristande svenskakunskaper är en av förklaringarna. Vidare antas omorganisationen inom högstadiet ha påverkat stabiliteten och därmed resultatet. I förlängningen väntas omorganisationen bidra till ökad måluppfyllelse.

◆ Alla barn och elever ska gå i en förskola, skola eller fritidshem som har miljöcertifiering.

67 procent av skolförvaltningens enheter är nu miljöcertifierade och övriga är igång med arbetet. Processen har tagit längre tid än väntat, bland annat till följd av den stora omorganisation av verksamhet och lokaler som skett de senaste åren. Målet nås sannolikt under 2018.

◆ Andelen elever som fullföljer gymnasieutbildning inom tre år i kommunen ska öka

Måluppfyllelsen har ökat och är nu högre än genomsnittet för riket. Effekter av långsiktiga utvecklingsarbeten börjar märkas, exempelvis ökat kollegialt lärande och förbättrade undervisningssituationer. Läs- och matematiklyftet är exempel på satsningar som har bidragit till förbättrade resultat. Konceptet med pluggcaféer och läxstuga har visat sig vara framgångsrikt och målet är att detta ska erbjudas vid samtliga gymnasieprogram. Utvecklingen av en digitaliserad och inkluderande lärmiljö väntas förbättra resultaten framåt.

● Andelen elever i åk 3 som deltagit i alla delprov och som klarat alla delprov för ämnesprovet svenska och svenska som andra språk ska öka

Andelen har ökat konsekvent sedan 2015 och ligger nu i linje med rikets. Förskolan lägger målmedvetet för barnens språkutveckling genom att arbeta med en mångfald av uttrycksätt. En utmaning är att antalet barn med annat modersmål har ökat de senaste åren. Fler har svårigheter med språkutvecklingen. Stöd från specialpedagoger och logopedier efterfrågas i högre utsträckning.

Det finns flera förklaringar till de förbättrade resultaten. Inom skolan har satsningen Läslyftet bidragit till att undervisningen blivit mer varierad. Kollegialt lärande används med framgång som modell för fortbildning och skolutveckling. Lärartätheten har ökat något i de lägre årskurserna. Hälsofrämjande och pulshöjande aktiviteter är ytterligare exempel på satsningar som pågår och förväntas bidra till ökad måluppfyllelse. En screeningplan har utarbetats för att uppföljning av elevers utveckling, och för att åtgärder ska kunna vidtas så tidigt som möjligt. Flera skolor planerar att införa ett digitalt verktyg (DigiLys) som stöd för resursfördelning och förbättrad undervisning. Det långsiktiga arbetet med inkludering och digitalisering väntas bidra till högre måluppfyllelse.

◆ Barns och elevers lust att lära ska öka.

Resultatet har sjunkit något i förhållande till 2016.

I förskolan genomförs temaarbeten där barnens frågor, erfarenheter och intressen står i fokus. Indikatorn omfattar inte förskolans arbete, men en enkät genomförd av Skolinspektionen visar att 96 procent av vårdnadshavarna anser att förskolan väcker barnens nyfikenhet.

För att stimulera lusten att lära prioriteras utveckling av varierade arbetssätt och lärmiljöer inom grund- och gymnasieskolan. Informations- och kommunikationsteknik är en viktig ingrediens liksom samarbetet med det omgivande samhället. Arbetsro, trygghet och goda relationer är andra exempel på fokusområden som väntas förbättra resultaten framåt.

◆ Andelen barn och elever som finns i en inkluderande miljö för lärande ska öka upp till 100 %

Kompetensutveckling pågår för att skapa fungerande lärmiljö för alla barn och elever.

Enkätresultat visar att barnen i förskolan i hög grad är trygga och får ett bra bemötande av personalen. Förskolan arbetar medvetet med att anpassa och planera verksamheten utifrån barnens intressen, förutsättningar och behov. En femtedel av vårdnadshavarna uppger att de inte har kännedom om förskolans arbete mot kränkande behandling. Förskolan kommer därför att sprida kunskaper om lika-behandlingsplanen och det arbete som bedrivs med utgångspunkt från den.

IKT-planen, huvudmannaplanen för studie- och yrkesvägledning och värdegrundsarbete är tre exempel på viktiga utgångspunkter för samtliga verksamheters utveckling av lärmiljöer som inkluderar alla barn och elever.

EKONOMI

Årets resultat ◆ Tabell 1

Skolnämnden redovisar ett nollresultat. Interna och externa intäkter är 47,7 mnkr högre än budget på grund av ökade bidrag från Skolverket och Migrationsverket samt extra tilldelade medel från kommunfullmäktige.

Kostnaderna är 47,4 mnkr högre än budget. Detta beror på högre personalkostnader och att fler barn och elever valt fristående huvudmän.

Fastighets- och driftskostnader avviker på grund av icke budgeterade reparationer och fastighetsunderhåll (-4,0 mnkr).

Avskrivningskostnaderna blev högre än planerat, främst inom gymnasietets verksamhetsområde där investeringar har gjorts för att skapa ett samlat gymnasium.

Övriga kostnader avviker med 7,1 mnkr från budget. Denna post innefattar förbrukning, datorleasing, transporter, resor, logi, konsulttjänster, måltidskostnader, kursavgifter med mera.

De större avvikelserna utgörs av livsmedels- och måltidskostnader samt utbetalad ersättning till företag som tagit emot elever från lärlingsprogrammet under 2016. Ersättningen uppvägs av bidragsintäkter från Skolverket. Flera datorer har stulits från verksamheterna vilket har påverkat kostnaderna för leasing. I utfallet bland övriga kostnader finns även utranering av Kiörningskolans inventarier som påverkar resultatet negativt.

Resultat per verksamhet ◆ Tabell 2

Förskolan visar ett underskott (-1,4 mnkr). Intäkterna överstiger

budget och består främst av ökade bidrag från Migrationsverket och Skolverket. Kostnaderna är också högre än budget och består av ökade personalkostnader, ökade kostnader för köp av plats.

Fritidshem har ett underskott (-1,0 mnkr) främst kopplat till lokal- och personalkostnader.

Grundskolan visar ett överskott (1,8 mnkr) beroende på ökade bidragsintäkter från både Skolverket och Migrationsverket, och på extra tilldelade medel för tillströmningen av nyanlända elever.

Grundskolans visar ett överskott (1,4 mnkr) till följd av lägre personalkostnader.

Gymnasieskolan har ett underskott (-1,3 mnkr) främst kopplat till ökade personalkostnader. Underskottet uppvägs till viss del av högre intäkter från Migrationsverket och Skolverket. Även fler elever från andra kommuner har bidragit till ökade intäkter.

Gymnasieskolan visar ett överskott (1,4 mnkr) beroende på lägre personalkostnader.

Musik & Kulturskolans underskott (-1,9 mnkr) beror på ökade lokalkostnader vid flytt till gymnasieskolans område. Även personalkostnader är högre än budget.

Investeringar ◆ Tabell 3

Av investeringsbudgeten (5,2 mnkr) har 3,9 mnkr förbrukats.

I budget ingår de 2,2 mnkr som nämnden tilldelades i extra medel för omstruktureringen vid gymnasiet, och som överfördes från 2016 års ej förbrukade investeringsbudget. Investeringar avseende inom- och utomhusmiljö har gjorts på Brännaskolan, Murbergsskolan, Solensskolan samt Hedda Wisingskolan.

FRAMTID

Högt tryck på förskoleplatser Ytterligare en tillfällig förskola behöver öppnas för att kunna erbjuda barnomsorgsplatser inom lagstadgade fyra månader. Antalet barn i barngrupperna ska minska enligt riktlinjer från Skolverket. Lokal- och personalfrågan behöver utredas.

Inkluderande förskola och skola Skolledarnas arbete med samsyn kring inkludering - att elevers olikheter är normen - fortsätter 2018. Kompetensutvecklingen i verksamheterna fortsätter, bland annat genom Glada Hudik-teaterns projekt "Barn föds inte med fördomar" som riktar sig till mellanstadiet.

Kompetensförsörjning Enligt SCB riskerar bristen på lärare öka fram till 2035 och arbetet med kompetensförsörjningen kommer att vara ett fokusområde för förvaltningen. En kompetensutvecklingsplan färdigställs under 2018.

Huvudmannaplan för studie- och yrkesvägledning Implementeringen av huvudmannaplanen och verksamheternas årliga aktivitetsplaner fortsätter. Verksamheterna ska arbeta för att stärka barn och ungas kunskap om framtida studie- och yrkesval. De ska stimuleras till att göra medvetna val och till fortsatt kunskapsökande. Förväntad effekt är att barn och elever i högre utsträckning ska kunna göra väl underbyggda val inför framtiden, att risken för avhopp och felval minskar samt att graden av måluppfyllelse ökar.

Digitalisering Regeringen har beslutat om en nationell strategi för skolans digitalisering. Barn och elever ska uppnå en hög digital

kompetens, och kunskapsutvecklingen och likvärdigheten ska stärkas. Från och med 2018 kommer skolförvaltningen bland annat att behöva säkerställa att nationella prov kan göras med dator och att alla gymnasieelever vid nationella program får programmeringskunskaper. Implementeringen av IKT-planen fortsätter och en ny lärplattform introduceras under året.

Obligatorisk förskoleklass: Förskoleklassen blir obligatorisk från och med hösten 2018. Arbeta pågår med att implementera de nya

skrivningarna i läroplanen Lgr11 i verksamheten.

Fritidshem: De nya skrivningarna i Lgr11 ska implementeras i verksamheten och utepedagogiken utvecklas. Ett utvecklingsarbete kring entreprenörskap kommer att genomföras i samarbete med Mittuniversitetet. Kollegialt lärande: Det kollegiala lärandet kommer att fokusera på specialpedagogik, digitalisering samt läs- och matematiklyftet.

SKOLNÄMNDEN

Årets resultat ♦ Tabell 1

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Differens utfall/ budget 2017
INTÄKTER	641,1	699,2	651,8	47,4
varav tilldelade skattemedel	539,0	568,2	568,2	0,0
varav interna intäkter	8,0	15,9	4,9	11,0
varav externa intäkter	94,1	115,1	78,7	36,4
KOSTNADER	-641,6	-699,2	-651,8	-47,4
varav personalkostnader	-400,2	-433,4	-416,4	-17,0
varav köp av huvudverksamhet	-81,1	-95,8	-76,8	-19,0
varav lokalhyra	-71,1	-76,5	-76,8	0,3
varav fastighets- och driftskostnader	-6,2	-6,7	-2,7	-4,0
varav avskrivningar	-1,3	-1,7	-1,1	-0,6
varav övriga kostnader	-81,7	-85,1	-78,0	-7,1
RESULTAT	-0,5	0,0	0,0	0,0

Resultat per verksamhet ♦ Tabell 2

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	- varav skattemedel	- varav intäkter	- varav kostnader
Skolnämnden	0,1	0,0	1,2	0,0	-1,2
Förskola	-4,7	-1,4	143,6	27,1	-172,1
Pedagogisk omsorg	0,1	0,0	2,4	0,2	-2,6
Fritidshem	-1,0	-1,0	27,8	8,0	-36,8
Förskoleklass	1,6	0,8	20,2	1,8	-21,2
Grundskola	-2,2	1,8	249,4	45,5	-293,1
Grundsärskola	1,1	1,4	11,7	0,6	-10,9
Gymnasiet	4,1	-1,3	91,8	42,1	-135,2
Gymnasiesärskola	2,2	1,4	11,1	1,1	-10,8
Öppen förskola	0,0	0,0	1,0	0,0	-1,0
Eftis	0,1	0,2	0,0	3,6	-3,4
Musik- och kulturskolan	-1,9	-1,9	8,0	1,1	-11
TOTALT	-0,5	0,0	568,2	131,1	-699,3

Investeringar ♦ Tabell 3

(mnkr)	Investerat 2017	Budget 2017	Differens investerat/ budgeterat 2017
Förskola	0,0	0,1	0,1
Grundskola	1,1	2,6	1,5
Gymnasiet	2,8	2,5	-0,3
TOTALT	3,9	5,2	1,3

Socialnämnden

VIKTIGA HÄNDELSE

Mottagandet av ensamkommande ungdomar (EKB) har förändrats. Antalet hem för vård och boende (HVB) har minskat från fem (5) till ett (1) på grund av att antalet ungdomar inom målgruppen har minskat från 130 till 55. Antal barn och unga, exklusive EKB, i behov av familjehem eller HVB har däremot ökat. Svårigheten att rekrytera familjehem har inneburit ett ökat behov av externa familjehemskonsulter. Ett samarbete har inletts med andra kommuner i länet för att hitta lösningar. Behov av externa lösningar finns även för målgruppen personer med funktionsnedsättning.

Behovet av hemtjänst har ökat bland de äldsta åldersgrupperna och produktionsvolymen har stigit. Trygghetskamerorna som införts som komplement till personliga besök kvälls- och nattetid har bidragit till hög brukarnöjdhet. Kommunen har infört arbetskläder för kommunens omvårdnadspersonal.

Inom särskilt boende har projekt Aron inletts. Genom förändrade arbetssätt ska den nationella värdegrunden i omsorgsarbetet förstärkas och brukarnas känsla av meningsfullhet öka. Möjligheter till aktiviteter på samtliga särskilda boenden har förstärkts genom inrättandet av aktivitetsledare och servicetjänster. Exempelvis har utflykter och utevistelse kunnat genomföras. För att förbättra matsituationen har en dietist arbetat tillsammans med boendepersonalen. Via hemsidan finns nu möjlighet att ansöka om hemtjänst och särskilt boende digitalt.

Rutiner för distribution och återlämning av hjälpmedel har upprättats. En inventering har lett till att fler hjälpmedel nu kan återanvändas vilket påverkar kostnaderna positivt.

Trygghemgångsteamets arbete med att skapa trygga förhållanden för personer som skrivs ut från sjukhus har uppskattats av brukarna och medfört minskat behov av bland annat hemtjänst. Teamets arbete har rönt uppskattning och arbetssättet har presenterats vid en nationell konferens.

Den minskade sjukfrånvaron i förvaltningen har positiva effekter, framförallt förenklas planeringen av arbetet och personalkontinuiteten ökar hos brukarna. Rekrytering av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och socialsekreterare har kunnat genomföras. Svårigheten att rekrytera undersköterskor kvarstår. Uppföljningen av bemanningseffektiviteten visar att antalet delade turer har minskat, antalet brott mot arbetstidslagen helt försvunnit och att behovet av personal har reducerats inom exempelvis hemtjänsten.

VERKSAMHETENS MÅL

◆ **Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka**
Sedan 2016 har brukarnöjdheten i offentlig regi minskat med en procent. Inom enskild regi har den ökat med sex procent. Undersökningen genomförs via en enkät. Ca 60 procent av

respondenterna var faktiska brukare som själva eller med stöd besvarade enkäten. Resterande 40 procent besvarades av någon annan, utan inblandning av brukaren.

● **Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka**

Inom särskilda boenden i offentlig regi nås målet. Det påbörjade Aron-arbets sättet som innebär att brukares känsla av sammanhang och delaktighet stärks tillämpas i dagsläget vid två boenden. Implementering vid övriga boenden sker kommande år.

De aktivitetsledare som finns på samtliga boenden i offentlig regi bidrar till att brukare kan erbjudas en aktiv vardag. Insatser från dietist och personal har bidragit till att måltidssituationerna utvecklats. Inom demensvården etablerar Anhörigheten tidiga kontakter med brukare och närstående vilket kan påverka upplevd nöjdhet vid inflyttning på särskilt boende senare. Inom särskilda boenden i enskild regi nås inte målet men en ökning har skett med fem procent sedan 2016.

■ **Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök ska minska**

Handläggningstiden (39 dagar) ligger ännu långt från målet (19 dagar). Resultatet är dock inte kvalitetssäkrat. Uppgiften hämtas ur förvaltningens verksamhetssystem. En processkartläggning visar att handläggningsrutinerna inte är synkroniserade med verksamhetssystemet vilket kommer att åtgärdas under 2018.

● **Sjukfrånvaron ska minska**

Målnivån om 7 procents sjukfrånvaro har uppnåtts. Tidiga rehabiliteringsutredningar har gett resultat under 2017. Den ackumulerade sjukfrånvaron inom socialförvaltningen minskade från 9,26 procent i januari till 7,58 procent i november.

Inom Omsorg om funktionshindrade ökar sjukskrivningarna. En fördjupad analys av bakomliggande orsaker och förslag till åtgärder kommer att genomföras under våren 2018.

Inom särskilt boende har sjukfrånvaron minskat totalt sett. Flera enheter når målet medan några ligger över målet.

Inom biståndsenheten har sjukfrånvaron varit låg under året och i dagsläget finns enbart korttidsfrånvaro.

Inom Individ- och familjeomsorgen har sjukfrånvaron ökat något jämfört med föregående period och ligger under målnivån.

Inom hemtjänsten nås inte målet men sjukfrånvaron minskar. Ett målinriktat arbete pågår sedan drygt ett år tillbaka, bland annat med tidiga kontakter med arbetstagare vid sjukfrånvaro, åtgärder i arbetsmiljö och medarbetarnas möjlighet att påverka arbetssituationen.

EKONOMI

Årets resultat ◆ Tabell 1

Socialnämnden redovisar ett underskott (-0,9 mnkr). Av ökade skattemedel mellan åren avser 5,1 mnkr medel från överskottshanteringen.

Ökningen av interna intäkter avser åskade medel (7,2 mnkr) samt

statsbidrag från Migrationsverket (1,3 mnkr).

Externa intäkter från Migrationsverket har minskat med 30,1 mnkr mot föregående år, vilket beror på att ersättningsystemet förändrats och att antalet ensamkommande barn och unga blivit färre.

Köp av huvudverksamhet visar ett underskott (-14,3 mnkr), vilket hänger samman med externa placeringskostnader för HVB och familjehem inom Individ- och familjeomsorgen.

Resultat per verksamhet ♦ Tabell 2

Förvaltningsledningens överskott (4,0 mnkr) beror till största delen på att medel som förvaltningen erhållit för att utveckla verksamheterna har använts för att begränsa underskottet. Inköpsstopp samt lägre personalkostnader bidrar till överskottet.

Underskottet inom hemtjänsten (-2,8 mnkr) beror på att volymen av utförd hemtjänst totalt har ökat med 35 timmar per dag i förhållande till budget. (Årsbudget: 604 timmar per dag. Utfall: 639 timmar per dag) Flera nya brukare i gruppen 90 år och äldre har beviljats omfattande insatser. Tillskott av åskade medel har förbättrat resultatet med 0,9 mnkr. Privata utförarens andel av utförda timmar har i genomsnitt uppgått till 20 procent.

Individ- och familjeomsorgen visar ett sammanlagt underskott (-11,6 mnkr). Verksamheten för ensamkommande ungdomar står för merparten (-5,2 mnkr). Bidragsintäkterna beräknades utifrån ett större antal ungdomar än det faktiska utfallet. Sammantaget överstiger intäkterna verksamhetens kostnader med 6,2 mnkr, men då nettointäkterna budgeterats till 14,9 mnkr uppstår ett underskott. Åskade medel och generella statsbidrag har tillförts verksamheten (3,6 mnkr). Externa placeringar inom HVB för barn och unga har ökat och verksamheten redovisar ett underskott (-3,7 mnkr). Även placeringar inom HVB och LVM för vuxna visar ett underskott (-2,8 mnkr). Verksamheterna har erhållit extra skattemedel från över-skottshanteringen och åskande på 5,1 mnkr, vilket ingår i resultatet. Intäkterna från Migrationsverket och Försäkringskassan har varit högre än budgeterat. Resultatet för försörjningsstöd uppgår därför till -1,0 mnkr, trots att kostnaderna för utbetalning av försörjningsstöd har överstigit budget med -1,9 mnkr.

Överskottet inom Omsorg om funktionshindrade (3,8 mnkr) beror på att öppnandet av LSS-boenden senareläggs till 2018. Verksamheten för externa placeringar redovisar ett underskott (-1,0 mnkr). Stora omvårdnadsbehov medför att kostnaderna för daglig verksamhet överstiger budget med -1,6 mnkr.

Inom särskilt boende har omsorgsavgifterna och personalkostnaderna varit högre än budgeterat. En retroaktiv moms-kompensation på hyreskostnader gör att verksamheten ändå redovisar ett överskott (1,3 mnkr).

Entreprenad inom särskilt boende uppvisar ett överskott (2,6 mnkr) på grund av vakanta platser samt att målrelaterad ersättning inte har utbetalats.

Investeringar ♦ Tabell 3

Investeringarna i samband med Individ- och familjeomsorgens flytt till nya lokaler uppgår till 2,4 mnkr. Utgiften avser installationer och anpassningar av lås, larm, passersystem, passergrind och IT.

Övriga investeringar rör bland annat flytt till nya lokaler för daglig verksamhet samt klädsåk för arbetskläder inom den kommunala hemtjänsten.

FRAMTIDEN

Antalet ensamkommande ungdomar förväntas fortsätta att minska under kommande år, vilket kan medföra ytterligare förändringar vad gäller antal hem för vård och boende (HVB) och stödboenden.

Arbetet inom SkolFam (en verksamhet för placerade barn) och Närvaroteamet (en verksamhet för elever med skolproblematisk frånvaro) fortsätter i nära samarbete med skolförvaltningen. Familjecentralens verksamhet kommer att vidareutvecklas i samverkan med Landstinget.

Hemmaplanslösningar för personer med funktionsnedsättning vidareutvecklas. För dem som fått plats i annan kommun i väntan på inflyttning i något av de två nybyggda gruppboendena innebär det att boende kan erbjudas i hemkommunen under 2018.

Trygg Hemgångsteamet (som möter upp personer hemma efter utskrivning från sjukhus) kommer att samverka med Korttidsheten. Samarbetet kring gemensamma brukare ska bidra till kvalitetssäkring och minska risken för ökade kostnader i samband med att den skärpta lagen om kommunens betalningsansvar mot sjukhus träder i kraft.

Försäkringskassan har drivit frågan om förändrade ersättningsregler för personlig assistans vilket skulle innebära omfattande kostnadsökningar för kommunerna. Frågan har efter påtryckningar från Härnösand och andra kommuner hänskjutits till mars 2018.

Inom särskilt boende fortsätter satsningarna på aktiviteter, mat och måltidsmiljöer samt inom- och utomhusmiljö. Den modell som ligger till grund för kommunens arbete inom demensområdet har skapats i Härnösand och benämns PER-modellen (Pedagogisk - Emotionell - Relation). Den möjliggör för många att leva med demenssjukdom i det egna hemmet. Modellen är varumärkes-skyddad och röner stor framgång runt om i landet. Kommunens Anhörigstöd har blivit en viktig mötesplats för anhöriga och närstående.

Under 2018 utreds kommande behov av boende för äldre, dementa och psykiskt funktionsnedsatta i kommunen.

Inom hemtjänsten ökar behoven, framförallt bland de äldre brukarna (+90 år), vilket påverkar andelen utförd tid. Samtidigt lever människor allt längre och antalet brukare ökar. Detta ställer krav på vidareutveckling av arbetssätt och tekniska lösningar.

Samverkan inom kommunens verksamheter, mellan kommunerna i länet och med Landstinget kommer att ske när det gäller vård- och omsorgscollege, kompetensutveckling och lärlingsutbildning. Syftet är att möta kommande personalbehov och minska utanförskap i samhället.

Kommunen inför successivt heltid som norm för anställda. Som i många andra kommuner i landet planeras också för införandet av nya titlar och utökad kompetens inom funktionshinderområdet. Inom hälso- och sjukvården ökar vårdbehovet, dels på grund av befolkningens stigande ålder, dels på grund av den nya lagen gällande trygg och säker utskrivning från sjukhus. Kommunen är skyldig att överta patienter från sjukhus med kortare varel än tidigare.

Socialnämnden

Årets resultat ♦ Tabell 1

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2017	Differens utfall/ budget 2017
INTÄKTER	715,3	724,6	708,2	16,4
varav tilldelade skattemedel	532,6	553,5	553,5	0,0
varav interna intäkter	6,4	12,2	3,4	8,8
varav externa intäkter	176,3	158,9	151,3	7,6
KOSTNADER	-710,2	-725,5	-708,2	-17,3
varav personalkostnader	-427,6	-443,6	-440	-3,6
varav köp av huvudverksamhet	-126,9	-121,7	-107,4	-14,3
varav lokalhyra	-59,7	-62,5	-64,4	1,9
varav fastighets- och driftskostnader	-4,3	-5,2	-3,7	-1,5
varav avskrivningar	-0,3	-0,5	-0,8	0,3
varav övriga kostnader	-91,4	-92	-91,9	-0,1
RESULTAT	5,1	-0,9	0,0	-0,9

Resultat per verksamhet ♦ Tabell 2

(mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	- varav skattemedel	- varav intäkter	- varav kostnader
Socialnämnd	0,0	0,0	1,4	0,0	-1,4
Förvaltningsledning	-0,4	4,0	15,9	3,7	-15,6
Administration	-0,3	0,4	6,3	0,0	-5,9
Anhörig- och närståendestöd	0,3	0,8	4,2	0,3	-3,7
Serviceenhet och nattpatrull	-0,1	-0,2	10,2	1,6	-12,0
Biståndsenhet	0,4	0,7	7,3	0,0	-6,6
Hospice, betalningsansvar	-1,1	-0,7	0,5	0,1	-1,3
Hemtjänst	1,8	-2,8	93,6	11,2	-107,6
Individ- och familjeomsorg	7,9	-11,6	38,2	77,6	-127,4
Försörjningsstöd	-2,7	-1,0	15,4	10,1	-26,5
Omsorg om funktionshindrade	-4,0	3,8	139,4	19,1	-154,7
Personlig assistans	-0,5	-0,5	24,0	0,9	-25,4
Särskilt boende	-0,8	1,3	111,0	40,8	-150,5
Entreprenad, särskilt boende	0,5	2,6	44,3	3,0	-44,7
Hälsa- och sjukvård	4,1	2,3	41,8	2,7	-42,2
TOTALT	5,1	-0,9	553,5	171,1	-725,5

Investeringar ♦ Tabell 3

(mnkr)	Investerat 2017	Budget 2017	Differens investerat/ budgeterat 2017
Sängar, SÄBO	0,1	0,3	0,2
Inventarier Franzén, Högsjö	0,7	1,9	1,2
IFO, flytt	2,4	0,0	-2,4
TOTALT	3,2	2,2	-1,0

AB Härnösandshus

VERKSAMHETEN

Härnösandshus ägs i sin helhet av Härnösands kommun. Bolaget är Härnösands största bostadsbolag med 1 759 lägenheter, centralt belägna i Härnösands tätort, fördelade på följande boendeformer, vanliga lägenheter, plusboendelägenheter, studentlägenheter och övernattningslägenheter.

Antal lägenheter i Härnösandshus Plusboende uppgår till 408 st och finns i 9 st fastigheter i centrala Härnösand. Plusboende är till för lite äldre hyresgäster och har hög bekvämlighet, trygghet och tillgång till gemensamma utrymmen för aktiviteter som främjar gemenskapen mellan hyresgästerna.

Härnösandshus har 48 studentlägenheter. Det finns både möblerade och omöblerade studentlägenheter samlade i 3 fastigheter.

Härnösands kommunfastigheter äger sedan årsskiftet 1997/1998 lokaler för i huvudsak kommunal verksamhet. I fastighetsbeståndet finns bland annat Rådhuset, Teatern, Technichus, räddningstjänstens byggnad, samt fritidsanläggningar, t.ex. Simhallen och Högsletten.

VIKTIGA HÄNDELSE

Befolkningsökningen som pågått under ett antal år har upphört. Trots detta är det fortfarande en stor efterfrågan på bostäder och framför allt hyreslägenheter. Under 2017 har Härnösandshus färdigställt ett femvåningshus med 26 nya pluslägenheter vid Gädeå Park.

Ombyggnationen av estetiska programmets verksamhetslokaler till mindre lägenheter i fastigheten Vågmannen 14 har påbörjats under 2017. Uthyrningsprocessen pågår för dessa lägenheter.

Bolaget har under året avyttrat fastigheten Stenhammar 1:63. I samband med försäljningen har en reavinst på 0,7 mkr uppstått.

Härnösands kommunfastigheter har under 2017 påbörjat byggnationen av två nya gruppboenden på Koltrastvägen respektive Tjädervägen. Sammanlagt 12 nya lägenheter kommer att byggas med beräknad inflyttning i mars respektive maj. Under 2017 har en förstudie och projektering av en ny sporthall med placering på Högsletten genomförts. Den politiska processen har därefter tagit vid men något beslut om en eventuell byggnation har inte fattats ännu.

Härnösands kommunfastigheter har under året avyttrat fastigheterna Viksjön 3:77 och Fastlandet 2:89. I samband med försäljningarna har en reavinst på 0,9 mkr respektive en reaförlust på 0,3 mkr uppstått.

EKONOMI

Härnösandshus redovisar ett positivt resultat före bokslutsdispositioner på 6,0 mkr. Ett resultat som överstiger budget och det krav som ägaren framställt i ägardirektivet med ca 2,5 mkr. Resultatet har påverkats positivt till följd av en reavinst i samband med försäljning av fastigheten Stenhammar 1:63. 2017 har varit ett mycket bra år för Härnösandshus. Uthyrningsgraden har under hela året varit god.

I princip har alla bolagets vanliga lägenhetsbestånd varit uthyrda. Bland studentlägenheterna har det däremot funnits vakanser under hela året. Vid årsskiftet uppgick uthyrningsgraden till 98,4 %. Det sammanlagda hyresbortfallet för bostäder är något högre jämfört med bortfallet föregående år.

Räntekostnaderna har minskat successivt under året, vilket har haft en positiv effekt på bolagets rörliga lån samt på de lån som omsatts under året. Jämfört med föregående år har räntekostnaderna minskat med 2,3 mkr.

De sammanlagda driftkostnaderna har ökat något jämfört med föregående år och beror främst på ökade kostnader för fastighetsskötsel, både med egna anställda och köpt fastighetsskötsel.

Koncernens resultat för 2017 utvisar en vinst på 7,9 mkr. Koncernens totala underhåll inklusive reparationer har under 2017 uppgått till 31,6 mkr (34,8). Årets investeringar uppgick till 45,2 mkr (10,5). Reparations- och underhållskostnaderna samt investeringarna fördelar sig på respektive bolag i koncernen enligt följande:

Härnösandshus har genomfört reparations- och underhållsåtgärder för 28,7 mkr och investerat 45,2 mkr i fastighetsbeståndet. Härnösandshus sammanlagda reparations- och underhållskostnader har minskat med 1,2 mkr. Det är framför allt kostnaderna för försäkringsrelaterade kostnader som minskat. Det planerade underhållet är på samma höga nivå som föregående år.

Härnösands kommunfastigheter har genomfört reparations- och underhållsåtgärder i fastighetsbeståndet för 2,9 mkr men inte genomfört några investeringar i fastighetsbeståndet eftersom de pågående investeringarna i de två gruppbestäderna inte är färdigställda ännu.

Under året har Härnösandshus, tillsammans med Härnösands kommun och Härnösand Energi & Miljö, monterat och driftsatt 6 laddningsstationer för elbilar på fyra fastigheter. Härnösandshus har också genomfört byte till ny energieffektiv fasad- och stolpbelysning på sammanlagt 12 fastigheter. Belysningsprojektet har pågått ett antal år och kommer att avslutas under 2018.

På fastigheten Garvaren 4 har ett energiprojekt genomförts för att reducera uppvärmningskostnaderna och förbättra möjligheterna till att styra och övervaka anläggningen på ett energieffektivt sätt. Energiprojektet färdigställdes i slutet på förra året och beräknas reducera värmeförbrukningen med ca 20 procent årligen.

På Högsletten har Härnösands kommunfastigheter installerat en ny ventilationsanläggning. En miljöåtgärd både för miljön och de som vistas i lokalerna.

Härnösandshus har också fortsatt arbetet för att uppnå det långsiktiga målet om en fossilfri fordonspark genom att under året köpa in två gasbilar.

Hyran för 2017 har höjts med 0,61 %. Enligt SABO:s statistik har Härnösandshus vid utgången av 2017 den näst lägsta genomsnittshyran bland de kommunägda bostadsföretagen i länet och betydligt lägre än genomsnittshyran i riket. Under slutet av 2017 avslutades förhandlingarna om 2018 års hyror. Parterna var efter förhandlingarna överens om att hyran för 2018 skall höjas med 0,97 %.

FRAMTIDEN

Under 2018 kommer Härnösandshus arbete i huvudsak vara inriktat på att skapa fler bostäder i Härnösand. De 28 nya lägenheterna på Vågmannen kommer att färdigställas med inflyttning den 1 april.

Förutom de konkreta byggprojekten arbetar Härnösandshus tillsammans med Samhällsförvaltningen med att förbereda för ytterligare bostäder genom att färdigställa de pågående detaljplaneändringarna på Torsvik och vid Kristinagatan.

Härnösands kommunfastigheter kommer under 2018 att färdigställa byggandet av de två nya gruppbestäderna med sammanlagt 12 nya lägenheter. En förstudie avseende en ny konstgräsplan på Bondsjöhöjdens IP kommer under första halvåret att genomföras tillsammans med Samhällsförvaltningen.

AB HÄRNÖSANDSHUS

Resultaträkning (mnkr)	2017	2016
Intäkter	154,1	156,3
Kostnader	-109,7	-112,1
Avskrivningar	-21,5	-21,0
Finansiella intäkter	0,1	0,1
Finansiella kostnader	-11,5	-13,8
Nedskrivningar anläggningstillgångar	-3,6	-3,3
Rörelseresultat efter finansnetto	7,9	6,2
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
Skatt	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT	7,9	6,2

Räddningstjänsten Höga Kusten–Ådalen

VERKSAMHETEN

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen (HKÅ) är ett kommunalförbund mellan Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Förbundet skall svara för den gemensamma verksamheten inom området skydd mot olyckor åt medlemskommunerna, i enlighet med vad som åligger var och en. Kommunalförbundet skall möjliggöra ökad effektivitet, säkerhet och slagkraft genom samordning av resurser under en gemensam ledning.

VIKTIGA HÄNDELSE

Under året har arbetet med att utveckla verksamheten och arbetsmiljön fortsatt, fast inte i den takt som det ursprungligen var planerat. Under våren 2017 genomfördes PAFF dagar för personalen från varje station samt en gemensam för processavdelningen och Internt Stöd. Den nya organisationen, som tillkom efter önskemål från personalen inom PAFF-arbetet, har nu satt sig och de nya enhetscheferna har kommit in i sina roller.

HKÅ svarar för att en kvalificerad krishanteringshandläggare arbetar tillsammans med kommunernas beredskapssamordnare med målet att förebygga och stärka kommunernas förmåga att hantera extra ordinära händelser. Arbetet innebär att vara en sammanställande länk för samverkan mellan medlemskommunerna inom ramen för krisberedskap utifrån inriktningen i en gemensam årlig verksamhetsplan.

Äldreomsorgen inom kommunerna får stöttning i processen att ta

fram kontinuitetsplaner för att kunna upprätthålla verksamheterna på en acceptabel nivå i krissituationer, inledningsvis för de första 24 timmar från avbrott i en kritisk resurs.

I samtliga kommuner pågår ett arbete med att identifiera kraven som ställs på kommunerna avseende säkerhetsskydd, vilket ska resultera i ett styrdokument avseende säkerhetsskyddet samt fördjupningar som kan användas som vägledning för de personer som ska jobba med dessa frågor.

Under 2017 fortskred även arbetet med att ta fram en utbildning med övningsinslag inom ramen av den kommunala planeringen för att hantera samhällsstörningar, kopplat till de nationella grunderna för samverkan och ledning. HKÅ har sammanställt underlag utifrån MSB:s utbildningsmoduler och den gemensamma kommunala och regionala planeringen. Utbildningen kan sedan anpassas efter lokala behov och förutsättningar.

Tillsynsarbetet har under året genomförts på hotell- och vandrarhem samt skolor och förskolor. Målet för 2017 var att minst 110 tillsyner skulle genomföras. Objekt som inte haft tillsyn på länge betas successivt av när de andra kategorierna är avklarade.

Under året har 112 tillsyner utförts. De vanligaste bristerna som upptäcks vid tillsynsbesöken gäller utrymningsvägar och det systematiska brandskyddsarbetet. Vid några enstaka objekt har de brister som upptäckts föranlett en omfattande del rådgivande verksamhet. Ungefär 300 övriga allmänna förebyggande ärenden som t.ex. yttranden i samband med alkohol-/serveringstillstånd, bygglov, sotning, ärenden gällande brandfarlig vara samt övrig rådgivning har handlagts.

En viktig del i det olycksförebyggande arbetet är att öka kunskapsnivån hos allmänheten, ung som gammal, hemmavid, på fritiden samt på arbetsplatsen, och även 2017 har olika utbildningsinsatser erbjudits och varit mycket efterfrågade.

EKONOMI

90 % av förbundets totala intäkter utgörs av medlemskommunernas bidrag. Resterande del av intäktsidan är avgifter i samband med myndighetsutövning, försäljning av olika tjänster som förbundet erbjuder samt ersättningar för t.ex. hyror.

Under året har intäkterna för automatlarm, både årsavgifter och avgifter för felaktiga larm, varit 1,8 miljoner kr högre än budgeterat. Redan vid sista maj hade intäkterna nått de budgeterade värdena för helåret. Detta beror på att antalet felaktiga larm fortsätter att öka från en redan hög nivå från ifjol. Här kan beläggas att enstaka objekt står även i år för ett stort antal felaktiga larm.

Även intäkterna för extern utbildning har överstigit budget med 400 tkr, vilket innebär en ytterligare höjning jämfört med den redan höga nivån från fjolåret. Under en tvåårsperiod har intäkterna nästan fördubblats, vilket tyder på att det finns stort intresse i Räddningstjänstens kompetens kring brandförebyggande arbete bland kommunernas anställda och företag. Försäljningen av egendom som skedde under året avser begagnade motorsprutor, en svarv, en släckbil och en traktor.

Av förbundets totala kostnader står personalen för ca 75 %, såsom löner/arvodet, arbetsgivaravgifter och pensioner. Resterande 25 % handlar framför allt om driftskostnader för att kunna upprätthålla verksamheten, såsom hyror, inventarier, fordon samt underhåll och drift av maskiner.

Resultatet för 2017 visar att personalkostnaderna överstiger budgeten med 1,4 miljoner. Detta beror till största delen på de höga pensionskostnaderna, vilket som tidigare år kan förklaras med den stora diskrepansen mellan pensionsprognosen och de faktiska kostnaderna. Även lönekostnaderna överstiger budgeten med drygt 300 tkr, trots att tjänsten som ställföreträdande räddningschef fortfarande är vakant. Anledningen till detta är relativt många sjukskrivningar och

tjänst-/föräldraledigheter, vilket i kombination med svårigheter att rekrytera vikarier med rätt kompetens ledde till höga kostnader för overtidsersättningar (1,9 miljoner).

Även kostnaderna för reparation och underhåll av förbundets fordon har överstigit budgeten med drygt 300 tkr. Däremot ligger kostnaderna för avskrivningarna 500 tkr lägre än budgeterat, vilket beror på att den enskilt största investeringen, ett höjdfordon (stegbil), levererades under decembermånaden vilket innebär att avskrivningskostnaderna inte kommer igång förrän 2018.

De största investeringsprojekten under 2017 har varit ett nytt höjdfordon till Kramfors samt andningsskydd samt tillhörande radioutrustning till hela förbundet. Upphandlingen av de två mindre fordonen genomfördes under 2017, men leveransen sker under våren 2018, vilket innebär att de kommer att finnas med i investeringsredovisningen för 2018.

FRAMTIDEN

Inom branschen pågår två nationella utredningar, som kommer att påverka HKÅ:s verksamhet under kommande åren: 112-utredningen samt En effektivare kommunal räddningstjänst. 112-utredningen syftar till att analysera och föreslå hur en nationell alarmeringsfunktion ska kunna inrättas för att samhällets alarmeringstjänst ska kunna samordnas på ett bättre sätt.

Utredningen En effektivare kommunal räddningstjänst ska ur ett brett effektivitetsperspektiv se över kommunernas brandförebyggande verksamhet och räddningstjänst. En del av uppdraget innebär att utredaren ska analysera och lämna förslag till hur kommunerna ska få bättre förutsättningar att rekrytera RIB-personal.

För HKÅ är detta en viktig nyckelfråga, som hela tiden kräver nya angreppssätt i och med att rekryteringsbehovet av brandpersonal i beredskap är konstant. Det har även blivit allt svårare att rekrytera heltidsbrandmän med SMO-utbildning (Skydd mot olyckor). HKÅ har haft stora pensionsavgångar de senaste åren och detta kommer att fortsätta under 2018.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN HÖGA KUSTEN-ÅDALEN

Resultaträkning (mnkr)	2017	2016
Intäkter	84,8	81,0
Kostnader	-80,0	-75,9
Avskrivningar	-3,2	-3,2
Finansiella intäkter	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-0,7	-0,3
Nedskrivningar anläggningstillgångar	0,0	0,0
Rörelseresultat efter finansnetto	0,9	1,5
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
Skatt	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT	0,9	1,5

Härnösands Energi & Miljö AB

VERKSAMHETEN

Härnösand Energi & Miljö AB (HEMAB) ägs till 100 % av Härnösands kommun. I HEMAB ingår det helägda dotterbolaget Härnösand Elnät AB (HEAB). Dotterbolaget HEMAB Elförsäljning (HEFAB) ägs till 95 % av HEMAB, 3% av Härnösandshus och 2% av Kommunfastigheter. HEMAB-koncernens verksamhet är uppdelad i fyra affärsområden: Fjärrvärme, Återvinning, Vatten och Elnät. Elnätverksamheten bedrivs i dotterbolaget HEAB och affären Elförsäljning bedrivs inom dotterbolaget HEFAB. Övriga verksamheter bedrivs i moderbolaget. Verksamheten omfattar även vindkraft, biogas, fordonsgas, bredband och laddstolpar.

VIKTIGA HÄNDELSE

Fjärrvärme

Under 2017 har arbete pågått med att ta fram en ny prismodell för flerbostadshus och lokaler. Reinvesteringarna har fortsatt i centrala Härnösand och i Tullportsbacken. Under året har flera nya stor-kunder anslutits i samband med nybyggnationer, bl a Peckas natur-odlingar, Bolist och XL bygg på Saltvik samt Härnösandshus PLUS-boenden på Stenhammar. För att kunna leverera fjärrvärme till allt fler anläggningar på Saltvik och för att kunna förtäta med fler kunder på Bondsjöhöjden har det investerats i en tryckstegrings-anläggning på Ådalsvägen.

Vatten

Under året har arbetet med utökat verksamhetsområde för vatten och avlopp på södra Härnön gått framåt enligt tidplan. Omröraren av slamlagret på Kattastrand har byggts om som en energibesparande åtgärd.

Investering har gjorts i en ny sil för rensavskiljning vid avloppsreningsverket i Mörtsal. Ny ventilation och uppvärmning har installerats på externslammottagningen i Byåker och i råvattenpumpstationen vid Bondsjön. Detta för att minska energiåtgången och för att förbättra arbetsmiljön. Nya fastigheter som anslutits under 2017 är bland annat Härnösandshus plusboende på

Hospitalsgatan och XL Bygg på Saltvikshöjden.

Under året har det varit problem med BOD-reningen på Kattastrand. Ett stort antal åtgärder har vidtagits för att få bukt med problemen och mot slutet av året såg det bättre ut. Bland re-investeringsarbeten på ledningsnätet kan nämnas Lövuddsvägen, Hemmansvägen, Framnäs vägen och Gammelvägen VA-lednings-nätet på Strandängsvägen har även byggts ut.

Återvinning

Under året har även kommunens verksamheter involverats i mat-avfallsinsamlingen. Sluttäckningen av den gamla deponin i Åland är klar. HEMAB har haft flera studiebesök i sina anläggningar under året, både vid Härnösands kretsloppspark och vid Ålands åter-vinningsanläggning. Bland besöken kan politiker som Isabella Lövin, en delegation med riksdagsledamöter från länet, representanter från Länsstyrelsen och riksdagens tredje vice talman nämnas.

Elnät

Vädersäkringsprojektet har börjat ge effekt under 2017. HEMAB har påverkats väldigt lite av de tuffa stormar som varit och leverans-säkerheten har varit mycket bra under 2017. Den totala tillgänglig-heten till tjänsten elnät var under det gångna året 99,99 procent för kunderna.

Under 2017 har rekord slagits i nyanslutningar av kunder.

Anledningen är satsningarna från XL Bygg, Peckas naturodlingar och Bolist på Saltvik samt Härnösandshus PLUS-boenden på Stenhammar. Totalt har HEMAB haft mer än 30 nyanslutningar, vilket är ungefär dubbelt så många som ett normalt år.

En sjöförlagd kabel som kom på plats i slutet av 2017 kommer att ge bättre möjlighet att rundmata strömmen till Lungön och Hemsön och på så vis korta ner avbrottstiden.

Elförsäljning

HEMAB Elförsäljning (HEFAB) startade hösten 2017 och verksamheten bygger på ett nära samarbete med Statkraft AB. Det är de som bedriver elhandel åt HEFAB och tillsammans med dem komponeras elavtal baserade på HEFAB:s egen förnybara produktion av el lokalt i Härnösand.

Bredband, vindkraft, laddstolpar

I november fattade HEMAB:s styrelse beslut om att ytterligare två vindkraftverk ska byggas och stå färdiga på Spjutåsberget senast i september 2019. Med dessa två ytterligare vindkraftverk kommer HEMAB att ha en egen förnybar elproduktion motsvarande 25 % av Härnösands totala elbehov.

Bygget av de 30 laddstolpar för elbilar som ska uppföras på 22 platser runt om i Härnösands kommun har gått enligt plan under 2017. 22 av de totalt 30 laddstolparna är nu i drift.

I slutet av 2017 antog Härnösands kommun "Handlingsplan för bredbandsutbyggnad". Investeringsbeslutet är inte fattat ännu men planering pågår för fullt. Ambitionen är hög och vi är på god väg att nå de 90% som finns uppsatta i kommunens handlingsplan som mål vid utgången av 2020.

Miljöpåverkan och hållbarhet

I januari driftsattes biogasanläggningen i Åland och lokalproducerad gas kunde äntligen börja levereras till tankstationen vid E4 norr.

I februari utökades miljönyttan genom att även leverera fordonsgas till Sundsvall. Under 2017 initierades arbetet med att certifiera biogödsel från biogasanläggningen i Åland. HEMAB har även som mål att under 2018 införa en komplett lösning för textilåtervinning vid Härnösands kretsloppspark.

Samarbetet med Arbeta och Integration på kommunen har fortgått vid Härnösands kretsloppspark. Under 2017 har två nya gasfordon köpts in som ett led i att HEMAB 2021 ska ha en fossiloberoende fordonsflotta.

EKONOMI

HEMAB-koncernen redovisar ett rörelseresultat på 19,9 Mkr för 2017 vilket är i samma nivå som föregående år och mot budget avviker resultatet positivt med 0,1 mnkr.

Vid jämförelse är intäkterna i paritet med föregående år så när som på eget aktiverat arbete. Värme och elproduktion har varit högre tack vare det lite kallare året men när det gäller återvinningen har volymerna för jordbehandling inte nått upp till föregående års nivå.

Båda områdena är dock över budget. För Elnät visar resultatet på en positiv avvikelse både mot föregående år och budget. Effekten kommer från ett större antal nyanslutningar av framförallt några större aktörer.

På kostnadssidan ligger driftskostnaderna i nivå med föregående år med undantag för av- och nedskrivningar som är något lägre. Avskrivningarna är 3,3 mnkr högre jämfört med föregående år tack vare den högre investeringstakten. Årets nedskrivningar är 7,4 mnkr lägre jämfört med föregående år.

Investeringar för 2017 uppgår till 159,8 mnkr, det avser reinvesteringar i befintliga ledningar och anläggningar samt nya anläggningar av VA-anslutningar på södra Härnön och fiberutbyggnad, vilka tillsammans utgör 64 Mkr.

FRAMTIDEN

Under sommaren 2018 påbörjas bygget av infrastruktur i anslutning till bygget av de två nya vindkraftverken på Spjutås. Planen är att dessa ska anslutas i augusti/september 2019.

Elnät har som mål att under 2018-2019 satsa på att stärka upp den del av nätet som idag är mest känsligt, nämligen den del som kallas Häggdängerslinjen. En lång sträcka som även påverkar ett stort geografiskt område, bland annat Byåker, Fröland och Antjärn.

En ny installation med dubbelsidiga solpaneler i Energiparken kommer ha DC-teknik för effektstyrning, vilket innebär en flexibel teknisk lösning där effekten kommer kunna fördelas ut där den behövs. Detta är energieffektivt och skapar verkligen nätnyttan. Förberedelser har även påbörjats inför HEMAB:s omcertifiering i kvalitet, miljö och arbetsmiljö som sker i maj 2018.

HÄRNÖSANDS ENERGI & MILJÖ AB

Resultaträkning (mnkr)	2017	2016
Intäkter	357,9	362,1
Kostnader	-265,3	-264,8
Avskrivningar	-64,3	-68,7
Finansiella intäkter	0,1	0,6
Finansiella kostnader	-8,7	-9,0
Nedskrivningar anläggningstillgångar	0,0	0,0
Rörelseresultat efter finansnetto	19,9	20,2
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
Skatt	-4,5	-4,6
ÅRETS RESULTAT	15,4	15,7

03

Finansiella rapporter

RESULTATRÄKNING
–
BALANSRÄKNING
–
KASSAFLÖDESRAPPORT

NOTER
–
DRIFTREDOVISNING
–
INVESTERINGSREDOVISNING

REDOVISNINGSPRINCIPER
–
EKONOMISK ORDLISTA
–
REVISIONSBERÄTTELSE

Finansiella rapporter

Resultaträkning

(mnkr)		Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
Verksamhetens intäkter	Not 1	404,4	405,0	852,6	855,1
Verksamhetens kostnader	Not 2	-1 907,0	-1 821,7	-2 216,7	-2 128,7
Jämförelsestörande poster	Not 3	-4,5	-9,6	-4,5	-2,0
Avskrivningar	Not 4	-46,1	-39,9	-136,6	-134,0
Verksamhetens nettokostnader		-1 553,2	-1 466,1	-1 505,2	-1 409,6
Skatteintäkter	Not 5	1 151,5	1 112,9	1 151,5	1 112,9
Generella statsbidrag o utjämning	Not 6	447,6	372,9	447,6	372,9
Finansiella intäkter	Not 7	6,8	7,3	2,4	3,1
Finansiella kostnader	Not 8	-24,7	-12,3	-40,3	-30,2
Resultat före extraordinära poster		27,9	14,6	56,0	49,1
Extraordinära kostnader	Not 9	-5,0	0,0	-5,0	0,0
Skattekostnader	Not 10	0,0	0,0	-4,5	-4,6
Årets resultat		22,9	14,6	46,5	44,5

Finansiella rapporter

Balansräkning

(mnkr)		Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Imateriella anläggningstillgångar	Not 11	0,0	0,0	1,0	0,1
Materiella anläggningstillgångar					
Byggnader, mark och tekn. anlägggn.	Not 12	533,4	523,4	2 252,2	2 117,3
Maskiner och inventarier	Not 13	63,1	53,4	182,0	139,8
Summa materiella anläggningstillgångar		596,5	576,8	2 434,2	2 257,1
Finansiella anläggningstillgångar					
Andelar i koncern- och intresseftg m fl	Not 14	190,7	190,7	18,8	18,8
Fordr. hos koncern- och intresseftg m fl	Not 15	4,6	5,6	17,0	16,5
Summa finansiella anläggningstillgångar		195,3	196,3	35,8	35,3
Summa anläggningstillgångar		791,8	773,1	2 471,0	2 292,4
Omsättningstillgångar					
Förråd mm	Not 16	0,1	0,1	3,9	5,4
Kortfristiga fordringar	Not 17	125,9	150,1	176,8	197,1
Kassa och bank	Not 18	-0,1	28,5	48,7	113,8
Summa omsättningstillgångar		125,9	178,7	229,3	316,3
S:A TILLGÅNGAR		917,7	951,8	2 700,3	2 608,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Ingående eget kapital		-187,3	-201,8	125,1	80,6
Årets resultat		22,9	14,6	46,4	44,5
Summa eget kapital	Not 19	-164,4	-187,3	171,6	125,1
Avsättningar					
Avsättning för pensioner	Not 20	592,1	619,8	602,7	629,5
Andra avsättningar	Not 21	3,5	3,2	24,4	20,1
Latent skatt				85,2	80,2
Summa avsättningar		595,6	623,0	712,3	729,8
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 22	30,2	29,9	1 088,1	1 133,2
Kortfristiga skulder	Not 23	456,4	486,2	728,3	620,6
Summa skulder		486,5	516,1	1 816,4	1 753,8
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		917,7	951,8	2 700,3	2 608,7
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser					
Borgensåtaganden	Not 24	1 255,8	1 197,8	1 255,8	1 197,8
Ansvarsförbindelser	Not 25	1 499,7	1 393,5	1 500,1	1 393,5

Kassaflödesrapport

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	22,9	14,6	46,5	44,5
Justering för av- och nedskrivning	46,1	39,9	136,6	134,0
Justering för gjorda avsättningar	-27,7	-12,3	-25,6	-11,7
Justering för ianspråktaga avsättningar	0,2	-4,3	3,4	-2,7
Ej likviditetspåverkande poster	0,0	0,0	0	0,0
Justering för uppskjuten skatt	0,0	0,0	4,5	4,6
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	<i>41,5</i>	<i>37,8</i>	<i>165,4</i>	<i>168,7</i>
Ökning (-) / Minskning (+) förråd och varulager	0,0	0,0	1,5	0,2
Ökning (-) / Minskning (+) kortfristiga fordringar	24,2	-22,5	19,2	-15,2
Ökning (+) / Minskning (-) kortfristiga skulder	-10,7	120,8	108,8	109,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten	55,0	136,1	294,9	262,8
Investeringsverksamheten				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-66,4	-64,6	-318,1	-216,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,6	2,0	3,9	13,2
Bidrag till materiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,0	-1,0	0,0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-65,8	-62,6	-315,2	-203,3
Finansieringsverksamheten				
Ökning långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,4	2,1
Minskning långfristiga fordringar	1,0	1,0	0,0	0,0
Ökning långfristiga skulder	0,3	0,2	0,3	0,0
Ökning långfristig upplåning	0,0	-100,0	-45,5	-80,6
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	1,3	-98,8	-44,8	-78,5
Årets kassaflöde	-9,5	-25,3	-65,1	-19,0
Likvida medel vid årets början	7,4	32,7	113,8	132,8
Likvida medel vid årets slut	-2,1	7,4	48,7	113,8
Förändring av likvida medel	-9,5	-25,3	-65,1	-19,0

Finansiella rapporter

Noter resultaträkning

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
NOT 1 VERKSAMHETENS INTÄKTER				
Försäljningsintäkter	22,0	20,9	442,7	471,2
Taxor och avgifter	39,6	41,6	41,2	41,6
Hyror och arrenden	50,5	35,9	50,9	35,9
Bidrag	255,7	272,2	281,3	272,2
Försäljning verksamhet	36,0	31,9	36,3	31,9
Övrigt	0,6	2,5	0,6	2,5
Summa verksamhetens intäkter	404,4	405,0	853,0	855,1
NOT 2 VERKSAMHETENS KOSTNADER				
Bidrag	-70,5	-73,3	-70,5	-73,3
Entreprenader och köp av verksamhet	-301,7	-279,9	0,0	-279,9
Äldreomsorg	-56,5	-54,3	-301,7	-54,3
Förskola	-40,4	-35,3	-56,5	-35,3
Verksamhet inom individ- o familjeomsorg	-33,7	-43,6	-33,7	-36,4
Gymnasieskola	-27,0	-23,7	-40,4	-22,3
Gator, vägar och parker	-26,7	-27,0	-26,7	-27,0
Kollektivtrafik	-24,7	-22,5	-23,8	-22,5
Räddningstjänst	-23,8	-22,9	-24,7	-22,9
Grundskola	-23,7	-18,0	-27,0	-17,4
Övrigt	-23,1	-14,6	-23,7	-16,6
Externa boenden SoL o LSS	-10,2	-9,0	-23,1	-9
Personlig assistans	-11,9	-8,9	-10,2	-8,9
Tjänster	-49,2	-46,6	-11,9	-46,6
Löner, ersättningar och sociala avgifter	-1 090,2	-1 035,9	-49,2	-1 052,3
Pensioner inkl löneskatt	-42,3	-51,3	-1 107,6	-53,4
Lokalhyror	-192,6	-175,2	-44,7	-175,2
Fastighets- och driftskostnader	-29,3	-31,5	-222,2	-9,9
Material	-68,3	-71,4	-71,0	-71,4
Övriga verksamhetskostnader	-62,9	-56,6	-350,1	-366,8
Summa verksamhetens kostnader	-1 907,0	-1 821,7	-2 217,0	-2 128,7
NOT 3 JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER				
Bidrag till Härnösandshus	0,0	-7,6	-4,5	0
Bidrag till Technichus	-4,5	-2,0	0	-2,0
Summa jämförelsestörande kostnader	-4,5	-9,6	-4,5	-2,0
NOT 4 AVSKRIVNINGAR				
Avskrivningar	-46,1	-39,9	-133	-130,7
Nedskrivning fastigheter hos AB Härnösandshus			-3,6	-3,3
Nedskrivning planetarium			0	
Nedskrivning datorer			0	
Summa avskrivningar	-46,1	-39,9	-136,6	-134,0

NOTER RESULTATRÄKNING (FORTS.)

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
NOT 5 SKATTEINTÄKTER				
Kommunalskatt	1 155,3	1 117,0	1 155,3	1 117,0
Avräkning kommunalskatt				0,0
slutavräkning föregående år	1,3	1,0	1,3	1,0
preliminär avräkning innevarande år	-5,1	-5,2	-5,1	-5,2
Summa skatteintäkter	1 151,5	1 112,9	1 151,5	1 112,9
NOT 6 GENERELLA STATSBIIDRAG OCH UTJÄMNING				
Inkomstutjämning	293,6	280,4	293,6	280,4
Strukturbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Bidrag för LSS-utjämning	50,2	46,3	50,2	46,3
Kommunal fastighetsavgift	43,8	43,4	43,8	43,4
Tillfälligt statsbidrag mottagning av flyktingar (från 2015)	28,5	10,8	28,5	10,8
Bidrag för ensamkommande ungdomar över 18 år	1,3	0,0	1,3	0,0
Byggbonus, Boverket	2,6	0,0	2,6	0,0
Välfärdsmiljarderna	42,5	0,0	42,5	0,0
Regleringsavgift	-0,2	-0,9	-0,2	-0,9
Kostnadsutjämning	-14,7	-7,2	-14,7	-7,2
Summa generella statsbidrag och utjämningsbidrag	447,6	372,9	447,6	372,9
NOT 7 FINANSIELLA INTÄKTER				
Utdelning aktier	0	0,0	0	0
Överskottsutdelning Kommuninvest	1,8	1,9	1,8	1,9
Ränteintäkter	0,0	0,2	0,2	0,9
Ränteintäkter från bolagen	0,0	0,1	0,0	0,0
Borgensprovision från bolagen	4,7	4,9	0,0	0,1
Andel i intresseföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,3	0,3	0,3	0,3
Summa finansiella intäkter	6,8	7,3	2,4	3,1
NOT 8 FINANSIELLA KOSTNADER				
Låneräntor	0,1	0,0	-15,0	-17,9
Ränta pensionsskuld	-24,6	-12,1	-24,8	-12,1
Ränta pensionsskuld garantipension och visstidspens.	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränta pensionsskuld ansvarsförbindelse	0,0	0,0	0,0	-10,9
Övriga finansiella kostnader	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2
Summa finansiella kostnader	-24,6	-12,3	-40,3	-30,2
NOT 9 EXTRAORDINÄRA KOSTNADER				
Förstärkning Djuphamnen	-5,0	0,0	-5,0	0,0
Summa Extraordinära kostnader	-5,0	0,0	-5,0	0,0
NOT 10 SKATTEKOSTNAD				
Uppskjuten skatt	0,0	0,0	-4,5	-4,6
Summa skattekostnad	0,0	0,0	-4,5	-4,6

Finansiella rapporter

Noter balansräkning

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
NOT 11 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Ingående anskaffningsvärde	0,0	0,0	9,0	9,0
Årets investeringar	0,0	0,0	1,4	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0,0	0,0	10,4	9,0
Ingående ackumulerade avskrivningar	0,0	0,0	-8,9	-8,9
Årets avskrivningar	0,0	0,0	-0,4	0
Utgående akumulerade avskrivningar	0,0	0,0	-9,3	-8,9
Utgående bokfört värde	0,0	0,0	1,0	0,1
NOT 12 BYGGNADER, MARK OCH TEKN. ANLÄGGN.				
Ingående anskaffningsvärde	812,0	770,5	3 589,7	3429,0
Årets investeringar	40,7	43,2	243,8	177,5
Försäljning	0,0	-1,0	-16,2	-16,1
Utrangeringar	0,0	-0,7	0,0	-0,7
Omklassificeringar till maskiner o inventarier	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering från fg. år	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	852,7	812,0	3 817,3	3 589,7
Ingående ackumulerade avskrivningar	-288,7	-260,2	-1 472,5	-1 369,2
Årets avskrivningar	-30,7	-28,4	-98,9	-94,4
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	-6,5	-13,0
Utrangering	0,0	-0,1	0,0	1,6
Försäljning	0,0	0	12,7	2,5
Utgående akumulerade avskrivningar	-319,4	-288,7	-1 565,2	-1 472,5
Utgående bokfört värde	533,4	523,4	2 252,2	2117,3
<i>Fördelning per område:</i>				
<i>markreserv</i>	<i>24,9</i>	<i>24,4</i>	<i>818,9</i>	<i>797,9</i>
<i>verksamh.fastigheter</i>	<i>86,8</i>	<i>91,6</i>	<i>86,8</i>	<i>91,6</i>
<i>fastigheter för affärsverksamhet (va-verk, hamnar)</i>	<i>34,9</i>	<i>36,5</i>	<i>37,8</i>	<i>39,4</i>
<i>publika fastigheter (gator, vägar, parker)</i>	<i>355,6</i>	<i>344,3</i>	<i>355,6</i>	<i>344,3</i>
<i>tomträttsmark</i>	<i>4,3</i>	<i>4,3</i>	<i>4,3</i>	<i>4,3</i>
<i>exploateringsmark</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>
<i>tekniska anläggningar (fjärrvärmeanläggning, reningsanläggning m.m.)</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>785,1</i>	<i>730,6</i>
<i>pågående arbete</i>	<i>24,2</i>	<i>19,5</i>	<i>160,8</i>	<i>106,3</i>
Utgående bokfört värde	533,4	523,4	2 252,2	2 117,3

NOTER BALANSRÄKNING (FORTS.)

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
NOT 13 MASKINER OCH INVENTARIER				
Ingående anskaffningsvärden	214,2	193,0	458,1	422,4
Årets anskaffningar	25,7	21,4	74,3	39,0
Försäljningar/Utrangeringar/Nedskrivningar	-1,0	-0,2	-1,8	-3,3
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	239,0	214,2	530,6	458,1
Ingående avskrivningar	-160,8	-149,3	-318,3	-294,6
Årets avskrivningar	-15,4	-11,5	-31,4	-25,8
Försäljning / utrangeringar	0,3	0,0	1,1	2,8
Nedskrivning inventarier	0,0	0,0	0,0	-0,7
Utgående ackumulerade avskrivningar	-175,9	-160,8	-348,6	-318,3
Utgående bokfört värde	63,1	53,4	182,0	139,8
<i>Fördelning per område:</i>				
<i>inventarier</i>	36,8	33,5	122,2	88,1
<i>maskiner o fordon</i>	8,5	2,0	42,0	33,9
<i>förbättringsutgift i annans fastighet</i>	17,1	15,6	17,1	15,6
<i>pågående arbete</i>	0,7	2,4	0,7	2,4
Utgående bokfört värde	63,1	53,4	182,0	139,8
Summa materiella anläggningstillgångar	596,5	576,7	2 434,2	2257,1
NOT 14 ANDELAR I KONCERN- OCH INTRESSEFÖRETAG M.FL				
Härnösands Energi & Miljö AB	50,1	50,1	0,0	0,0
AB Härnösandshus	127,5	127,5	0,0	0,0
Härnösand Invest AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Kommuninvest i Sverige AB	12,9	12,9	12,9	12,9
Technichus AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostkustbanan AB	0,0	0,0	0,0	0,0
HögaKusten Destination AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Kommunbränsle i Ådalen AB	0,0	0,0	3,2	3,5
ServaNet AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga långfristiga värdepappersinnehav	0,0	0,0	2,2	2,2
Summa andelar i koncern- och intresseföretag m fl	190,7	190,7	18,8	18,8
NOT 15 FORDRINGAR HOS KONCERN- & INTRESSEFÖRETAG M.FL				
AB Härnösand Kommunfastigheter	0,5	1,5	0,0	0,0
Förlagsbevis Kommuninvest i Sverige AB	3,7	3,7	3,7	3,7
Västernorrlands Länstrafik AB	0,4	0,4	0,4	0,4
Fordran Servanet	0,0	0,0	0,0	1,0
Investeringsbidrag Vågmannen	0,0	0,0	1,0	7,6
Uppskjuten skattefordran	0,0	0,0	4,2	3,8
Summa långfristiga fordringar hos koncern mfl	4,6	5,6	9,3	16,5
Summa finansiella anläggningstillgångar	195,3	196,3	28,1	35,3
NOT 16 FÖRRÅD MM.				
Exploateringsmark	0,1	0,1	0,1	0,1
Varulager	0,0	0,0	3,7	5,3
Summa förråd mm	0,1	0,1	3,9	5,4

NOTER BALANSRÄKNING (FORTS.)

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
NOT 17 KORTFRISTIGA FORDRINGAR				
Kundfordringar	11,0	10,0	16,1	16,0
Statsbidragsfordringar	5,1	38,7	5,9	38,7
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	73,0	67,6	116,4	105,4
Upplupna skatteintäkter	18,7	18,0	19,0	18,2
Momsfordran	16,6	14,0	16,8	15,0
Övriga kortfristiga fordringar	1,5	1,7	2,7	3,6
Summa kortfristiga fordringar	125,9	150,1	176,8	197,1
NOT 18 KASSA OCH BANK				
Kassa, bank och postgiro	0,1	0,1	48,9	85,5
Koncernkonto totalt	-0,1	28,5	-0,1	28,4
<i>Fördelning per område:</i>				
Härnösands kommun	-1,8	7,7	-1,8	7,7
Härnösand Energi & Miljö AB	8,5	2,0	-0,0	13,0
Härnösandshus AB	17,1	15,6	1,8	7,0
Härnösand Näringsliv AB	0,7	2,4	0,1	0,1
Technichus	63,1	53,4	0,3	0,2
Invest i Härnösand AB	596,5	576,7	0,4	0,4
Summa kassa och bank	-0,1	28,5	48,7	113,8
NOT 19 EGET KAPITAL				
Balanserat resultat	-187,3	-201,8	125,1	80,6
Årets resultat	22,9	14,6	46,5	44,5
Utgående eget kapital	-164,4	-187,3	171,6	125,1
<i>Egna kapitalet består av:</i>				
anläggningskapital	166,0	120,2	493,7	430,0
rörelsekapital	-330,4	-307,5	-329,7	-304,9
Summa	-164,4	-187,3	164,0	125,1
NOT 20 AVSÄTTNINGAR PENSIONER				
Härnösands kommun har sedan 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen. Härnösands kommun har sedan 2009 en del av pensionsåtagande (pensioner för personer födda till och med 1942) tryggt i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse.				
<i>Pensioner intjänade till och med 1997</i>				
Ingående avsättning inkl. löneskatt	743,9	780,2	743,9	780,2
Ränte- och basbeloppsuppräknig	17,5	8,8	17,5	8,8
Förändring diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0
Övrig post	-9,2	-6,3	-9,2	-6,3
Pensionsutbetalningar	-33,3	-31,6	-33,3	-31,6
Förändring av löneskatt	-6,1	-7,1	-6,1	-7,1
Utgående avsättning	712,8	743,9	712,8	743,9
inkl. löneskatt				

NOTER BALANSRÄKNING (FORTS.)

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
Pensioner intjänade från och med 1998				
Ingående avsättning inkl. löneskatt	110,7	100,3	110,7	100,3
Nyintjänad pension	4,3	10,0	4,3	10,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	2,3	1,0	2,3	1,0
Förändring diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga poster	0,7	1,2	0,7	1,2
Pensionsutbetalningar	-4,0	-3,8	-4,0	-3,8
Förändring av löneskatt	0,8	2,0	0,8	2,0
Utgående avsättning inkl. löneskatt	114,8	110,7	114,8	110,7
Särskild avtalspension och vistidspension				
Ingående avsättning inkl. löneskatt	0,6	0,8	0,6	0,8
Nyintjänad pension	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga poster	-0,5	-0,1	-0,5	-0,1
Pensionsutbetalningar	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Förändring av löneskatt	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Utgående avsättning inkl. löneskatt	0,0	0,6	0,0	0,6
Pensioner OPF-KL				
Ingående avsättning inkl. löneskatt	0,3	0,2	0,3	0,2
Intjänat	0	0,1	0,0	0,1
Förändring av löneskatt	0	0,0	0,0	0
Utgående avsättning inkl. löneskatt	0,3	0,3	0,3	0,3
Summa utgående avsättning inkl. löneskatt	827,9	855,5	827,9	855,5
Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse				
Löneskatt	-195,3	-195,3	-195,3	-195,3
	-40,4	-40,4	-40,4	-40,4
Summa utgående avsättning inkl löneskatt och pensionsstiftelse	592,1	619,8	592,1	619,8
Stiftelsens anskaffningsvärderade egna kapital		-221,2		-220,8
Långfristig fordran löneskatt		-40,4		-40,4
Återlånade medel	827,9	566,3		594,2
Aktualiseringsgrad	91%	91%		90%
Avsättning pensioner för Räddningstjänsten				
Ingående avsättning			9,7	9,1
Årets avsättning			1,1	0,8
Årets utbetalning			-0,6	-0,4
Ränte- och basbeloppsuppräknig			0,2	0,1
Övriga förändringar netto			0,0	0
<i>Utgående avsättning</i>			<i>10,4</i>	<i>9,6</i>
Löneskatt			0,0	0,1
Summa inklusive löneskatt			10,5	9,7
Avsättningar pensioner inkl. koncernbolagen	592,1	619,8	102,7	629,5

NOTER BALANSRÄKNING (FORTS.)

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
NOT 21 ANDRA AVSÄTTNINGAR				
Lokala investeringsprogrammet (LIP)				
Ingående värde	1,5	1,5	1,5	1,5
lanspråktagna avsättningar	0	0,0	0,0	0
Utgående avsättning	1,5	1,5	1,5	1,5
Överenskommelser				
Ingående värde	0,1	0,3	0,1	0,3
Ny avsättning	1,0	0,0	1,0	0,0
lanspråktagna avsättningar	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2
Utgående avsättning	1,0	0,1	1,0	0,1
Twist Kastellskolan				
Ingående värde	1,6	1,6	1,6	1,6
Ny avstättning	0	0,0	0,0	0,0
lanspråktagna avsättningar	-1,6	0,0	-1,6	0,0
Utgående avsättning	0,0	1,6	0,0	1,6
Twist Hot burger				
Ingående värde	0	0,6	0,0	0,6
lanspråktagna avsättningar	0	-0,6	0,0	-0,6
Ny avsättning	0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0	0,0	0,0	0,0
Avsättning personal				
Ingående värde	0	3,6	0,0	3,6
lanspråktagna avsättningar	0	-3,6	0,0	-3,6
Ny avsättning	0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0	0,0	0,0	0,0
Avsättning leverantör				
Ingående värde	0,0	0,0		
lanspråktagna avsättningar	0,0	0,0		
Ny avsättning	0,9	0,0		
Utgående avsättning	0,9	0,0		
Garantikostnader (AB Härnösandshus)				
Ingående värde	0,0	0,0	0,3	0,3
lanspråktagna avsättningar	0,0	0,0	0,0	0
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,3	0,3
Deponiyta 1 (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	1,2	5,0
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	1,3
lanspråktagna avsättningar	0,0	0,0	-1,2	-5,1
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,0	1,2
Deponiyta 2 (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	6,6	4,0
Nya avsättningar	0,0	0,0	1,6	2,6
Utgående avsättning	0,0	0,0	8,2	6,6

NOTER BALANSRÄKNING (FORTS.)

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
Vindkraft Vårdkasen (Hemab)				
Ingående värde	0,0		0,7	0,8
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
lansspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	-0,1
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,7	0,7
Fondering Vatten (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	7,0	4,0
Nya avsättningar	0,0	0,0	3,0	3,0
lansspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	10,0	7,0
Avsättning vattenskador (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	1,1	1,1
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,7	0,0
lansspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	1,8	1,1
Totalt ingående värde avsättningar	3,2	7,6	20,1	22,8
Totalt förändringar	0,2	-4,3	4,3	-2,7
Totalt utgående avsättningar	3,5	3,2	24,4	20,1
NOT 22 LÅNGFRISTIGA SKULDER				
Lån i banker och kreditinstitut	0,0	0,0	1 007,6	1 048,1
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	50,2	55,2
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut				
Genomsnittlig ränta	-0,09%	-0,10%	-	-
Genomsnittlig räntebindningstid	90 dagar	90 dagar	-	-
Lån som förfaller inom				
1 år (redovisas som kortfristig skuld)	170	150,0	299,3	174,2
2-5 år	0,0	0,0	455,6	82,7
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag	30,2	29,9	30,2	29,9
Återstående antal år (snitt)	20,1	20,9	0,0	20,9
Summa förutbetalda intäkter	30,2	29,9	30,2	29,9
Summa långfristiga skulder	30,2	29,9	1088,1	1133,2
Not 23 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder	173,8	153,8	304,1	179,0
Skulder inom koncernkontot	2,0	21,2	2,0	21,2
Leverantörsskulder	35,7	50,0	107,3	83,2
Personalens skatter, avgifter o löneavdrag	17,7	17,5	23,0	23,3
Övriga kortfristiga skulder	3,5	1,2	1,2	0,3
Semesterlöneskuld och upplupna löner	78,4	75,2	82,8	79,2
Årets pensioner avgiftsbestämd del inkl löneskatt	47,0	44,2	47,9	45,0
Stattlig tillfälligt generellt bidrag flyktingers	22,8	51,3	22,8	51,3
Upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	75,6	71,9	137,6	138,3
Summa kortfristiga skulder	456,4	486,2	728,3	620,6

NOTER BALANSRÄKNING (FORTS.)

(mnkr)	Kommun 2017	Kommun 2016	Koncern 2017	Koncern 2016
NOT 24 BORGENSÅTAGANDEN				
Borgen i kommunala bolag	1233,2	1 173,5	1 233,2	1 173,5
Borgensåtagande egna hem	0,2	0,3	0,2	0,3
Övriga förpliktelser	22,4	24,0	22,4	24
Summa borgensåtaganden	1255,8	1197,8	1 255,8	1197,8
<p>Härnösands kommun har i december 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga 274 kommuner som per 2012-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga dessa kommuner har ingåtts ett avtal om hur ansvaret skall fördelas på varje medlemskommun vid ett eventuellt infriande av borgensansvaret. Principerna för denna fördelning sker efter en beräkningsmodell grundad på samtliga medlemskommuners respektive ägarandel i Kommuninvest. Härnösands kommun hade vid årsskiftet 2011/2012 en ägarandel i Kommuninvest som uppgick till 0,36 procent.</p>				
NOT 25 ANSVARFÖRBINDELSER				
Tilläggsupplysning garantibelopp				1173,5
Prognos garantibelopp Fastigo inom 1 år	0,0	0,0		0,3
Prognos garantibelopp Fastigo senare än 1 år men inom 5 år	0,0	0,0	0,2	24
Prognos garantibelopp Fastigo senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	1197,8
			0,2	
Tilläggsupplysning operationell leasing				
Prognos leasingavgifter inom 1 år	0,6	0,9	0,6	0,9
Prognos leasingavgifter senare än 1 år men inom 5 år	0,8	1,0	0,8	1,0
Prognos leasingavgifter senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilläggsupplysning hyresavtal längre än tre år				
Prognos hyresavgifter inom 1 år	169,2	159,4	169,2	159,4
Prognos hyresavgifter senare än 1 år men inom 5 år	648,1	601,3	648,1	601,3
Prognos hyresavgifter senare än 5 år	677,5	619,7	677,5	619,7
Tilläggsupplysning medfinansiering Externa projekt				
Externa projekt budgeterat inom 1 år	2,1	5,2	2,1	5,2
Externa projekt budgeterat senare än 1 år men inom 5 år	1,4	6,0	1,4	6,0
Externa projekt budgeterat senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa ansvarsförbindelser	1 499,7	1 393,5	1 500,1	1 393,5

Drift- & investerings- redovisning

NÄMNDERNAS DRIFTSREDOVISNING 2017

(mnkr)	Intäkter 2017	Kostnader 2017	Nettokostnad 2017	Budget 2017	Avvikelse mot budget
Kommunstyrelse inkl KF	143,4	-291,6	-148,2	-154,3	6,1
Arbetslivsnämnden	83,8	-139,2	-55,4	-58,7	3,3
Samhällsnämnden	27,6	-198,8	-171,3	-171,8	0,5
Skolnämnden	131,1	-699,3	-568,2	-568,2	0,0
Socialnämnden	171,1	-725,5	-554,3	-553,5	-0,9
Summa nämnder	557,0	-2 054,4	-1 497,3	-1 506,4	9,0
Kommungemensamma verksamheter					
Reavinst/förlust fastigheter	0,5	-0,1	0,4	1,0	-0,6
Leasing internbanken	5,7	-5,6	0,1	0,0	0,1
Upplupna timlöner	0,0	-2,5	-2,5	-0,3	-2,2
Klimatkompensation	0,1	0,3	0,5	0,0	0,5
Regleringsavgifter	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2
Övrigt/Finansen	-23,7	0,0	-23,7	-38,7	14,9
Kalkylerad KP-pension	21,6	0,0	21,6	20,8	0,8
Semesterlöneskuld	0,0	-0,8	-0,8	-2,5	1,7
Pensionskostnader	0,0	-42,8	-42,8	-19,0	-23,8
Summa	561,3	-2 105,7	-1 544,3	-1 545,1	0,8

INVESTERINGSREDOVISNING 2017

(mnkr)	Inkomster	Utgifter	Netto	Budget 2017	Avvikelse mot budget
Kommunstyrelse	0,0	-14,4	-14,4	-11,8	-2,6
Arbetslivsnämnden	0,0	-1,1	-1,1	-1,0	-0,1
Samhällsnämnden	1,8	-43,8	-42,0	-62,2	20,2
Socialnämnden	0,0	-3,2	-3,2	-2,2	-1,0
Skolnämnden	0,0	-3,9	-3,9	-5,2	-1,3
Summa	1,8	-66,4	-64,6	-82,4	17,8

STÖRRE INVESTERINGSPROJEKT 2017

(mnkr)	Inkomster	Utgifter	Netto
Kommunstyrelse -9,4 varav:			
Datorer till skola och vuxenutbildning	0,0	-5,4	-5,4
ARX kortläsare gymnasiet	0,0	-2,2	-2,2
Målning Wendela Hellmanskolan	0,0	-2,0	-2,0
Sorteringsmaskin Sambiblioteket	0,0	-0,9	-0,9
Storköksutrustning	0,0	-0,9	-0,9
	0,0	-11,2	-11,2
Samhällsnämnden -14,9 varav:			
Strandängsvägen	0,0	-4,8	-4,8
Verkstadsvägen	0,0	-4,6	-4,6
Bro och GC Bildhuggaren	0,0	-4,5	-4,5
Lövuddsvägen	0,0	-3,8	-3,8
	0,0	-17,7	-17,7

Redovisningsprinciper

Härnösands kommuns årsredovisning är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Kommunen följer de rekommendationer som lämnats av Rådet för Kommunal Redovisning och strävar i övrigt efter att följa god redovisningssed, med undantag för pensionsredovisningen.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges kommuner och landstings (SKL) decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

Övriga intäkter

Härnösands kommun tillämpar rekommendation RKR 18 från och med 2010. Rekommendationen innebär att investeringsbidrag, anslutningsavgifter, gatukostnadsersättningar tas upp som en förutbetalad intäkt, och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avskrivningar

Kommunens avskrivningstider har fram till 2009 gjorts med vägledning av SKL:s förslag till avskrivningstider. Avskrivningar beräknas inte för mark, konst och pågående arbeten. På övriga anläggningstillgångar sker linjär avskrivning utifrån förväntad ekonomisk livslängd. Någon anpassning av avskrivningstiderna bolagen emellan i den sammanställda redovisningen har inte skett. Kommunens investeringar från och med 2010, skrivs av utifrån nyttjandetiden. Avskrivning påbörjas den dag anläggningstillgången är färdig att tas i bruk. Komponentavskrivningar görs på nya investeringar och som har ett värde över 1 mnkr. Korrigering av historiska värden har inte gjorts. En genomlysning planeras under 2018.

Fram till och med 2009 tillämpas huvudsakligen följande ekonomiska livslängder:

Fastigheter och anläggningar	20, 33 och 50 år
Maskiner och inventarier	5-10 år
Energidistributionsanläggningar	25 år
VA-anläggningar	10, 20 och 33 år

Från och med 2010 tillämpas huvudsakligen följande nyttjandestider för investeringar som är gjorda 2010 och senare:

Fritidsanläggningar	10-60 år
Fastigheter och anläggningar	10-60 år
Parker	15 -25 år
Gatu- och belysningsanläggning	25-60 år
Maskiner och inventarier	3-10 år

Lånekostnader

Härnösands kommun tillämpar huvudmetoden enligt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) 15.1.

Jämförelsestörande poster

Ekonomiska händelser som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder betraktas som jämförelsestörande och redovisas som not till resultaträkningen.

Extraordinära poster

Enligt RKR 3.1 ska en post klassificeras som extraordinär om den saknar tydligt samband med den ordinarie verksamheten, om den inte förväntas inträffa regelbundet samt att den uppgår till ett väsentligt belopp.

Pensionskostnader och pensionssskuld

Lagen om kommunalredovisning anger att det endast är nyintjänade pensionsförmåner från och med 1998 som skall redovisas som en avsättning i balansräkningen (blandmodellen). Härnösands kommun har från och med 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen (fullfonderingsmodellen). Av den orsaken skiljer sig Härnösands kommuns redovisning mot andra kommuner som istället redovisar pensionsförmåner som intjänats före 1998 som ansvarsförbindelse inom linjen. Härnösand redovisar hela förändringen av pensionsåtagandet i resultaträkningen som verksamhetens kostnader och finansiella kostnader. Avsikten är att ge en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och utveckling samt en god redovisning. Därför följer Härnösands kommun inte rekommendation nummer 17.

Fullkostnadsmodellen har påverkat resultatet år 2017 positivt med 31,1 mnkr.

Härnösands kommun har ett pensionsåtagande som är tryggt med 219,1 mnkr i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse.

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgång räknas en tillgång där anskaffningsvärdet uppgår till minst ett halvt basbelopp, 22 400 kr (föregående år 22 150 kr) exklusive moms, och som har en livslängd på minst tre år. Anläggningstillgångar tas i balansräkningen upp till anskaffningsvärde efter avdrag för planenliga avskrivningar. Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar tas från och med 2010 upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod. Ej avslutade investeringar balanseras som pågående arbeten.

Leasing

Från och med bokslutet 2004 redovisas all leasing i en tilläggsupplysning. Alla leasingavtal i kommunen har klassificerats som operationell leasing. Den totala leasingkostnaden för ett avtal skall vara över 43 000 kronor och löpa över mer än tre månader.

Kassaflödesrapport

År 2010 har Rådet för kommunal redovisning utgivit en ny rekommendation (16.2, redovisning av kassaflöden). I denna rekommendation redogörs för vad som är god redovisningssed vid upprättandet av en kassaflödesrapport. Härnösands kommun följer rekommendationen.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen har upprättats i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Den sammanställda redovisningen för Härnösands kommun omfattar kommunen, AB Härnösandshuskoncernen (100 procent), Hemabkoncernen (100 procent) och Räddningstjänsten Höga kusten- Ådalen (33 procent).

Kommuner är skyldiga att upprätta sammanställd redovisning om:

- Kommunens andel av de kommunala koncernföretagens omsättning uppgår till 5 procent eller mer av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag eller om
- Kommunens andel av de kommunala koncernföretagens balansomslutning uppgår till 5 procent eller mer av kommunens balansomslutning.

För de organisationer som undantas är kommunens andel mindre än så. Eftersom dessa organisationer dessutom medför en låg risk för kommunen har bedömningen gjorts att det inte är väsentligt att konsolidera dessa organisationer i koncernens siffror.

Följande organisationer avses:

- Invest i Härnösand AB (100 procent)
- Stiftelsen läns museet i Västernorrland (30 procent)
- Ostkustbanan AB (5,7 procent)
- Höga Kusten Destination AB (25 procent)

I juni 2017 överläts samtliga aktier i Technichus i Mitt Sverige AB (100%) till Invest i Härnösand AB.

Enhetliga principer för redovisning och värdering gäller inte för den sammanställda redovisningen. Differenser kan förekomma i eget kapital mellan bolagen och den sammanställda redovisningen, vilket beror på att bolagen inte färdigställt sin årsredovisning vid upprättande av detta dokument. Justeringar redovisas som justerat ingående eget kapital och visas inte på resultaträkningen.

Ekonomisk ordlista

ANLÄGGNINGSTILLGÅNG

Tillgångar avsedda för stadigvarande innehav såsom anläggningar och inventarier.

AVSKRIVNING

Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar för att fördela kostnaden över tillgångens livslängd.

BALANSLIKVIDITET

Betalningsberedskap på kort sikt. Definieras som kvoten mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder.

BALANSRÄKNING

Visar den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och hur den har förändrats under året. Av balansräkningen framgår hur kommunen har använt sitt kapital (i anläggnings- och omsättningstillgångar), respektive hur kapitalet anskaffats (lång- och kortfristiga skulder samt eget kapital).

EGET KAPITAL

Skillnaden mellan tillgångar och skulder.

EXTRAORDINÄRA POSTER

Saknar tydligt samband med ordinarie verksamhet och är av sådan art att de inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet, samt uppgår till väsentligt belopp.

FINANSIELLA KOSTNADER & INTÄKTER

Poster som inte är direkt hänförliga till verksamheten, exempelvis räntor.

INTERN RÄNTA

Kalkylmässig kostnad för det kapital som utnyttjas inom en viss verksamhet.

JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

Är kostnader och intäkter som inte tillhör den ordinarie verksamheten och som är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder.

KAPITALKOSTNAD

Benämning för internränta och avskrivningar.

KORTFRISTIGA SKULDER OCH FORDRINGAR

Skulder och fordringar som förfaller inom ett år från balansdagen.

LÅNGFRISTIGA SKULDER OCH FORDRINGAR

Skulder och fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNG

Tillgångar i likvida medel och kortfristiga fordringar m.m. Dessa tillgångar kan på kort sikt omsättas till likvida medel.

RESULTATRÄKNING

Sammanställning av årets intäkter och kostnader som visar årets resultat (förändring av eget kapital).

RÖRELSEKAPITAL

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

SOLIDITET

Långfristig betalningsförmåga. Andelen eget kapital av de totala tillgångarna.

Härnösands kommun,

871 80 Härnösand

Telefon växel: 0611-34 80 00

Växeln är öppen: 07.30 - 16.30

Fax: 0611-34 80 30

E-post: kommun@harnosand.se

Organisationsnummer: 212000-2403

Kommunreceptionen i Stadshuset,

Norra Kyrkogatan 3

Öppet vardagar: 08.00-16.30

Telefon: 0611-34 80 40

Fax: 0611-34 80 70

Härnösands
kommun